

Ψηφιακά Ενισχυμένη Εκπαίδευση Ξένων Γλωσσών για
Ενεργό Ευρωπαϊκό Πολίτη και Δημοκρατική Κουλτούρα
Αριθμός Σύμβασης: 2024-1-RO01-KA220-HED-000249951

Εννοιολογικ ό Πλαίσιο

Co-funded by
the European Union

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	4
1. Εισαγωγική σημείωση για τον ρόλο της γλωσσικής εκπαίδευσης στην προώθηση της δημοκρατικής κουλτούρας μεταξύ των μαθητών	6
2. Πλαίσια της ΕΕ, εκπαιδευτικές θεωρίες και πρακτικές που υποστηρίζουν την ενσωμάτωση δεξιοτήτων για τη δημοκρατική κουλτούρα στα προγράμματα σπουδών ξένων γλωσσών	8
Εισαγωγή.....	8
Πλαίσιο Αναφοράς Δεξιοτήτων για τη Δημοκρατική Κουλτούρα	9
Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες	14
Διαπολιτισμική Εκπαίδευση για την Ιθαγένεια	20
3. Προγραμμάτων Ξένων Γλωσσών που Ενσωματώνουν Δημοκρατικές Δεξιότητες	24
Εισαγωγή.....	24
Συμπεράσμα	32
4. Επισκόπηση μεθοδολογιών διδασκαλίας ξένων γλωσσών.....	38
Εισαγωγή.....	38
Μάθηση με βάση την εκτέλεση εργασιών (TBLL), ή διδασκαλία με βάση την εργασία (TBLT)	42
Ολοκληρωμένη Μάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL)	48
Υποβοηθούμενη από υπολογιστή εκμάθηση γλωσσών (CALL)	50
Βιωματική μάθηση (Experiential Learning – EL).....	52
Συμπέρασμα	53
5. Μάθηση με βάση τις προκλήσεις (Challenge-Based Learning – CBL) – Μεθοδολογία, Λόγοι Εφαρμογής και Καλές Πρακτικές.....	57
Εισαγωγή στη μάθηση με βάση τις προκλήσεις.....	57
Θεωρητικά θεμέλια της Μάθησης με Βάση τις Προκλήσεις (CBL)	58
CBL στη διδασκαλία ξένων γλωσσών.....	60
Εφαρμογή του CBL σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	61
Μελέτες περίπτωσης και βέλτιστες πρακτικές.....	63
Προκλήσεις και μελλοντικές κατευθύνσεις	64
Συμπέρασμα	64
6. Αποτελέσματα Έρευνας και Ομάδων Εστίασης.....	66

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	66
Προφίλ Μαθητών Γλωσσών και Απόψεις για την Ενεργή Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια ...	67
Ταυτοποίηση των Απαντητών	67
Τεκμηρίωση – Κίνητρα και Εμπειρία	68
Κίνητρο για το Έργο ENLACED.....	71
Αυτοαξιολόγηση και Στοχασμός σχετικά με τη Δημοκρατική Ικανότητα	76
Συμπεράσματα	77
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΟΜΑΔΑΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	78
Εισαγωγή.....	78
Συμμετέχοντες.....	78
Κύρια Θέματα και Ευρήματα	79
Συμπέρασμα	100
7. Πρόταση Πλαισίου ENLACED – Αγγλικά ως ξένη γλώσσα.....	101
Περιγραφή Μαθήματος.....	101
Στόχοι Μαθήματος.....	101
Περιεχόμενο και Δομή Μαθήματος	102
8. Πρόταση Πλαισίου ENLACED – Ρουμανικά, Βουλγαρικά, Ουκρανικά και Ελληνικά ως ξένες γλώσσες	103
Περιγραφή Μαθήματος.....	103
Στόχοι Μαθήματος.....	103
Περιεχόμενο και Δομή Μαθήματος	104

Ευχαριστίες

Απευθύνουμε τις ειλικρινείς μας ευχαριστίες στους συμμετέχοντες των ομάδων εστίασης από τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Ρουμανία και την Ουκρανία. Αποτελούμενη από θεσμικούς εκπροσώπους και εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, η ομάδα συνέβαλε με ουσιαστικές απόψεις βασισμένες στη σύγχρονη εκπαιδευτική και τεχνολογική πρακτική. Οι επισημάνσεις τους συνέβαλαν καθοριστικά στη διαμόρφωση του Κεφαλαίου 6 του παρόντος Εννοιολογικού Πλαισίου, ιδίως σε ό,τι αφορά τη σύγχρονη παιδαγωγική των γλωσσών, την εκπαίδευση για τη διαπολιτισμική ιδιότητα του πολίτη και την καινοτομία στις διδακτικές πρακτικές.

Είμαστε ευγνώμονες για τη στοχαστική τους συμβολή και το πνεύμα συνεργασίας που επέδειξαν.

Συμμετέχοντες:

- Αναπλ. καθ. Δρ. Alexandra Silvaș, Τμήμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικών, Πανεπιστήμιο Ιατρικής, Φαρμακευτικής, Επιστημών και Τεχνολογίας G.E. Palade του Τάργκου Μούρες, Ρουμανία;
- Επίκ. καθ. Δρ. Nicoleta Marcu, Τμήμα Επιστημών και Γραμμάτων 1., Πανεπιστήμιο Ιατρικής, Φαρμακευτικής, Επιστημών και Τεχνολογίας G.E. Palade του Τάργκου Μούρες, Ρουμανία;
- Επίκ. καθ. Δρ. Adrian Năznea, Τμήμα Επιστημών και Γραμμάτων 1., Πανεπιστήμιο Ιατρικής, Φαρμακευτικής, Επιστημών και Τεχνολογίας G.E. Palade του Τάργκου Μούρες, Ρουμανία;
- Gabriela Șandru, καθηγήτρια αγγλικών, εκπαιδεύτρια και μέντορας, Γυμνάσιο Tudor Vladimirescu στο Τάργκου Μούρες, Ρουμανία;
- Ioana Onea, δικηγόρος και εκπαιδεύτρια σε εκπαιδευτικά έργα, Δικηγορικός Σύλλογος Mureș, Ρουμανία;
- Ciprian Năprădean, Δρ., διευθυντής και αρχισυντάκτης των εκδόσεων Edu στο Τάργκου Μούρες, Ρουμανία;
- Αναπλ. καθ. Δρ. Silvia Vasileva, Πανεπιστήμιο Εθνικής και Παγκόσμιας Οικονομίας, Σόφια, Βουλγαρία, Τμήμα Ξένων Γλωσσών και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας;
- Επίκ. καθ. Mariyana Mircheva, Πανεπιστήμιο Εθνικής και Παγκόσμιας Οικονομίας, Σόφια, Βουλγαρία, Τμήμα Ξένων Γλωσσών και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας;
- Επίκ. καθηγήτρια Radmila Kaisheva, Πανεπιστήμιο Εθνικής και Παγκόσμιας Οικονομίας, Σόφια, Βουλγαρία, Τμήμα Ξένων Γλωσσών και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας;
- Αναπλ. καθ. Δρ. Rositsa Ishpekova, Πανεπιστήμιο Εθνικής και Παγκόσμιας Οικονομίας, Σόφια, Βουλγαρία, Τμήμα Ξένων Γλωσσών και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας;
- Αναπλ. καθ. Δρ. Rositsa Ishpekova, Πανεπιστήμιο St. Kliment Ohridski της Σόφιας, Βουλγαρία, Τμήμα Αγγλικών και Αμερικανικών Σπουδών;

- Δρ. Elena Simeonova, Ένωση Σχολών Ξένων Γλωσσών της Βουλγαρίας;
- Δρ. Kristian Zhelev, Alpha Class Ltd., υπεύθυνος διδασκαλίας, Σόφια, Βουλγαρία;
- Rymma Mylenkova, εικαστικός καλλιτέχνης με δράση στη δημόσια κοινοτική τέχνη, Ουκρανία;
- Δρ. Vorontsova Anna, Ph.D., Επίκ. καθηγήτρια, Κρατικό Πανεπιστήμιο του Σούμι, Ουκρανία;
- Vladyslav Dibrona, Οργανισμός Νεολαίας Σούμι “Lyceum”; Κέντρο Μελετών Δημόσιας Πολιτικής CISC; Δημόσιο Ίδρυμα “Sumy”, Ουκρανία;
- Rudenko Maria, υποψήφια διδάκτωρ στο Τμήμα Γερμανικής Φιλολογίας, Κρατικό Πανεπιστήμιο του Σούμι, Ουκρανία;
- Arthur Korol, υποψήφιος διδάκτωρ στο Τμήμα Γερμανικής Φιλολογίας, Κρατικό Πανεπιστήμιο του Σούμι, Ουκρανία;
- Maksym Shyshkin, μεταπτυχιακός φοιτητής στο Τμήμα Γερμανικής Φιλολογίας, Κρατικό Πανεπιστήμιο του Σούμι, Ουκρανία;
- Καθ. Rossitsa Terzieva-Artemis, καθηγήτρια λογοτεχνίας, προϊσταμένη, Τμήμα Γλωσσών και Λογοτεχνίας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Κύπρος;
- Καθ. Maria Economidou-Kogetsidis, καθηγήτρια Αγγλικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Τμήμα Γλωσσών και Λογοτεχνίας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Κύπρος;
- Δρ. Christine Savvidou, Αναπλ. καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Τμήμα Γλωσσών και Λογοτεχνίας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Κύπρος;
- Δρ. Andry Sophocleous, καθηγήτρια Αγγλικών στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο;
- κα Άννα Καραπάνου, καθηγήτρια Αγγλικών στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο & υποψήφια διδάκτωρ στην Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία;
- κα Αμαλία Μαυρογέννη, βοηθός επιχειρήσεων, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) Κύπρος;
- Borislava Zaharieva-Tomova, γενική διευθύντρια, Tetra Solutions Ltd., Σόφια, Βουλγαρία;
- Asya Kocheva, υπεύθυνη έργου και ψηφιακή σχεδιάστρια, Tetra Solutions Ltd., Σόφια, Βουλγαρία;
- Zlatka Kamona, ανώτερη καθηγήτρια Αγγλικών, Δευτεροβάθμιο Σχολείο St. Kliment Ohridski, Μπουργκάς, Βουλγαρία;
- Olesya Boicheva, καθηγήτρια Αγγλικών, Δευτεροβάθμιο Σχολείο Maksim Gorki, Στάρα Ζαγόρα, Βουλγαρία;
- Iva Rangelova-Ilieva, Καθηγήτρια Αγγλικών, Επαγγελματικό Σχολείο Μηχανολογίας και Ηλεκτρολογίας, Σεβλίεβο, Βουλγαρία;
- Milena Stoycheva, Κέντρο Γλωσσών «Bright», Γιαμβόλ, Βουλγαρία.

1. Εισαγωγική σημείωση για τον ρόλο της γλωσσικής εκπαίδευσης στην προώθηση της δημοκρατικής κουλτούρας μεταξύ των μαθητών

Η γλωσσική εκπαίδευση διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην ανάπτυξη της δημοκρατικής κουλτούρας μεταξύ των μαθητών. Η ικανότητα να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να κατανοούν τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι εκφράζουν τις σκέψεις, τις πεποιθήσεις και τις αξίες τους βρίσκεται στον πυρήνα της προώθησης του αμοιβαίου σεβασμού, της ανεκτικότητας και της δημοκρατικής συμμετοχής. Καθώς ο κόσμος γίνεται όλο και πιο διασυνδεδεμένος, η ανάγκη για άτομα που όχι μόνο κατέχουν επάρκεια σε ξένες γλώσσες, αλλά και διαθέτουν τις δεξιότητες και τις στάσεις απαραίτητες για τη συμμετοχή σε μια δημοκρατική κοινωνία γίνεται ολοένα πιο σημαντική. Συνεπώς, η γλωσσική εκπαίδευση πρέπει να υπερβεί την παραδοσιακή εστίαση στη γραμματική, το λεξιλόγιο και τις βασικές επικοινωνιακές δεξιότητες και να προετοιμάζει τους μαθητές να συμμετέχουν με κριτικό και στοχαστικό τρόπο στους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και πολιτικούς τομείς της ζωής.

Στο πλαίσιο της δημοκρατικής κουλτούρας, η γλώσσα αποτελεί τόσο εργαλείο όσο και καθρέφτη των κοινωνικών αξιών. Διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται και αλληλεπιδρούν με τον κόσμο γύρω τους, επηρεάζει την αίσθηση της ταυτότητάς τους και τους επιτρέπει να περιηγούνται σε σύνθετα κοινωνικά περιβάλλοντα. Ένας βασικός άξονας της δημοκρατικής κουλτούρας είναι η ικανότητα να συμμετέχουν σε ουσιαστικό διάλογο, να ακούν τις απόψεις των άλλων και να παίρνουν μέρος στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που επηρεάζουν το συλλογικό καλό. Η γλωσσική εκπαίδευση που ενσωματώνει δημοκρατικές δεξιότητες παρέχει στους μαθητές τα μέσα να συμμετέχουν σε αυτές τις διαδικασίες με ενημερωμένο, στοχαστικό τρόπο, και σεβασμό.

Στο σημερινό γεωπολιτικό τοπίο, που χαρακτηρίζεται από κοινωνική πόλωση, παραπληροφόρηση και προκλήσεις προς τις δημοκρατικές αξίες σε όλη την Ευρώπη και πέραν αυτής, η ενσωμάτωση δημοκρατικών δεξιοτήτων στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών είναι πιο σημαντική από ποτέ. Η εκπαίδευση γενικότερα – και η γλωσσική εκπαίδευση ειδικότερα – πρέπει να εξοπλίζει ενεργά τους νέους με τα εργαλεία για να ανταποκρίνονται με εποικοδομητικό και ηθικό τρόπο. Σε αυτό το πλαίσιο, το έργο ENLACED Erasmus+ είναι επίκαιρο και απαραίτητο, τονίζοντας την διαπολιτισμική κατανόηση, την κριτική σκέψη και την ενεργή ιδιότητα του πολίτη μέσω της γλωσσικής εκπαίδευσης.

Βασισμένο στην κοινή πεποίθηση των εταίρων ότι η γλωσσική εκπαίδευση μπορεί να κινητοποιήσει κοινωνική μεταμόρφωση τόσο σε μικρο- όσο και σε μακρο-επίπεδο, το έργο ENLACED στοχεύει στη μοντέρνα ανανέωση της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω μιας ψηφιακά ενισχυμένης προσέγγισης μάθησης με βάση

τις προκλήσεις, εστιαζόμενη στην ευρωπαϊκή ιθαγένεια και τη δημοκρατία. Αυτό το Ενωσιολογικό Πλαίσιο θέτει τα θεμέλια για μια συλλογική στρατηγική που αποσκοπεί στη διαμόρφωση της διδασκαλίας και της μάθησης των ξένων γλωσσών στα υφιστάμενα πανεπιστημιακά προγράμματα.

Με την ενσωμάτωση γλωσσικών ασκήσεων με δημοκρατικές δεξιότητες, το έργο προωθεί ένα ολοκληρωμένο και βιωματικό μοντέλο μάθησης που ευθυγραμμίζεται με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές τάσεις. Αυτή η προσέγγιση αναμένεται να προσφέρει στους μαθητές μια ολιστική και ουσιαστική εμπειρία εκμάθησης γλώσσας, με τη δυνατότητα να έχει σημαντικό αντίκτυπο στους τελικούς χρήστες.

Βοηθώντας τους μαθητές να ασχοληθούν με σύνθετα παγκόσμια ζητήματα μέσω ενημερωμένου διαλόγου και επικοινωνίας με ενσυναίσθηση, αυτή η προσέγγιση ενισχύει τα θεμέλια της δημοκρατικής κουλτούρας και προάγει την ανθεκτικότητα έναντι των αυταρχικών τάσεων. Δίνει στους μαθητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν στη δημοκρατική ζωή, τόσο μέσα στις δικές τους κοινότητες όσο και ως μέρος μιας ευρύτερης ευρωπαϊκής και παγκόσμιας πολιτειότητας. Αυτή η πρωτοβουλία σηματοδοτεί ένα μεταμορφωτικό βήμα προς την ανασχεδίαση της γλωσσικής εκπαίδευσης ως ενός δυναμικού, διεπιστημονικού χώρου για την καλλιέργεια τόσο της γλωσσικής επάρκειας όσο και της κοινωνικής ευθύνης.

2. Πλαίσια της ΕΕ, εκπαιδευτικές θεωρίες και πρακτικές που υποστηρίζουν την ενσωμάτωση δεξιοτήτων για τη δημοκρατική κουλτούρα στα προγράμματα σπουδών ξένων γλωσσών

Συγγραφέας:

Evgenia NIKULINA

Φορέας:

Tetra Solutions Ltd., Βουλγαρία

Εισαγωγή

Τον Σεπτέμβριο του 2023, στην 26η σύνοδο της Διαρκούς Διάσκεψης των Υπουργών Παιδείας του Συμβουλίου της Ευρώπης, το έτος 2025 ανακηρύχθηκε ως το Ευρωπαϊκό Έτος Εκπαίδευσης για την Ψηφιακή Ιθαγένεια. Αυτή η πρωτοβουλία επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει την ευρωπαϊκή κοινότητα σχετικά με ζητήματα ιθαγένειας και δημοκρατίας, να ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή στην δημοκρατική κουλτούρα και να προάγει την ειρηνική συνύπαρξη σε έναν πολιτισμικά ποικιλόμορφο και ψηφιακά εμπλουτισμένο κόσμο (Council of Europe Portal, 2024). Στο πλαίσιο αυτό, το έργο ENLACED, που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων, αξιών, στάσεων και γνώσεων που είναι απαραίτητες για τη δημοκρατική κουλτούρα και τον διαπολιτισμικό διάλογο, είναι επίκαιρο και ιδιαίτερα σημαντικό.

Η πολυγλωσσική (ή πολύγλωσση) ικανότητα, οριζόμενη ως «η ικανότητα χρήσης διαφορετικών γλωσσών κατάλληλα και αποτελεσματικά για την επικοινωνία» (Council Recommendation, 2019, σ. 16), αναγνωρίζεται ως πολύτιμο εργαλείο για την προώθηση διαπολιτισμικών και δημοκρατικών δεξιοτήτων (ίδ., σ. 15). Αυτή η αρχή τονίζεται περαιτέρω στη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με «Τη Σημασία της Πολύγλωσσης και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης για τη Δημοκρατική Κουλτούρα». Η Σύσταση υπογραμμίζει τη σημασία της πολύγλωσσης ικανότητας για τα ακόλουθα (Council of Europe, 2022, pp. 9–10):

- κατανόηση, αξιολόγηση και διατύπωση επιχειρημάτων απαραίτητων για τη δημοκρατία;
- εκτίμηση διαφορετικών προοπτικών και απόψεων;
- συμβολή στην κοινωνική ένταξη και συμμετοχή στη δημοκρατική κουλτούρα;
- ενίσχυση της εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και περιθωριοποιημένων μαθητών.

Οι όροι «πολυγλωσσικός» και «πολύγλωσσος» χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, λαμβάνοντας υπόψη ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης χρησιμοποιεί τον όρο «πολύγλωσση ικανότητα» για να αναφερθεί στις πολλαπλές γλωσσικές δεξιότητες των ατόμων, ενώ τα επίσημα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρησιμοποιούν τον όρο «πολυγλωσσία» για να περιγράψουν τόσο τις ατομικές δεξιότητες όσο και την παρουσία δύο ή περισσότερων γλωσσών σε μια κοινότητα ή κοινωνία (επεξηγηματική σημείωση στη Σύσταση του Συμβουλίου, 2019, σ. 15).

Στη Σύσταση αυτή, το Συμβούλιο της Ευρώπης καλεί τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης – μεταξύ άλλων φορέων εκπαίδευσης σε διαφορετικά επίπεδα – να προετοιμάσουν αποφοίτους με τις γλωσσικές και πολιτισμικές δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες των ποικιλόμορφων κοινωνιών της Ευρώπης, δίνοντας έμφαση στη διασύνδεση της πολυγλωσσικής και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με την εκπαίδευση για τη δημοκρατική κουλτούρα (ό.π., σ. 10 και σ. 27).

Το έργο ENLACED βασίζεται στο σκεπτικό ότι τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά σε αυτήν την προτεραιότητα, ενσωματώνοντας δεξιότητες για τη δημοκρατική κουλτούρα και τον διαπολιτισμικό διάλογο (εφεξής αναφερόμενες ως «δημοκρατικές δεξιότητες») στα προγράμματα ξενόγλωσσας εκπαίδευσης σε τριτοβάθμιο επίπεδο. Το παρόν κεφάλαιο διερευνά τα ευρωπαϊκά πλαίσια αναφοράς καθώς και τις εκπαιδευτικές θεωρίες και πρακτικές που θεμελιώνουν την επίτευξη των στόχων του έργου ENLACED.

Πλαίσιο Αναφοράς Δεξιοτήτων για τη Δημοκρατική Κουλτούρα

Το Πλαίσιο Αναφοράς Δεξιοτήτων για τη Δημοκρατική Κουλτούρα (RFCDC) δημοσιεύθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης τον Απρίλιο του 2018, ως απάντηση στην ανάγκη παροχής μιας συστηματικής προσέγγισης για τη διδασκαλία, τη μάθηση και την αξιολόγηση των δημοκρατικών δεξιοτήτων εντός των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη. Το Πλαίσιο περιλαμβάνει:

- **Ένα μοντέλο δεξιοτήτων** για τη δημοκρατική κουλτούρα και τον διαπολιτισμικό διάλογο: 20 δεξιότητες κατανεμημένες σε τέσσερις τομείς – Αξίες, Στάσεις, Δεξιότητες και Γνώση και Κριτική Κατανόηση (RFCDC, Τόμος 1).
- **Δείκτες** για κάθε μία από τις 20 δεξιότητες που περιλαμβάνονται στο μοντέλο: ένα σύνολο από 135 βασικούς δείκτες που αντιστοιχούν σε ένα από τα τρία επίπεδα επάρκειας – βασικό, μεσαίο και προχωρημένο – καθώς και ένας πιο αναλυτικός κατάλογος 447 δεικτών, ο οποίος περιλαμβάνει επιπλέον δείκτες που συχνά τοποθετούνται μεταξύ βασικού και μεσαίου ή μεταξύ μεσαίου και προχωρημένου επιπέδου (RFCDC, Τόμος 2).
- **Κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή** του μοντέλου: τρόποι με τους οποίους το μοντέλο μπορεί να αξιοποιηθεί σε διάφορα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (RFCDC, Τόμος 3).

Το Πλαίσιο βασίζεται σε ανθρωπιστικές ιδέες που αντικατοπτρίζονται στην έννοια της Bildung, ενός θεμελιώδους στοιχείου της εκπαιδευτικής θεωρίας της Δυτικής Ευρώπης, όπως αυτή αναπτύχθηκε από στοχαστές όπως οι Wilhelm von Humboldt, Johann Gottfried Herder και Nikolaj Frederik Severin Grundtvig, και αργότερα επεκτάθηκε από τους Erich Weniger, Paul Ricoeur και Wolfgang Klafki, μεταξύ άλλων. Η έννοια της Bildung νοείται ως μια διαδικασία δια βίου μάθησης, η οποία ενδυναμώνει τα άτομα να καλλιεργούν τον

αυτοπροσδιορισμό τους, να αναγνωρίζουν τα δικά τους συμφέροντα μέσα στην κοινωνία και να δρουν ως υπεύθυνοι πολίτες. Αντί να δίνει έμφαση στην απόκτηση πραγματολογικής γνώσης, επικεντρώνεται στην ανακάλυψη της αξίας και του νοήματος. Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να θέτουν τους μαθητές στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας, υποστηρίζοντάς τους στην ανάπτυξη ανεξάρτητης σκέψης, ορθής κρίσης και ικανότητας συμμετοχής σε στοχαστικές και υπεύθυνες πράξεις, τόσο εντός όσο και σε αλληλεπίδραση με την κοινωνία (Sjöström και Eilks, 2020).

Σε συμφωνία με την έννοια της Bildung, το Πλαίσιο δίνει έμφαση στο ότι οι μαθητές θα πρέπει να είναι ενήμεροι για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην κοινωνία, ικανοί να στοχάζονται πάνω στις συνέπειες των αποφάσεών τους και συνειδητοποιημένοι ως προς το τι μπορούν να κάνουν και τι πρέπει να αποφεύγουν. Οι ικανότητες που περιγράφονται στο Πλαίσιο είναι απαραίτητες για την καλλιέργεια αυτών των δεξιοτήτων.

Οι ικανότητες για δημοκρατική κουλτούρα ορίζονται ως «η ικανότητα να κινητοποιεί και να αξιοποιεί σχετικούς ψυχολογικούς πόρους (δηλαδή αξίες, στάσεις, δεξιότητες, γνώση και/ή κατανόηση) προκειμένου να ανταποκριθεί κατάλληλα και αποτελεσματικά στις απαιτήσεις, προκλήσεις και ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε δημοκρατικές [και διαπολιτισμικές] καταστάσεις» (RFCDC Volume 1, 2018, σ. 34). Οι δημοκρατικές και διαπολιτισμικές καταστάσεις μπορούν να προκύψουν τόσο σε φυσικά όσο και σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Αυτό περιλαμβάνει δημοκρατικές συζητήσεις και διαπολιτισμικές συναντήσεις που λαμβάνουν χώρα όχι μόνο σε πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπιδράσεις και σε παραδοσιακά έντυπα ή μέσα μετάδοσης, αλλά και σε διαδικτυακούς χώρους όπως τα κοινωνικά δίκτυα, τα ιστολόγια και η ηλεκτρονική αλληλογραφία. Κατά συνέπεια, οι ικανότητες που περιγράφονται στο Πλαίσιο είναι σημαντικές για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την διαπολιτισμική εκπαίδευση και την εκπαίδευση για την ψηφιακή ιθαγένεια (ibid).

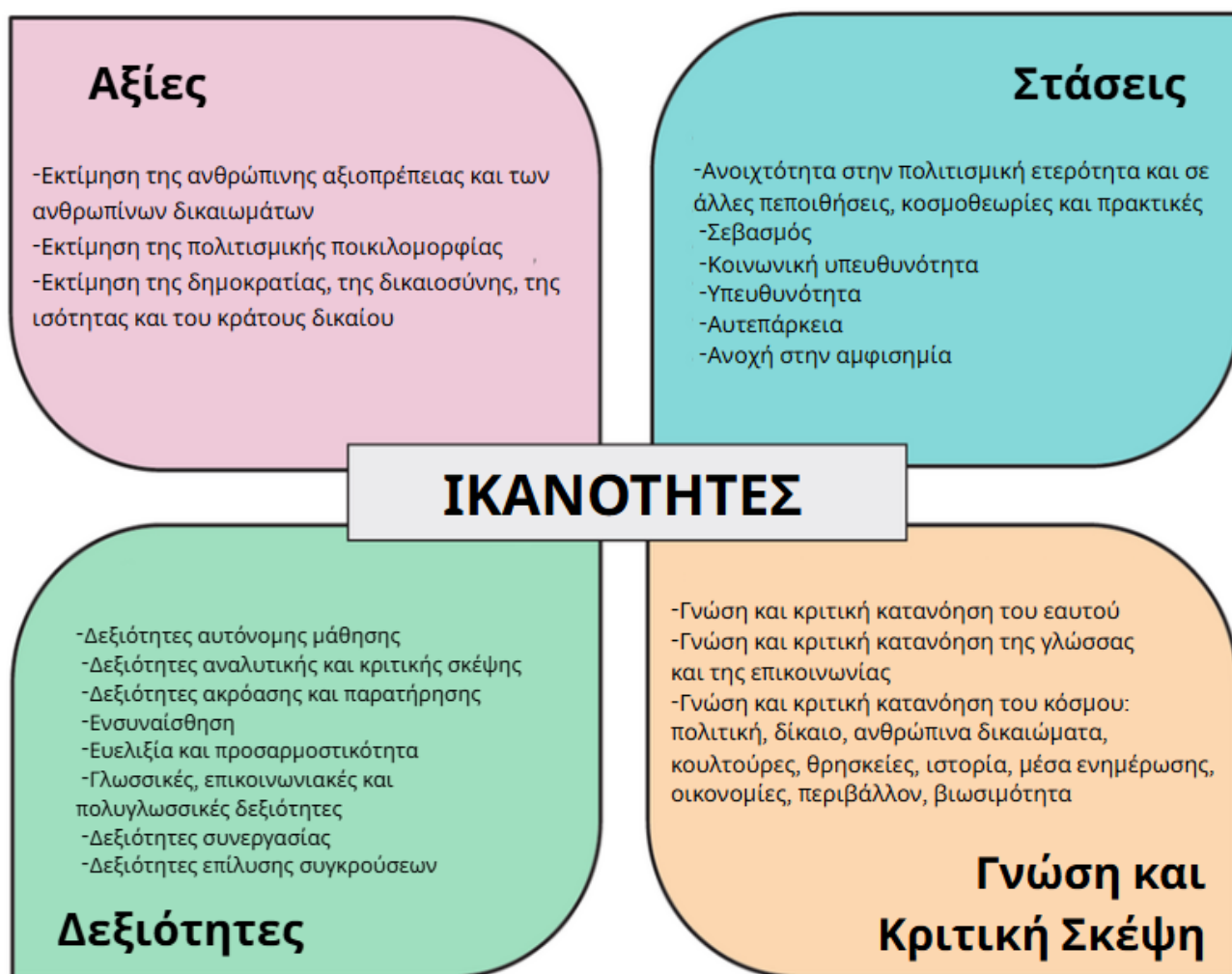
Οι συγγραφείς του Πλαισίου τονίζουν ότι η διαπολιτισμική ικανότητα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των δημοκρατικών ικανοτήτων, δεδομένου ότι ζούμε σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες. Το Πλαίσιο επίσης υποστηρίζει ότι η απόκτηση των δημοκρατικών ικανοτήτων προϋποθέτει την απόκτηση γλωσσικών ικανοτήτων, καθώς η γλώσσα λειτουργεί ως μέσο συμμετοχής στη δημοκρατική κουλτούρα. Η γλώσσα επιτρέπει στα άτομα να εκφράζουν τις απόψεις τους, να εμπλέκονται σε διάλογο, να κατανοούν διαφορετικές οπτικές και να διαπραγματεύονται κοινές σημασίες, όλα απαραίτητα για ενεργό συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες.

Η απόκτηση των ικανοτήτων για τη δημοκρατική κουλτούρα είναι μια δια βίου διαδικασία, καθώς οι άνθρωποι βιώνουν συνεχώς κοινωνικές αλληλεπιδράσεις σε διάφορα πλαίσια και αναστοχάζονται πάνω σε αυτές. Αυτό σημαίνει ότι η διδασκαλία και η μάθηση πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζονται οι δημοκρατικές ικανότητες, και η αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει μέσα αναγνώρισης όλων των επιπέδων ικανότητας. Το Πλαίσιο παρέχει καθοδήγηση για τη διδασκαλία, τη μάθηση και

την αξιολόγηση των δημοκρατικών ικανοτήτων μέσω του μοντέλου των 20 ικανοτήτων και των περιγραφών των επιπέδων επάρκειας.

Το μοντέλο ικανοτήτων που παρουσιάζεται στο RFCDC περιλαμβάνει τις ακόλουθες αξίες, στάσεις, δεξιότητες, γνώσεις και κατανόηση (Εικόνα 1).

Σχήμα 1: Οι 20 δεξιότητες που περιλαμβάνονται στο μοντέλο δεξιοτήτων

Πηγή: Συμβούλιο της Ευρώπης. RFCDC Τόμος 1, 2018, σελ. 40

Οι αξίες αντιπροσωπεύουν τις πεποιθήσεις ενός ατόμου σχετικά με τον επιθυμητό στόχο που πρέπει να επιδιωχθεί. Λειτουργούν ως κατευθυντήριες αρχές για την απόφαση του πώς να δράσει και παρέχουν κριτήρια για την αξιολόγηση και δικαιολόγηση πράξεων, απόψεων και συμπεριφοράς. Οι αξίες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης, της δικαιοσύνης, της ισότητας και του κράτους δικαίου στηρίζουν την δημοκρατική επάρκεια, επειδή αποτελούν το ακριβές σύνολο πεποιθήσεων που αφορούν την δημοκρατική πολιτική

τάξη (RFCDC Τόμος 1, 2018, σελ. 41-42).

Οι στάσεις ορίζονται ως η γενική νοητική διάθεση ενός ατόμου απέναντι σε κάποιον ή κάτι, όπως ένα άτομο, μια ομάδα, έναν θεσμό, ένα ζήτημα, ένα γεγονός ή ένα σύμβολο. Οι στάσεις αποτελούνται από τέσσερα στοιχεία: μια γνώμη για το αντικείμενο, μια συναισθηματική αντίδραση σε αυτό, μια θετική ή αρνητική αξιολόγηση και μια τάση να συμπεριφέρεται προς το αντικείμενο με συγκεκριμένο τρόπο (ό.π., σελ. 43). Το Πλαίσιο περιλαμβάνει τέτοιες στάσεις όπως: ανοιχτότητα στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές, σεβασμό, πολιτική συνείδηση, υπευθυνότητα, αυτοαποτελεσματικότητα και ανοχή στην αμφισημία.

Οι δεξιότητες είναι οι ικανότητες ενός ατόμου να εκτελεί πολύπλοκες, καλά οργανωμένες ενέργειες, είτε γνωστικές είτε συμπεριφορικές, προκειμένου να επιτύχει έναν συγκεκριμένο σκοπό ή στόχο (ό.π., σελ. 48). Οι ακόλουθες δεξιότητες περιλαμβάνονται στο Πλαίσιο: αυτόνομη μάθηση, αναλυτική και κριτική σκέψη, δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης, ενσυναίσθηση, ευελιξία και προσαρμοστικότητα, γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες, δεξιότητες συνεργασίας και επίλυσης συγκρούσεων.

Η γνώση αντιπροσωπεύει τις πληροφορίες που κατέχει ένα άτομο, ενώ η κριτική κατανόηση συνεπάγεται την κατανόηση, ερμηνεία, ενεργητική αναστοχαστική διαδικασία, αξιολόγηση και εκτίμηση των νοημάτων που προκύπτουν από τις πληροφορίες (ό.π., σελ. 54). Το Πλαίσιο διακρίνει τρεις κύριες ομάδες γνώσης και κριτικής κατανόησης. Αυτές περιλαμβάνουν γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού, της γλώσσας και της επικοινωνίας, καθώς και του κόσμου.

Για να διευκολυνθεί η αξιολόγηση του επιπέδου επάρκειας σε καθεμία από αυτές τις επάρκειες, καθώς και για να εντοπιστούν οι μαθησιακές ανάγκες και οι πιθανές περιοχές για περαιτέρω ανάπτυξη, το Πλαίσιο παρέχει περιγραφείς επάρκειας σε βασικό, ενδιάμεσο και προχωρημένο επίπεδο. Αυτοί οι περιγραφείς ορίζονται ως «δηλώσεις που αναφέρονται σε συγκεκριμένη παρατηρήσιμη συμπεριφορά ενός ατόμου με ορισμένο επίπεδο επάρκειας» (RFCDC Τόμος 2, 2018, σελ. 13). Είναι διατυπωμένοι στη γλώσσα των μαθησιακών αποτελεσμάτων, που σημαίνει ότι κάθε περιγραφέας ξεκινά με ένα ρήμα δράσης ακολουθούμενο από το αντικείμενο του ρήματος και περιγράφει τη συμπεριφορά που είναι ταυτόχρονα παρατηρήσιμη και αξιολογήσιμη. Ως παράδειγμα, ο πίνακας παρακάτω παρέχει βασικούς περιγραφείς για μία από τις επάρκειες (Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Περιγραφείς της στάσης «Ανοιχτότητα στην πολιτισμική ετερότητα»

Περιγραφέας	Επίπεδο
Δείχνει ενδιαφέρον να μάθει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες των ανθρώπων	Βασικό
Εκφράζει ενδιαφέρον για ταξίδια σε άλλες χώρες	
Εκφράζει περιέργεια για άλλες πεποιθήσεις και ερμηνείες καθώς και για	

άλλους πολιτισμικούς προσανατολισμούς και δεσμούς	Ενδιάμεσο
Εκφράζει εκτίμηση για την ευκαιρία να αποκτήσει εμπειρίες από άλλους πολιτισμούς	
Αναζητά και υποδέχεται ευκαιρίες για επαφή με ανθρώπους που έχουν διαφορετικές αξίες, έθιμα και συμπεριφορές	Προχωρημένο
Αναζητά επαφή με άλλους ανθρώπους προκειμένου να μάθει για τον πολιτισμό τους	

Πηγή: Συμβούλιο της Ευρώπης. RFCDC Τόμος 2, 2018, σελ. 19

Το μοντέλο επάρκειας και οι περιγραφείς λειτουργούν ως εργαλείο για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών, ιδίως για τον καθορισμό των μαθησιακών αποτελεσμάτων μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας, καθώς και για την αξιολόγηση του επιπέδου επάρκειας στις δημοκρατικές επάρκειες που επιτυγχάνονται μέσω της επίσημης, μη επίσημης ή άτυπης μάθησης.

Στην πράξη, οι δημοκρατικές επάρκειες σπάνια χρησιμοποιούνται μεμονωμένα. Αντίθετα, τα άτομα συνήθως κινητοποιούν ένα σύνολο επαρκειών για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά και να συμπεριφερθούν κατάλληλα σε μια συγκεκριμένη κατάσταση. Στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών, η έννοια του ομαδοποιημάτος λειτουργεί ως θεμέλιο για τη σύνδεση των δημοκρατικών επαρκειών με όλα τα γνωστικά αντικείμενα μέσω συγκεκριμένων υποσυνόλων σχετικών με κάθε επιστημονικό πεδίο. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει την ρητή ενσωμάτωση αυτών των επαρκειών στο πρόγραμμα σπουδών ως θέμα που διατρέχει όλες τις επιστήμες ή τα μαθήματα που περιλαμβάνονται σε αυτό (RFCDC, Τόμος 3, 2018, σελ. 21).

Όταν πρόκειται για την ενσωμάτωση των δημοκρατικών επαρκειών σε ένα συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο ή μάθημα, είναι απαραίτητο να (ό.π., σελ. 21-54):

- **Να οριστούν τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα** που οι μαθητές/εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να αποκτήσουν ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους σε μαθησιακές δραστηριότητες εντός ενός συγκεκριμένου μαθήματος. Για το σκοπό αυτό, οι περιγραφείς του RFCDC θα πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να ευθυγραμμιστούν με το πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζονται, αντί να χρησιμοποιούνται αυτούσιοι.
- **Να αναπτυχθούν δραστηριότητες και εργασίες** που θα πρέπει να ενσωματωθούν στα σχολικά βιβλία και τα διδακτικά υλικά, μέσω της υλοποίησης των οποίων θα μπορούσαν να επιτευχθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα και να αναπτυχθούν οι στοχευόμενες επάρκειες. Παραδείγματα τέτοιων δραστηριοτήτων περιλαμβάνουν προσομοιώσεις, συζητήσεις και έργα, συνδυάζοντας την εργασία στην τάξη με την παρέμβαση στην κοινότητα.
- **Να σχεδιαστούν οι αλληλεπιδράσεις διδασκαλίας-μάθησης**, οι μέθοδοι και οι τεχνικές,

δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο οι μαθητές βιώνουν τις δραστηριότητες και πώς ο εκπαιδευτικός στηρίζει αυτή τη διαδικασία.

- **Να αναπτυχθούν σενάρια** αξιολόγησης στα οποία οι μαθητές μπορούν να επιδείξουν — και οι εκπαιδευτικοί να παρατηρήσουν — επαρκή συμπεριφορά στη διαδικασία επίλυσης δημοκρατικών, διαπολιτισμικών και πραγματικών ζητημάτων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κατά την αξιολόγηση των δημοκρατικών επαρκειών, η συμπεριφορά του μαθητή σε μια συγκεκριμένη κατάσταση θα πρέπει να αναφέρεται σε ένα σύνολο περιγραφών, καθώς αυτές οι επάρκειες συνήθως λειτουργούν σε ομάδες.

- **Να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον για συζήτηση και διάλογο**, καθώς και να θεσπιστούν πρωτόκολλα για την επίλυση πιθανών συγκρούσεων ή διαφωνιών με φιλικό τρόπο.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τον σχεδιασμό της ενσωμάτωσης των επαρκειών για τη δημοκρατική κουλτούρα στα προγράμματα σπουδών ξένων γλωσσών στο πλαίσιο του έργου ENLACED.

Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες

Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CEFR) αναπτύχθηκε για πρώτη φορά το 2001, προκειμένου να παρέχει μια διαφανή, συνεκτική και ολοκληρωμένη βάση για την ανάπτυξη γλωσσικών προγραμμάτων σπουδών και κατευθυντήριων γραμμών, το σχεδιασμό διδακτικού και μαθησιακού υλικού, καθώς και την αξιολόγηση της επάρκειας στις ξένες γλώσσες. Περιγράφει τι πρέπει να μάθουν να κάνουν οι μαθητές γλωσσών προκειμένου να χρησιμοποιούν μια γλώσσα για επικοινωνία και ποιες γνώσεις και δεξιότητες πρέπει να αποκτήσουν ώστε να μπορούν να δρουν αποτελεσματικά στο πολιτισμικό πλαίσιο της γλώσσας. Το Πλαίσιο διακρίνει τρία επίπεδα επάρκειας – βασικός χρήστης, ανεξάρτητος χρήστης και ικανός χρήστης – τα οποία επιτρέπουν τη μέτρηση της προόδου των μαθητών σε κάθε στάδιο της μάθησης και σε δια βίου βάση. Το 2020, το CEFR αναθεωρήθηκε και επικαιροποιήθηκε ώστε να περιλαμβάνει έναν διευρυμένο κατάλογο δεικτών για τη διαμεσολάβηση, την ηλεκτρονική αλληλεπίδραση, την πολυγλωσσική/πολυπολιτισμική επάρκεια και τις επάρκειες στη νοηματική γλώσσα (ιστοσελίδα CEFR, 2024).

Το CEFR καθιερώνει μια ισχυρή σύνδεση μεταξύ της εκμάθησης γλωσσών και της προώθησης της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη. Τόσο η βελτίωση της επάρκειας στη μητρική γλώσσα όσο και η μελέτη ξένων γλωσσών συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επικοινωνιακής γλωσσικής επάρκειας, η οποία ενισχύει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικές μητρικές γλώσσες σε όλη την Ευρώπη. Αυτή η επάρκεια, με τη σειρά της, βοηθά να «προωθηθεί η ευρωπαϊκή κινητικότητα, η αμοιβαία κατανόηση και η συνεργασία, και να ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις και οι διακρίσεις» (CEFR, 2020, σ. 11). Το CEFR επίσης ενθαρρύνει μεθόδους διδασκαλίας και εκμάθησης γλωσσών που καλλιεργούν στάσεις, γνώσεις και δεξιότητες, επιτρέποντας στους μαθητές να σκέφτονται και να δρουν

ανεξάρτητα, ενώ ταυτόχρονα είναι υπεύθυνοι και συνεργάσιμοι με τους άλλους. Με αυτόν τον τρόπο, υποστηρίζει την προώθηση της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη. Αυτή η ιδέα τέθηκε στο επίκεντρο της ανάπτυξης του CEFR, βασιζόμενη στα αποτελέσματα του προγράμματος του Συμβουλίου της Ευρώπης «Η εκμάθηση γλωσσών για την ευρωπαϊκή ιδιότητα του πολίτη», το οποίο υλοποιήθηκε την περίοδο 1989 – 1997.

Το CEFR περιγράφει τη χρήση και την εκμάθηση γλωσσών μέσω αρκετών βασικών διαστάσεων (CEFR, 2020, σ. 9–25):

- **Γενικές επάρκειες:** κοινή γνώση του κόσμου, δεξιότητες και τεχνογνωσία, υπαρκτική επάρκεια, συμπεριλαμβανομένων των ατομικών χαρακτηριστικών, των γνωρισμάτων της προσωπικότητας και των στάσεων, καθώς και της ικανότητας για μάθηση και ανακάλυψη της ετερότητας – είτε πρόκειται για άλλη γλώσσα, άλλο πολιτισμό, άλλους ανθρώπους ή νέους τομείς γνώσης. Οι γενικές επάρκειες δεν είναι ειδικές στη γλώσσα, αλλά χρησιμοποιούνται σε διάφορες ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών δραστηριοτήτων.
- **Επικοινωνιακές γλωσσικές επάρκειες:** ικανότητες που επιτρέπουν σε ένα άτομο να επικοινωνεί αποτελεσματικά χρησιμοποιώντας τη γλώσσα. Οι επικοινωνιακές γλωσσικές επάρκειες περιλαμβάνουν τρία συστατικά:
 - Γλωσσικές (λεξιλογικές, φωνολογικές, συντακτικές γνώσεις και δεξιότητες και άλλες διαστάσεις του γλωσσικού συστήματος);
 - Κοινωνιογλωσσικές (κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες χρήσης της γλώσσας, όπως κανόνες ευπρέπειας, πρότυπα που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ γενεών, φύλων, τάξεων και κοινωνικών ομάδων, γλωσσικός κωδικοποιητής θεμελιωδών τελετουργιών στη λειτουργία μιας κοινότητας);
 - Πραγματολογικές (λειτουργική χρήση γλωσσικών πόρων, με βάση σενάρια διαδραστικών ανταλλαγών, δεξιότητα στο λόγο, ειρωνεία και παρωδία).
- **Γλωσσικές δραστηριότητες:** ενέργειες που περιλαμβάνουν τη χρήση των επικοινωνιακών γλωσσικών επαρκειών μέσα σε έναν συγκεκριμένο τομέα για την επεξεργασία κειμένων και την ολοκλήρωση μιας εργασίας. Αυτές οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν προφορική ή γραπτή πρόσληψη, παραγωγή, διαμεσολάβηση και αλληλεπίδραση.
- **Πλαίσιο:** ο συνδυασμός γεγονότων και περιστασιακών παραγόντων, τόσο εσωτερικών όσο και εξωτερικών, όπου πραγματοποιείται η επικοινωνία.
- **Τομέας:** οι ευρείες περιοχές της κοινωνικής ζωής όπου δρουν οι άνθρωποι. Οι γλωσσικές δραστηριότητες τοποθετούνται σε πλαίσιο τομέων. Το CEFR αναγνωρίζει τέσσερις κύριους τομείς σχετικούς με τη γλωσσική μάθηση και χρήση:
 - Εκπαιδευτικός (όλα όσα αφορούν το πλαίσιο μάθησης/εκπαίδευσης);
 - Επαγγελματικός (όλα όσα αφορούν τις δραστηριότητες και τις σχέσεις ενός ατόμου στην άσκηση του επαγγέλματός του);
 - Δημόσιος (συνήθειες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, όπως ανταλλαγές με επιχειρήσεις και διοικητικούς φορείς, δημόσιες υπηρεσίες, πολιτιστικές δραστηριότητες, σχέσεις με τα μέσα ενημέρωσης);

- Προσωπικός (οικογενειακές σχέσεις και ατομικές κοινωνικές πρακτικές).
- **Γλωσσικές διεργασίες:** οι νευρολογικές και φυσιολογικές διεργασίες που εμπλέκονται στην ομιλία, τη γραφή, την ακρόαση ή την ανάγνωση.
- **Εργασία:** κάθε σκόπιμη ενέργεια που αποσκοπεί στην επίλυση ενός προβλήματος, στην εκπλήρωση ενός καθήκοντος ή στην επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο.
- **Στρατηγική:** μια στοχευμένη, οργανωμένη προσέγγιση που χρησιμοποιεί ένα άτομο για να ολοκληρώσει μια εργασία ή να ανταποκριθεί σε μια πρόκληση.
- **Κείμενο:** οποιαδήποτε προφορική ή γραπτή ακολουθία ή λόγος που σχετίζεται με έναν συγκεκριμένο τομέα, χρησιμοποιούμενο ως μέρος μιας γλωσσικής δραστηριότητας είτε ως εργαλείο, προϊόν ή στόχο.

Αυτές οι διαστάσεις είναι αλληλένδετες σε όλες τις μορφές χρήσης και εκμάθησης γλώσσας. Η επικοινωνία και η μάθηση περιλαμβάνουν εργασίες που, αν και δεν βασίζονται αποκλειστικά στη γλώσσα, απαιτούν τη χρήση της γλώσσας και αξιοποιούν τις επικοινωνιακές δεξιότητες του ατόμου. Όταν αυτές οι εργασίες είναι πολύπλοκες και όχι αυτόματες, τα άτομα πρέπει να χρησιμοποιούν στρατηγικές για να επικοινωνούν και να μαθαίνουν αποτελεσματικά. Η ολοκλήρωση τέτοιων εργασιών συχνά περιλαμβάνει την επεξεργασία προφορικών ή γραπτών κειμένων μέσω ακρόασης, ανάγνωσης, ομιλίας, γραφής ή διερμηνείας/μετάφρασης, η οποία απαιτεί την ενεργοποίηση γενικών και επικοινωνιακών γλωσσικών επαρκειών. Το CEFR υποστηρίζει μια προσανατολισμένη στη δράση προσέγγιση στη χρήση και εκμάθηση γλώσσας, εστιάζοντας στο πώς τα άτομα χρησιμοποιούν τις δεξιότητες και τις στρατηγικές τους, βασιζόμενα στην κατανόηση μιας κατάστασης, για να ολοκληρώσουν συγκεκριμένες εργασίες μέσα σε ένα δεδομένο πλαίσιο.

Στην προσανατολισμένη στη δράση προσέγγιση, ο μαθητής γλώσσας θεωρείται ότι προοδεύει προς το να γίνει χρήστης της γλώσσας. Ωστόσο, οι μαθητές δεύτερης ή ξένης γλώσσας διατηρούν την επάρκειά τους στη μητρική τους γλώσσα και τον συνδεδεμένο πολιτισμό της. Οι νέες γλωσσικές και πολιτισμικές δεξιότητες δεν υφίστανται απομονωμένες, αλλά αλληλεπιδρούν με τις υπάρχουσες. Αντί να αποκτούν δύο ξεχωριστά συστήματα για την επικοινωνία, οι μαθητές γίνονται πολύγλωσσοι και αναπτύσσουν διαπολιτισμική επάρκεια. Οι δεξιότητές τους σε κάθε γλώσσα επηρεάζουν η μία την άλλη, προάγοντας τη διαπολιτισμική συνείδηση, τις πρακτικές ικανότητες και την βαθύτερη κατανόηση. Αυτή η διαδικασία εμπλουτίζει την προσωπικότητα του μαθητή, ενισχύει την ικανότητά του για μελλοντική γλωσσική μάθηση και αυξάνει την ανοιχτότητα σε νέες πολιτισμικές εμπειρίες. Με τον τρόπο αυτό, παρέχει θεμέλια για ενεργό συμμετοχή στον δημοκρατικό πολιτισμό και ουσιαστική εμπλοκή σε διαπολιτισμικό διάλογο.

Η γλωσσική εκπαίδευση, επομένως, θα πρέπει να περιλαμβάνει κάθε μία από τις παραπάνω διαστάσεις. Κατά την ανάπτυξη ενός προγράμματος σπουδών ξένης γλώσσας, το CEFR προτείνει ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να περιγράφουν (ό.π., σ. 44–100):

- **Τομείς** στους οποίους ο μαθητής θα χρειαστεί/θα εξοπλιστεί/θα απαιτηθεί να δρα;

- **Καταστάσεις** που ο μαθητής θα χρειαστεί/θα εξοπλιστεί/θα απαιτηθεί να χειριστεί;
- **Τοποθεσίες**, ιδρύματα/οργανισμοί, πρόσωπα, αντικείμενα, γεγονότα και ενέργειες με τα οποία ο μαθητής θα ασχοληθεί;
- **Θέματα** (δηλαδή αντικείμενα λόγου), **υποθέματα και συγκεκριμένες έννοιες** που οι μαθητές θα χρειαστεί/θα εξοπλιστούν/θα απαιτηθεί να χειριστούν στους επιλεγμένους τομείς (π.χ. το θέμα «ελεύθερος χρόνος και ψυχαγωγία» θα μπορούσε να κατηγοριοποιηθεί σε υποθέματα όπως «χόμπι», «ραδιόφωνο & τηλεόραση», «θέατρο, σινεμά, συναυλίες», «εκθέσεις, μουσεία», «αθλήματα», «τύπος», κ.ά. Για το υποθέμα «αθλήματα», θα μπορούσαν να διακριθούν οι εξής συγκεκριμένες έννοιες: «τοποθεσίες: στάδιο, γήπεδο, αγρός», «ιδρύματα/οργανισμοί: σύλλογος, ομάδα», «πρόσωπα: παίκτης, προπονητής», «αντικείμενα: μπάλα, κάρτες», «γεγονότα: παιχνίδι, αγώνας» και «ενέργειες: να παρακολουθώ, να παίζω, να κερδίζω, να χάνω»).
- **Επικοινωνιακές εργασίες** στους προσωπικούς, δημόσιους, επαγγελματικούς και/ή εκπαιδευτικούς τομείς που ο μαθητής θα χρειαστεί/θα εξοπλιστεί/θα απαιτηθεί να αντιμετωπίσει. Οι εργασίες θα πρέπει να αντανακλούν τις επικοινωνιακές ανάγκες των μαθητών, και οι λεπτομερείς προδιαγραφές των εργασιών μπορούν να θεωρηθούν ως μαθησιακοί στόχοι. Μια ολοκληρωμένη περιγραφή μιας εργασίας θα πρέπει να περιλαμβάνει:
 - **Τύποι εργασιών:** Παραδείγματα περιλαμβάνουν προσομοιώσεις, παιχνίδια ρόλων και αλληλεπιδράσεις στην τάξη.
 - **Στόχοι:** Αυτοί μπορεί να κυμαίνονται από μαθησιακούς στόχους που βασίζονται σε ομάδα έως τους ποικίλους, λιγότερο προβλέψιμους στόχους των συμμετεχόντων.
 - **Εισροή:** Περιλαμβάνει οδηγίες, υλικά ή πόρους που παρέχονται από δασκάλους ή μαθητές.
 - **Αποτελέσματα:** Μπορεί να περιλαμβάνουν απτά αποτελέσματα όπως κείμενα, περιλήψεις, πίνακες ή παρουσιάσεις, καθώς και μαθησιακά αποτελέσματα όπως βελτιωμένες δεξιότητες, επίγνωση, στρατηγικές ή εμπειρία στη λήψη αποφάσεων και διαπραγμάτευση.
 - **Δραστηριότητες:** Αυτές μπορεί να είναι γνωστικές ή συναισθηματικές, σωματικές ή αναστοχαστικές, και να γίνονται ατομικά, κατά ζεύγη ή σε ομάδες, εμπλέκοντας αποδεκτικές ή παραγωγικές διεργασίες.
 - **Ρόλοι:** Αναφέρεται στους ρόλους των συμμετεχόντων στην εκτέλεση, τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των εργασιών.
 - **Παρακολούθηση και αξιολόγηση:** Αξιολογεί πόσο καλά η εργασία ανταποκρίνεται σε κριτήρια όπως η συνάφεια, η δυσκολία, οι περιορισμοί και η καταλληλότητα, τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην εκτέλεση.
- **Εξωτερικές συνθήκες και περιορισμοί** υπό τις οποίες ο μαθητής θα πρέπει να επικοινωνήσει (π.χ. ο αριθμός των συνομιλητών, πίεση χρόνου);

- **Εσωτερικές (νοητικές) συνθήκες και περιορισμοί** υπό τις οποίες ο μαθητής θα πρέπει να επικοινωνήσει (π.χ. η σχέση των επικοινωνιακών και μαθησιακών δραστηριοτήτων με το κίνητρο και τα ενδιαφέροντα του μαθητή, ο βαθμός στον οποίο απαιτείται ο μαθητής να αναστοχάζεται τις εμπειρίες, ο βαθμός στον οποίο απαιτείται να προσαρμόζεται στο νοητικό πλαίσιο του συνομιλητή);
- **Μαθησιακές δραστηριότητες** στις οποίες ο μαθητής θα χρειαστεί/θα εξοπλιστεί/θα απαιτηθεί να συμμετάσχει, καθώς και στρατηγικές που θα πρέπει να είναι ικανός να εφαρμόζει για την υλοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων:
 - **Προφορικές και γραπτές παραγωγικές γλωσσικές δραστηριότητες** (ομιλία, π.χ. μονόλογοι, δημόσια ομιλία, και γραφή, π.χ. αναφορές, εκθέσεις, δημιουργική γραφή) και αντίστοιχες στρατηγικές (π.χ. σχεδιασμός, πρόβα, σκέψη του κοινού, αντιστάθμιση, παρακολούθηση της επιτυχίας);
 - **Ακουστικές και οπτικές δραστηριότητες** πρόσληψης (ανάγνωση και ακρόαση διαφόρων ειδών κειμένων και ηχητικών πόρων για διαφορετικούς σκοπούς, π.χ. για γενική κατανόηση, συγκεκριμένες πληροφορίες, λεπτομερή κατανόηση, κ.ά.) και αντίστοιχες στρατηγικές (π.χ. οριοθέτηση, αναγνώριση ενδείξεων, συμπερασματολογία από αυτές, διατύπωση υποθέσεων, επανεξέταση υποθέσεων);
 - **Προφορικές διαδραστικές δραστηριότητες** (π.χ. συζήτηση, διάλογος, debate, συνέντευξη, διαπραγμάτευση) και αντίστοιχες στρατηγικές (στρατηγικές λόγου και συνεργασίας, όπως η εναλλαγή της ομιλίας, η οριοθέτηση του θέματος, η πρόταση και αξιολόγηση λύσεων, η επανάληψη και περίληψη του ζητήματος, και η διαμεσολάβηση σε σύγκρουση);
 - **Γραπτές διαδραστικές δραστηριότητες** (π.χ. αλληλογραφία μέσω email, διαπραγμάτευση του κειμένου ενός συμβολαίου, συμφωνίας κ.λπ. με ανταλλαγή προσχεδίων, σχολίων κ.ά., συμμετοχή σε διαδικτυακά συνέδρια) και αντίστοιχες στρατηγικές (παρόμοιες με τις στρατηγικές προφορικής αλληλεπίδρασης);
 - **Δραστηριότητες διαμεσολάβησης** (διερμηνεία και μετάφραση) και αντίστοιχες στρατηγικές (π.χ. ανάπτυξη υποβάθρου γνώσεων, εντοπισμός βοηθημάτων, προετοιμασία γλωσσαρίου, λήψη υπόψη των αναγκών των συνομιλητών, επεξεργασία μονάδων διερμηνείας/μετάφρασης, σημείωση ισοδυναμιών, γεφύρωση κενών, έλεγχος συμφωνίας και συνέπειας και των δύο εκδοχών, συμβουλευτική λεξικών, ειδικών κ.ά.);
- **Δεξιότητες και ικανότητες** που απαιτούνται για την ικανοποιητική ολοκλήρωση των επικοινωνιακών εργασιών. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρειαστεί να αποφασίσει ποιες δεξιότητες μπορούν να προϋποτεθούν και ποιες χρειάζεται να αναπτυχθούν;
- **Κείμενα** που αναμένεται να χειριστεί ή να παράγει ο μαθητής. Είναι σημαντικό να περιγραφεί πώς τα προφορικά ή γραπτά κείμενα που παρουσιάζονται στους μαθητές επιλέγονται, προσαρμόζονται και συντίθενται, καθώς και πώς οι μαθητές στηρίζονται στη

διαδικασία παραγωγής κειμένων κατάλληλων για τον επικοινωνιακό τους σκοπό, το πλαίσιο χρήσης (τομείς, καταστάσεις, αποδέκτες, περιορισμοί κ.ά.) και τα μέσα που χρησιμοποιούνται.

Η περιγραφή των προαναφερθεισών διαστάσεων θα πρέπει να βασίζεται στους στόχους και τους σκοπούς της εκμάθησης και διδασκαλίας γλωσσών, δηλαδή στις διατυπώσεις του τι πρέπει να μάθουν ή να αποκτήσουν οι μαθητές για να ικανοποιήσουν τις επικοινωνιακές τους ανάγκες. Οι στόχοι της εκμάθησης γλωσσών μπορούν να εννοηθούν με διάφορους τρόπους εντός του πλαισίου (όπ. π., σ. 135-138):

- **Ανάπτυξη γενικών ικανοτήτων:** με έμφαση στη δηλωτική γνώση (π.χ. η γνώση και η κριτική κατανόηση του κόσμου σύμφωνα με το RFCDC, σχετική με τη ξένη χώρα ή την ΕΕ), τις δεξιότητες και το “know-how” (π.χ. οι δεξιότητες συνεργασίας και ενεργητικής ακρόασης σύμφωνα με το RFCDC), τις στάσεις (π.χ. ο σεβασμός και η αποδοχή της ετερότητας σύμφωνα με το RFCDC), και την ικανότητα για μάθηση (οι δεξιότητες αυτόνομης μάθησης σύμφωνα με το RFCDC).
- **Ανάπτυξη επικοινωνιακής γλωσσικής ικανότητας:** με στόχο τα γλωσσικά (π.χ. λεξιλόγιο, σύνταξη), πραγματολογικά (π.χ. αποτελεσματική χρήση της γλώσσας) ή κοινωνιογλωσσικά στοιχεία, τα οποία αποτελούν επίσης συστατικά μέρη των δεξιοτήτων του RFCDC.
- **Επίδοση σε συγκεκριμένες γλωσσικές δραστηριότητες:** βελτίωση της πρόσληψης (ακρόαση/ανάγνωση), παραγωγής (ομιλία/γραφή), αλληλεπίδρασης ή διαμεσολάβησης (μετάφραση/διερμηνεία).
- **Λειτουργική δράση σε συγκεκριμένους τομείς:** προσαρμογή της πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής ικανότητας σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πεδίο δραστηριότητας (π.χ. δημόσιος τομέας συμμετοχής στη δημοκρατική κουλτούρα).
- **Ενίσχυση στρατηγικών:** εστίαση σε στρατηγικές που χρησιμοποιούνται παραδοσιακά από τον μαθητή, με σκοπό να καταστούν πιο εξελιγμένες, εκτενείς και συνειδητές, προσπαθώντας να προσαρμοστούν σε εργασίες για τις οποίες δεν είχαν αρχικά χρησιμοποιηθεί. Οι στόχοι βασισμένοι σε εργασίες προσφέρουν πρακτικούς και ενθαρρυντικούς μαθησιακούς σκοπούς, συχνά ως στάδια προς ευρύτερους στόχους.

Ολοκλήρωση εργασιών: διατύπωση στόχων με όρους εργασιών, π.χ. ενημερώνοντας τους μαθητές ότι η δραστηριότητα που θα αναλάβουν θα τους βοηθήσει να εκφωνήσουν έναν λόγο σε δημόσια εκδήλωση.

Αυτοί οι στόχοι συμβάλλουν σε μια ολιστική προσέγγιση της εκμάθησης και διδασκαλίας γλωσσών, προάγοντας πολυγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητες που είναι ουσιώδεις για αποτελεσματική επικοινωνία και ενεργή συμμετοχή σε ποικίλα πλαίσια. Στο πλαίσιο ενός προγράμματος σπουδών για την εκμάθηση γλωσσών, είναι δυνατόν να δοθεί έμφαση σε αρκετούς ή σε όλους τους τύπους στόχων, ενώ ταυτόχρονα αυτοί να συγκεκριμενοποιούνται σε σχέση με έναν ευρύτερο σκοπό του μαθήματος, όπως για

παράδειγμα, η ενθάρρυνση της συμμετοχής των μαθητών στη δημοκρατική κουλτούρα και τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση για την Ιθαγένεια

Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση για την Ιθαγένεια (ΔΕΙ), μια παιδαγωγική προσέγγιση που αναπτύχθηκε από τον Michael Byram, συνδυάζει διαπολιτισμικούς και δημοκρατικούς μαθησιακούς στόχους. Η ΔΕΙ προάγει την κοινωνική και πολιτική συμμετοχή ατόμων από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες και πολιτισμούς (Byram, 2008). Αυτό διαφοροποιεί τη ΔΕΙ από άλλα μοντέλα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, όπως σημειώνουν οι Rauschert και Cardetti (2022).

Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση για την Ιθαγένεια (ΔΕΙ) αναδεικνύει τις ομοιότητες στον σκοπό της εκπαίδευσης στις ξένες γλώσσες και της εκπαίδευσης για την ιθαγένεια. Και οι δύο αποσκοπούν στην καλλιέργεια της κατανόησης των άλλων ανθρώπων, ενώ προάγουν στάσεις συνεργασίας και αλληλεπίδρασης. Ωστόσο, υπάρχουν και αρκετές διαφορές. Η εκπαίδευση στις ξένες γλώσσες έχει διεθνή προσανατολισμό, δίνοντας έμφαση στην κριτική σκέψη και στην επάρκεια σε άλλες γλώσσες, αλλά δεν δίνει προτεραιότητα στην ανάληψη δράσης στον κόσμο. Αντίθετα, η εκπαίδευση για την ιθαγένεια επικεντρώνεται στην ενεργή συμμετοχή και στη δράση στον κόσμο ως βασικό στόχο, αλλά δεν δίνει έμφαση στην επικοινωνιακή γλωσσική ικανότητα ή στην κριτική ικανότητα. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση για την ιθαγένεια επιδιώκει να ενοποιήσει τους σκοπούς και των δύο πεδίων. Ενθαρρύνει τους μαθητές να συνεργάζονται με άλλους πέρα από σύνορα και γλώσσες, για την αντιμετώπιση κοινών παγκόσμιων προκλήσεων. Σε αντίθεση με την εκπαίδευση για την παγκόσμια (ή διεθνή) ιθαγένεια, η διαπολιτισμική εκπαίδευση για την ιθαγένεια δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην επάρκεια στις ξένες γλώσσες και στην κριτική αξιολόγηση ιδεών (Porto and Byram, 2015).

Ο Byram υποστηρίζει ότι η γλωσσική εκπαίδευση θα πρέπει να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών, δηλαδή να συνδυάζει γλωσσικές δεξιότητες με τις αξίες, στάσεις, δεξιότητες και γνώσεις που τους βοηθούν να γίνουν διαπολιτισμικοί πολίτες (Byram, 2008). Οι Byram και Wagner (2018) προτείνουν μια προσέγγιση στη διδασκαλία γλωσσών που δίνει έμφαση στη διαπολιτισμική ιθαγένεια, ενσωματώνοντας εργαλειακούς και ανθρωπιστικούς εκπαιδευτικούς στόχους. Η προσέγγιση αυτή υπερβαίνει τη διδασκαλία της επικοινωνιακής γλωσσικής ικανότητας, περιλαμβάνοντας τη διαπολιτισμική επάρκεια και τις ευθύνες που είναι ουσιώδεις για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων πολιτών του 21ου αιώνα.

Οι Rauschert και Cardetti (2022), αναφερόμενοι στους Byram (2008) και Byram et al. (2017), ανέπτυξαν μια διδακτική προσέγγιση βασισμένη στη μεθοδολογία της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης για την Ιθαγένεια και στο Ενδεικτικό Πλαίσιο Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Η διδακτική τους προσέγγιση ενώνει τη διαπολιτισμική συνεργασία

των μαθητών μέσω εικονικών ανταλλαγών (σύγχρονη και ασύγχρονη διαδικτυακή συνεργασία) και της πολιτειακής δράσης (διάδοση των αποτελεσμάτων της διαπολιτισμικής συνεργασίας στην τοπική κοινότητα). Μπορεί να παρουσιαστεί στα ακόλουθα τέσσερα στάδια:

- **Στάδιο 1: «Εξοικείωση: ανακαλύπτω για τους “εμάς” και προετοιμάζομαι για τους “άλλους”».** Σε αυτό το στάδιο, η διδακτική προσέγγιση εξηγείται στους μαθητές. Οι διδάσκοντες (συντονιστές της διαπολιτισμικής συνεργασίας) σε κάθε συνεργαζόμενο ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης πραγματοποιούν προπαρασκευαστικές συναντήσεις με τους μαθητές, κατά τις οποίες παρουσιάζουν τη δομή και τους στόχους της δραστηριότητας που πρόκειται να υλοποιηθεί μέσω διαπολιτισμικής συνεργασίας. Κάθε μαθητής προετοιμάζει μια σύντομη παρουσίαση του εαυτού του για να τη μοιραστεί με τα μέλη της ομάδας του (π.χ. διαφάνειες αυτοπαρουσίασης).
- **Στάδιο 2: «Αλληλεπίδραση: παρουσιάζουμε τους “εμάς” στους “άλλους” και εμπλεκόμαστε στην επικοινωνία».** Οι μαθητές παρουσιάζουν τον εαυτό τους στους συνομηλίκους τους (π.χ. δημιουργώντας από κοινού μια κοινή παρουσίαση με μία διαφάνεια ανά μαθητή και δημοσιεύοντας αναρτήσεις στο επιλεγμένο εικονικό περιβάλλον). Οι συντονιστές ζητούν από τους μαθητές να σχολιάσουν τις αναρτήσεις, να κάνουν και να απαντήσουν σε ερωτήσεις, προκειμένου να ενισχύσουν το ομαδικό πνεύμα. Η ασύγχρονη ανταλλαγή αυτοπαρουσιάσεων ολοκληρώνεται με μια ομαδική διαδικτυακή συνάντηση.
- **Στάδιο 3: «Συνεργασία: δουλεύουμε μαζί στην ομάδα των “εμάς” και των “άλλων”».** Υπό την καθοδήγηση των συντονιστών, οι μαθητές συμμετέχουν σε κοινή εργασία πάνω στη δραστηριότητα. Οι μαθητές μπορεί να χωριστούν σε μικρότερες ομάδες, η καθεμία με εκπροσώπους διαφορετικών πολιτισμών (ή χωρών). Οι ρόλοι, οι ευθύνες, οι ηθικές της ομαδικής και συνεργατικής εργασίας, καθώς και το πρόγραμμα δραστηριοτήτων συμφωνούνται από όλους τους συμμετέχοντες. Οι συντονιστές υποστηρίζουν την κοινή εργασία των μαθητών. Οι μαθητές χρησιμοποιούν διάφορα ψηφιακά εργαλεία, όπως απαιτεί η φύση της δραστηριότητας στην οποία συμμετέχουν. Αυτό το στάδιο έχει ως αποτέλεσμα ένα προϊόν – μια ψηφιακή αναπαράσταση του αποτελέσματος της συνεργασίας.
- **Στάδιο 4: «Αναστοχασμός: εστιάζουμε ξανά στους “εμάς” και διαδίδουμε τα αποτελέσματα του έργου».** Οι μαθητές παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της συνεργατικής εργασίας στην τοπική τους κοινότητα, συμμετέχουν σε αυτο- και αλληλοαξιολόγηση και αναστοχάζονται τα μαθησιακά αποτελέσματα που πέτυχαν ως αποτέλεσμα της συνεργατικής εργασίας στη δραστηριότητα. Οι διδάσκοντες (συντονιστές) αξιολογούν τα επιτευχθέντα μαθησιακά αποτελέσματα.

Αυτή η προσέγγιση δοκιμάστηκε πιλοτικά στο πλαίσιο της ανώτατης εκπαίδευσης μέσα από ένα έργο που συνέδεσε φοιτητές Μαθηματικών και φοιτητές Διδασκαλίας Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας (TEFL) από τις ΗΠΑ και τη Γερμανία, αντίστοιχα. Οι φοιτητές αναστοχάστηκαν

πάνω σε τοπικά και παγκόσμια ζητήματα, αναφερόμενοι στη διάσταση των αξιών στο RFCDC, που μπορούσαν να εξεταστούν από διάφορες οπτικές. Αυτή η συνεργατική εργασία κατέληξε σε ένα συνδημιουργημένο πολυτροπικό, ψηφιακό βιβλίο με σύντομες ιστορίες που συνέθεσαν οι φοιτητές (ibid).

Η παιδαγωγική της Διαπολιτισμικής Πολιτειότητας θέτει τα θεμέλια για την επανεξέταση της διδασκαλίας και της μάθησης ξένων γλωσσών πέρα από και μετασχηματίζοντας την παραδοσιακή τάξη. Αυτή η προσέγγιση προωθεί τη συμπερίληψη και την παγκόσμια συνειδητοποίηση, σεβόμενη τα τοπικά πλαίσια. Η διδασκαλία της διαπολιτισμικής πολιτειότητας μέσω της γλωσσικής εκπαίδευσης όχι μόνο ενισχύει τις επικοινωνιακές γλωσσικές ικανότητες των μαθητών, αλλά συμβάλλει και στην απόκτηση δεξιοτήτων για τη δημοκρατική κουλτούρα.

Works cited:

- Byram, Michael. "From foreign language education to education for intercultural citizenship. Essays and reflections". Multilingual Matters, 2008, 272 p.
- Byram, Michael, Golubeva, Irina, Han, Hui, and Wagner, Manuela. "From principle to practice in education for intercultural citizenship". Multilingual Matters, 2017, 270 p.
- Byram, Michael and Wagner, Manuela. "Making a difference: Language teaching for intercultural and international dialogue". Foreign Language Annals, Wiley, ACTFL, 2018, pp. 1-12.
- Council of Europe. "European Year of Digital Citizenship Education 2025". Council of Europe Portal, 2024. URL: www.coe.int/en/web/education/european-year-of-digital-citizenship-education-2025. Accessed 12 December 2024.
- Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) webpage. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/>. Accessed 19 December 2024.
- Council of Europe. "Council Recommendation of 22 May 2019 on a comprehensive approach to the teaching and learning of languages (2019/C 189/03)". Official Journal of the European Union, C 189, Volume 62, 5 June 2019, pp. 15-22.
- Council of Europe. "The Importance of Plurilingual and Intercultural Education for Democratic Culture. Recommendation CM/Rec(2022)1 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 2 February 2022 and explanatory memorandum". Council of Europe, 2022, 42 p.
- Council of Europe. "Reference Framework of Competences for Democratic Culture. Volume 1, Context, concepts and model". Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2018, 89 p.
- Council of Europe. "Reference Framework of Competences for Democratic Culture. Volume 2, Descriptors of competences for democratic culture". Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2018, 65 p.
- Council of Europe. "Reference Framework of Competences for Democratic Culture. Volume 3, Guidance for implementation". Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2018, 129 p.
- Council of Europe. "Common European Framework of Reference for Languages: Learning,

- Teaching, Assessment". Language Policy Unit, Strasbourg, 2020, 273 p.
- Council of Europe. "Language Learning for European Citizenship. Final Report of the Project Group (1989-96)". Compiled and edited by John Trim, Project Director. Council of Europe Publishing, Strasbourg, 1997, 101 p.
- Porto, Melina and Byram, Michael. "Developing intercultural citizenship education in the language classroom and beyond". *Argentinian Journal of Applied Linguistics*, 3 (AJAL), 2015, pp. 9-29. http://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/art_revistas/pr.9745/pr.9745.pdf
- Rauschert, Petra and Cardetti, Fabiana. "Fostering Democratic Competences in Learners: An Interdisciplinary International Experience". *Iranian Journal of Language Teaching Research* 10(3), October, 2022, pp. 29-41.
- Sjöström, Jesper and Eilks, Ingo. "The Bildung Theory—From von Humboldt to Klafki and Beyond". Chapter 5 in B. Akpan and T. Kennedy (eds.), *Science Education in Theory and Practice*. Springer Texts in Education, 2020, pp. 55-67. https://doi.org/10.1007/978-3-030-43620-9_5

3. Προγραμμάτων Ξένων Γλωσσών που Ενσωματώνουν Δημοκρατικές Δεξιότητες

Συγγραφείς:

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Δρ. Svitlana TARASHENKO

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Δρ. Olha ZHULAVSKA

Φορέας:

Πανεπιστήμιο Κρατικό της Σούμι, Βουλγαρία

Εισαγωγή

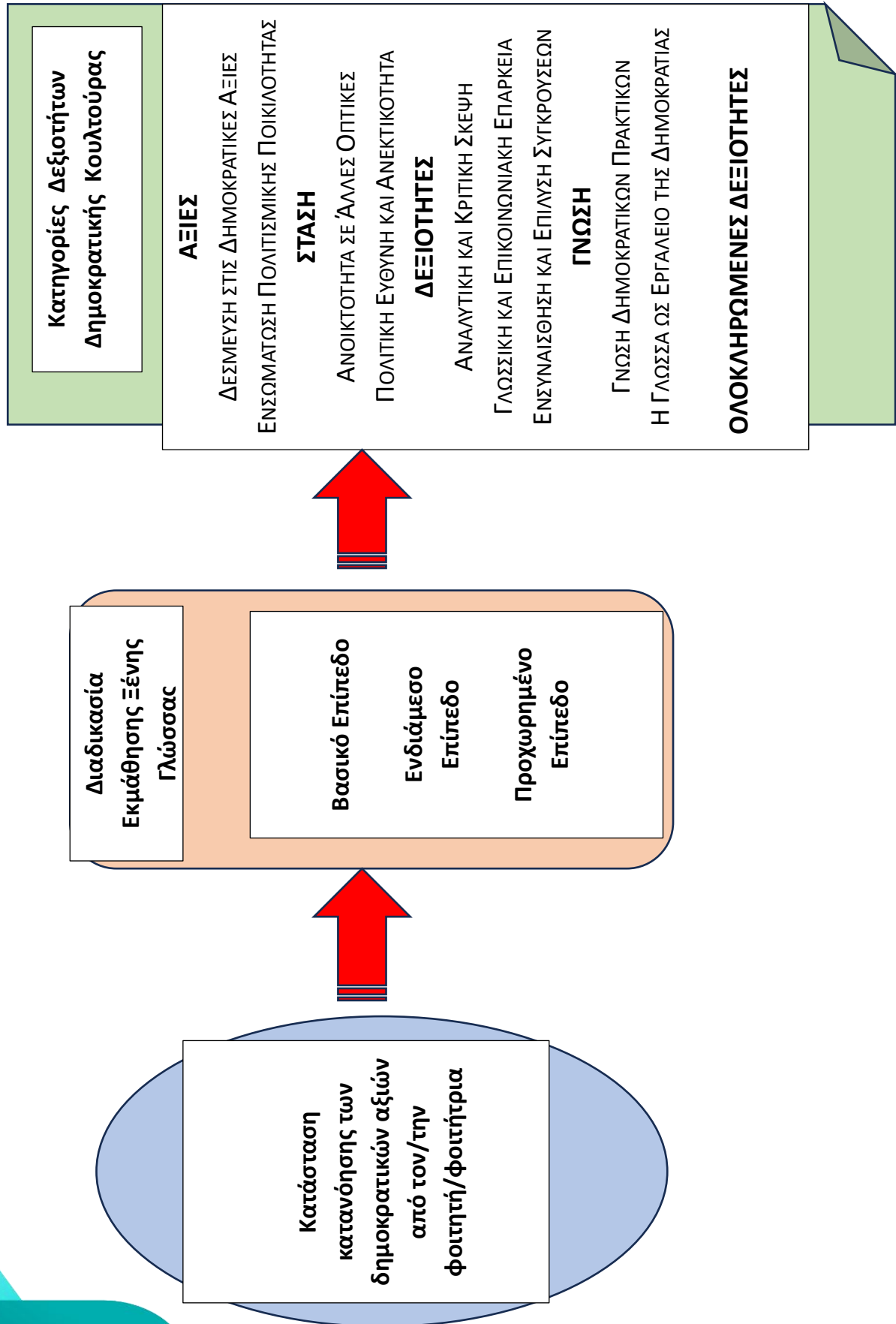
Τα προγράμματα ξένων γλωσσών που ενσωματώνουν δημοκρατικές δεξιότητες είναι καθοριστικά για την καλλιέργεια ενεργού πολιτειότητας, διαπολιτισμικού διαλόγου και κοινωνικής συνοχής μέσα σε πολιτισμικά και γλωσσικά ποικιλόμορφες δημοκρατίες. Το παρόν εννοιολογικό πλαίσιο στηρίζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες: το Αναφορικό Πλαίσιο Δεξιοτήτων για τη Δημοκρατική Κουλτούρα (RFCDC), το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CEFR) και την παιδαγωγική της Διαπολιτισμικής Πολιτειότητας του Michael Byram (ICE). Μαζί, αυτά τα πλαίσια παρέχουν το θεωρητικό και πρακτικό θεμέλιο για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στη γλωσσική εκπαίδευση που δίνουν προτεραιότητα στις δημοκρατικές αξίες και τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Συμβαδίζοντας τα μαθησιακά αποτελέσματα με ευρωπαϊκά πλαίσια όπως το RFCDC, το CEFR και την παιδαγωγική της Διαπολιτισμικής Πολιτειότητας, τα προγράμματα ξένων γλωσσών μπορούν να υπερβούν την απλή γλωσσική επάρκεια και να προετοιμάσουν τους μαθητές για ουσιαστική συμμετοχή σε δημοκρατικά και διαπολιτισμικά πλαίσια. Το παρόν εννοιολογικό πλαίσιο εξετάζει πώς αυτή η ενσωμάτωση υποστηρίζει τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες και ενισχύει την ετοιμότητα των μαθητών να ανταπεξέλθουν σε παγκόσμιες και τοπικές προκλήσεις.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα των προγραμμάτων ξένων γλωσσών που ενσωματώνουν δημοκρατικές δεξιότητες σχεδιάζονται με βάση ένα μοντέλο δεξιοτήτων για τη δημοκρατική κουλτούρα και το διαπολιτισμικό διάλογο, εντός του οποίου 20 δεξιότητες χωρίζονται σε τέσσερις τομείς – Αξίες, Στάσεις, Δεξιότητες, Γνώσεις και κριτική κατανόηση (RFCDC, Τόμος 1). Κάθε τομέας συμβάλλει στην ανάπτυξη των μαθητών, επιτρέποντάς τους να αγκαλιάζουν τη διαφορετικότητα, να σέβονται τις δημοκρατικές αρχές και να συμμετέχουν σε εποικοδομητικές διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις. Επιπλέον, αυτά τα προγράμματα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση ευρωπαϊκών και παγκόσμιων προτεραιοτήτων προωθώντας βιώσιμες δημοκρατικές πρακτικές και εξοπλίζοντας τους μαθητές με τα εργαλεία για να πλοηγηθούν σε πολύπλοκα, πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Η ενσωμάτωση των δημοκρατικών δεξιοτήτων στην εκμάθηση ξένων γλωσσών διασφαλίζει ότι οι μαθητές όχι μόνο επιτυγχάνουν γλωσσική

επάρκεια, αλλά και αναπτύσσουν τη διαπολιτισμική ευαισθησία και τη δημοκρατική επίγνωση που είναι απαραίτητες για ενεργή συμμετοχή στη σύγχρονη κοινωνία.

Σχήμα 3: Σχέδιο Απόκτησης Δεξιοτήτων Δημοκρατικής Κουλτούρας

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Αξίες:

1. *Δέσμευση στις Δημοκρατικές Αξίες:* Οι μαθητές θα επιδεικνύουν κατανόηση και δέσμευση στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ισότητα και τη δικαιοσύνη, εφαρμόζοντας αυτές τις αξίες σε συνεργατικές συζητήσεις και διαδικασίες λήψης αποφάσεων.
2. *Ενσωμάτωση της Πολιτισμικής Ποικιλομορφίας:* Οι μαθητές θα προωθούν ενεργά και θα εκτιμούν την πολιτισμική ποικιλομορφία και τις δημοκρατικές αρχές σε σχολικά και κοινοτικά έργα.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Στάσεις

1. *Ανοικτότητα σε Άλλες Οπτικές:* Οι μαθητές θα επιδεικνύουν ανοικτότητα σε πολιτισμικές ποικιλίες και διαφορετικές κοσμοθεωρίες συμμετέχοντας εποικοδομητικά σε διαπολιτισμικούς και δημοκρατικούς διαλόγους.
2. *Πολιτική Ευθύνη και Ανοχή:* Οι μαθητές θα καλλιεργούν την πολιτική συνείδηση, την υπευθυνότητα και την ανοχή στην αβεβαιότητα κατά την αλληλεπίδραση με ποικίλες ομάδες και την αντιμετώπιση σύνθετων κοινωνικών ζητημάτων.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Δεξιότητες

1. *Αναλυτική και Κριτική Σκέψη:* Οι μαθητές θα εφαρμόζουν αναλυτικές και κριτικές δεξιότητες για την αξιολόγηση κοινωνικών και διαπολιτισμικών προκλήσεων, συμβάλλοντας με τεκμηριωμένα επιχειρήματα σε δημοκρατικά πλαίσια.
2. *Γλωσσική και Επικοινωνιακή Επάρκεια:* Οι μαθητές θα αναπτύσσουν πολύγλωσσες και επικοινωνιακές δεξιότητες για να διευκολύνουν την αποτελεσματική συνεργασία και διαπραγμάτευση μεταξύ γλωσσικών και πολιτισμικών ορίων.
3. *Ενσυναίσθηση και Επίλυση Συγκρούσεων:* Οι μαθητές θα εξασκούν την ενσυναίσθηση, τη συνεργασία και τις δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων σε ομαδικά πλαίσια, ενισχύοντας την αμοιβαία κατανόηση και συνεργασία.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στη Γνώση

1. *Γνώση των Δημοκρατικών Πρακτικών:* Οι μαθητές θα αποκτούν και θα επιδεικνύουν κριτική κατανόηση των δημοκρατικών συστημάτων, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ρόλου τους στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής.
2. *Η Γλώσσα ως Εργαλείο της Δημοκρατίας:* Οι μαθητές θα χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τη γλώσσα για να εκφράζουν απόψεις, να διαπραγματεύονται κοινές έννοιες και να συμμετέχουν ενεργά σε δημοκρατικές διαδικασίες.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Ολοκληρωμένες Ικανότητες

1. *Συσσώρευση Ικανοτήτων σε Ρεαλιστικά Πλαίσια:* Οι μαθητές θα κινητοποιούν σύνολα ικανοτήτων - αξίες, στάσεις, δεξιότητες και γνώσεις - για να αντιμετωπίσουν

διαπολιτισμικές και δημοκρατικές προκλήσεις μέσω προσομοιώσεων, συζητήσεων και πραγματικών έργων, τόσο σε φυσικά όσο και σε ψηφιακά περιβάλλοντα.

Στρατηγικές για την Επίτευξη των Αποτελεσμάτων σε Βασικό, Ενδιάμεσο και Προχωρημένο Επίπεδο

ΤΟι τρόποι επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων βασίζονται στην έννοια της Δόμησης, η οποία αποτελεί θεμέλιο λίθο της εκπαιδευτικής θεωρίας της Δυτικής Ευρώπης και ερμηνεύεται ως μια δια βίου μαθησιακή διαδικασία που ενδυναμώνει τα άτομα να καλλιεργήσουν την αυτομόρφωση, να αναγνωρίσουν τα ενδιαφέροντά τους μέσα στην κοινωνία και να ενεργούν ως υπεύθυνοι πολίτες (Πλαίσια Αναφοράς της ΕΕ, Εκπαιδευτικές Θεωρίες και Πρακτικές). Εφαρμόσαμε αυτό το πλαίσιο για την αξιολόγηση του επιπέδου επάρκειας σε κάθε μία από αυτές τις ικανότητες και για τον εντοπισμό μαθησιακών αναγκών και πιθανών τομέων περαιτέρω ανάπτυξης, παρέχοντας περιγραφείς ικανοτήτων σε βασικό, ενδιάμεσο και προχωρημένο επίπεδο.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Αξίες

Βασικό Επίπεδο

1. *Δέσμευση στις Δημοκρατικές Αξίες:* Εισαγωγή βασικών εννοιών όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ισότητα και η δικαιοσύνη μέσω απλοποιημένων μελετών περίπτωσης ή οπτικού υλικού· διευκόλυνση ομαδικών δραστηριοτήτων όπου οι μαθητές συζητούν τη δικαιοσύνη και την ισότητα σε καθημερινά σενάρια.

Αξιολόγηση: Οι μαθητές αναγνωρίζουν και εκφράζουν παραδείγματα δημοκρατικών αξιών σε οικείες καταστάσεις.

2. *Ενσωμάτωση της Πολιτισμικής Ποικιλομορφίας:* Παροχή έκθεσης σε πολιτισμικές παραδόσεις και πρακτικές μέσω βίντεο, ομιλητών ή απλών αναγνωστικών υλικών· οργάνωση βασικών συνεργατικών έργων για την εξερεύνηση πολιτισμικών εθίμων και της σημασίας τους.

Αξιολόγηση: Οι μαθητές αναγνωρίζουν και σέβονται τις πολιτισμικές διαφορές σε συζητήσεις στην τάξη.

Ενδιάμεσο Επίπεδο

1. *Ενθάρρυνση ομαδικών έργων* όπου οι μαθητές εφαρμόζουν δημοκρατικές αρχές για την επίλυση συγκρούσεων ή τη λήψη αποφάσεων· διευκόλυνση συζητήσεων σχετικά με τη δικαιοσύνη ή την ισότητα σε ιστορικά και σύγχρονα πλαίσια.

Αξιολόγηση: Οι μαθητές εξηγούν τη σημασία των δημοκρατικών αξιών σε ποικίλα σενάρια.

2. *Εμπλοκή των μαθητών σε εικονικές ανταλλαγές ή έργα με συνομηλίκους από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα·* περιλαμβάνονται δραστηριότητες ρόλων που προσομοιώνουν πολυπολιτισμική συνεργασία.

Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν εκτίμηση και σεβασμό για την πολιτισμική ποικιλομορφία στην ομαδική εργασία και στις παρουσιάσεις.

Προχωρημένο Επίπεδο

1. Διευκόλυνση ηγετικών ρόλων σε έργα κοινοτικής υπηρεσίας που αφορούν τη δικαιοσύνη και την ισότητα· ενθάρρυνση στοχαστικών εκθέσεων ή παρουσιάσεων που αναλύουν πραγματικές εφαρμογές των δημοκρατικών αξιών.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές προτείνουν λύσεις σε σύνθετες κοινωνικές προκλήσεις βασισμένες σε δημοκρατικές αρχές.
2. Καθοδήγηση των μαθητών στην οργάνωση εκστρατειών ή εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης για τον πολιτισμό στις κοινότητές τους· προώθηση συζητήσεων για παγκόσμια ζητήματα που απαιτούν πολυπολιτισμική συνεργασία.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ηγετικό ρόλο στην προώθηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και των δημοκρατικών αρχών.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Στάσεις

Βασικό Επίπεδο

1. *Ανοικτότητα σε Άλλες Οπτικές:* Εισαγωγή συζητήσεων ή αφηγηματικών συνεδριών που αναδεικνύουν ποικίλες απόψεις· διευκόλυνση δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τους μαθητές να ακούν ενεργητικά και να σέβονται τις γνώμες των άλλων.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές εκφράζουν περιέργεια για διαφορετικές οπτικές.
2. *Πολιτική Ευθύνη και Ανοχή:* Χρήση συνεργατικών παιχνιδιών ή απλών εργασιών που απαιτούν υπευθυνότητα και σεβασμό· οργάνωση δομημένων ομαδικών δραστηριοτήτων για την αντιμετώπιση μικρών κοινωνικών προκλήσεων.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν βασική υπευθυνότητα και ανοχή στην ομαδική εργασία.

Ενδιάμεσο Επίπεδο

1. *Ανοικτότητα σε Άλλες Οπτικές:* Διεξαγωγή δομημένων συζητήσεων ή συνεργατικών δραστηριοτήτων επίλυσης προβλημάτων που περιλαμβάνουν ποικίλες απόψεις· ενσωμάτωση μελετών περίπτωσης που προτρέπουν τους μαθητές να αξιολογούν πολλαπλές οπτικές.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές αναλύουν και διατυπώνουν ισορροπημένες απόψεις κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.
2. *Πολιτική Ευθύνη και Ανοχή:* Διευκόλυνση έργων που αντιμετωπίζουν τοπικές ή σχολικές προκλήσεις, δίνοντας έμφαση στην συλλογική ευθύνη· εμπλοκή των μαθητών σε προσομοιώσεις που απαιτούν την πλοήγηση σε ασαφή σενάρια.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ανοχή και υπευθυνότητα στην ομαδική επίλυση προβλημάτων.

Προχωρημένο Επίπεδο

1. **Ανοικτότητα σε Άλλες Οπτικές:** Διευκόλυνση έργων που απαιτούν από τους μαθητές να μεσολαβούν ή να υποστηρίζουν ποικίλες οπτικές· ανάθεση στοχαστικών εργασιών που αναλύουν τον αντίκτυπο της διαφάνειας στον διαπολιτισμικό διάλογο.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές ηγούνται συζητήσεων ή πρωτοβουλιών που προάγουν τη συμπερίληψη.
2. **Πολιτική Ευθύνη και Ανοχή:** Ενθάρρυνση ηγεσίας σε έργα κοινοτικής παρέμβασης που αντιμετωπίζουν κοινωνικά ζητήματα (κοινωνικά δίκτυα)· διευκόλυνση προχωρημένων προσομοιώσεων πραγματικών δημοκρατικών προκλήσεων.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν λογοδοσία και ηγετικό ρόλο σε σύνθετα πλαίσια.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Δεξιότητες

Βασικό Επίπεδο

1. **Αναλυτική και Κριτική Σκέψη:** Χρήση καθοδηγούμενης ανάλυσης απλών κειμένων ή βίντεο για την αναγνώριση βασικών επιχειρημάτων· εισαγωγή γρίφων ή εργασιών που απαιτούν λογική επίλυση προβλημάτων.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές εξηγούν τη βασική λογική πίσω από τις απαντήσεις τους.
2. **Γλωσσική και Επικοινωνιακή Επάρκεια:** Διδασκαλία βασικών εκφράσεων για συνομιλία και στρατηγικών συνεργατικής επικοινωνίας· οργάνωση μικρών ομαδικών συζητήσεων για πρακτική απλών ανταλλαγών.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές συμμετέχουν αποτελεσματικά σε βασικούς διαλόγους.
3. **Ενσυναίσθηση και Επίλυση Συγκρούσεων:** Χρήση αφηγήσεων για την καλλιέργεια ενσυναίσθησης μέσω της εξερεύνησης διαφορετικών οπτικών· διεξαγωγή ασκήσεων ρόλων για την αντιμετώπιση μικρών συγκρούσεων.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ενσυναίσθηση κατά την επίλυση προσομοιωμένων διαφορών.

Ενδιάμεσο Επίπεδο

1. **Αναλυτική και Κριτική Σκέψη:** Ανάθεση εργασιών ανάλυσης τρεχουσών εξελίξεων ή διαπολιτισμικών θεμάτων· διευκόλυνση συζητήσεων ή δομημένων διαλόγων που απαιτούν τεκμηριωμένα επιχειρήματα.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές παρουσιάζουν τεκμηριωμένα επιχειρήματα κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.
2. **Γλωσσική και Επικοινωνιακή Επάρκεια:** Ενθάρρυνση συνομιλιών σε ενδιάμεσο επίπεδο πάνω σε πολιτισμικά και κοινωνικά θέματα· συμπερίληψη γραπτών εργασιών όπως η σύνταξη επιστολών ή σύντομων δοκιμίων για διάφορα ακροατήρια.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επικοινωνούν αποτελεσματικά σε πιο σύνθετα γλωσσικά πλαίσια.
3. **Ενσυναίσθηση και Επίλυση Συγκρούσεων:** Διευκόλυνση ομαδικών έργων που απαιτούν διαπραγμάτευση και συμβιβασμό· ανάθεση στοχαστικών εργασιών που εξερευνούν το

ρόλο της ενσυναίσθησης στην επίλυση διαφορών.

Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιλύουν συγκρούσεις συνεργατικά και με σεβασμό.

Προχωρημένο Επίπεδο

1. *Αναλυτική και Κριτική Σκέψη:* Ανάθεση εις βάθος ερευνητικών έργων που αναλύουν διαπολιτισμικές ή κοινωνικές προκλήσεις· διευκόλυνση συζητήσεων για ηθικά διλήμματα ή αμφιλεγόμενα ζητήματα.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές προτείνουν καινοτόμες, καλά τεκμηριωμένες λύσεις σε σύνθετα προβλήματα.
2. *Γλωσσική και Επικοινωνιακή Επάρκεια:* Καθοδήγηση των μαθητών στην παρουσίαση πειστικών ομιλιών ή στη διεύθυνση συζητήσεων· ανάθεση εργασιών που απαιτούν προχωρημένες δεξιότητες γραφής, όπως η σύνταξη προτάσεων ή εκθέσεων.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν επάρκεια σε σύνθετα επικοινωνιακά πλαίσια.
3. *Ενσυναίσθηση και Επίλυση Συγκρούσεων:* Διευκόλυνση ασκήσεων μεσολάβησης που αφορούν πραγματικές διαφορές ή προκλήσεις· ενθάρρυνση ηγεσίας σε ομαδικά έργα με ποικίλους συμμετέχοντες.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ενσυναίσθηση και ηγετικό ρόλο σε σύνθετη επίλυση συγκρούσεων.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στη Γνώση

Βασικό Επίπεδο

1. *Γνώση των Δημοκρατικών Πρακτικών:* Διδασκαλία θεμελιωδών εννοιών της δημοκρατίας μέσω διαδραστικών παιχνιδιών ή οπτικού υλικού· παροχή παραδειγμάτων δημοκρατικών συστημάτων και του αντίκτυπού τους.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές ανακαλούν βασικές δημοκρατικές έννοιες σε συζητήσεις.
2. *Η Γλώσσα ως Εργαλείο για τη Δημοκρατία:* Εισαγωγή απλών εργασιών που δείχνουν πώς η γλώσσα επιτρέπει την έκφραση και τη συμμετοχή· οργάνωση δραστηριοτήτων όπως ψηφοφορίες ή έρευνες που απαιτούν βασική χρήση της γλώσσας.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές εξηγούν πώς η γλώσσα διευκολύνει τη δημοκρατική συμμετοχή.

Ενδιάμεσο Επίπεδο

3. *Γνώση των Δημοκρατικών Πρακτικών:* Ανάθεση εργασιών που αναλύουν τα δημοκρατικά συστήματα και τις κοινωνικές τους επιπτώσεις· διευκόλυνση ομαδικών συζητήσεων που συνδέουν τις δημοκρατικές αρχές με πραγματικά ζητήματα.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές αναλύουν και εξηγούν τον ρόλο της δημοκρατίας σε διάφορα πλαίσια.
4. *Η Γλώσσα ως Εργαλείο για τη Δημοκρατία:* Ενθάρρυνση συζητήσεων ή διαλόγων σε ενδιάμεσο επίπεδο για κοινωνικά θέματα· καθοδήγηση των μαθητών στη σύνταξη πειστικών επιστολών ή σύντομων δοκιμίων.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν αποτελεσματική χρήση της γλώσσας σε δημοκρατικά πλαίσια.

Προχωρημένο Επίπεδο

1. *Γνώση των Δημοκρατικών Πρακτικών:* Ανάθεση ερευνητικών έργων που εξερευνούν παγκόσμιες δημοκρατικές προκλήσεις και λύσεις· διευκόλυνση προχωρημένων συζητήσεων για την ανάπτυξη πολιτικών ή κοινωνικά ζητήματα.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές παρέχουν κριτική ανάλυση των δημοκρατικών πρακτικών.
2. *Η Γλώσσα ως Εργαλείο για τη Δημοκρατία:* Διευκόλυνση προχωρημένων προσομοιώσεων δημοκρατικών διαδικασιών, όπως διαπραγματεύσεις· ενθάρρυνση στοχαστικών εργασιών για το ρόλο της γλώσσας στη διαμόρφωση κοινωνικών αποτελεσμάτων.
Αξιολόγηση: Οι μαθητές ηγούνται και διατυπώνουν σύνθετα επιχειρήματα σε δημοκρατικά σενάρια.

Αποτέλεσμα Προσανατολισμένο στις Ολοκληρωμένες Ικανότητες

Βασικό Επίπεδο

Διεξαγωγή καθοδηγούμενων προσομοιώσεων που αντιμετωπίζουν απλές δημοκρατικές ή διαπολιτισμικές προκλήσεις.

Αξιολόγηση: Οι μαθητές ενεργοποιούν βασικές ικανότητες για να ανταποκριθούν σε σενάρια.

Ενδιάμεσο Επίπεδο

Διευκόλυνση συζητήσεων ή έργων που απαιτούν από τους μαθητές να συνδυάζουν ικανότητες σε συνεργατικές δραστηριότητες.

Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ολοκληρωμένες ικανότητες σε προκλήσεις μεσαίου επιπέδου.

Προχωρημένο Επίπεδο

Ανάθεση ηγετικών ρόλων σε έργα πραγματικού κόσμου που αντιμετωπίζουν διαπολιτισμικές ή δημοκρατικές προκλήσεις.

Αξιολόγηση: Οι μαθητές ενεργοποιούν και ενσωματώνουν προχωρημένες ικανότητες σε πραγματικά πλαίσια.

Συμπεράσμα

Αυτό το εννοιολογικό πλαίσιο για τα προγράμματα ξένων γλωσσών που ενσωματώνουν δημοκρατικές ικανότητες προσφέρει μια δομημένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση για την καλλιέργεια της ενεργούς ιδιότητας του πολίτη, του διαπολιτισμικού διαλόγου και της κοινωνικής συνοχής στους μαθητές. Μέσα από την ευθυγράμμιση των μαθησιακών αποτελεσμάτων με καθιερωμένα πλαίσια όπως το Reference Framework of Competences for Democratic Culture (RFCDC), το Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) και την παιδαγωγική προσέγγιση της Intercultural Citizenship Education (ICE) του Michael Byram, διασφαλίζεται ότι η γλωσσική εκπαίδευση υπερβαίνει την απλή γλωσσική επάρκεια, στοχεύοντας στην ανάπτυξη αξιών, στάσεων, δεξιοτήτων και γνώσεων απαραίτητων για τη δημοκρατική συμμετοχή.

Το πλαίσιο δίνει έμφαση στην ολιστική ανάπτυξη των μαθητών σε βασικό, ενδιάμεσο και προχωρημένο επίπεδο, προσαρμόζοντας στρατηγικές που ενισχύουν σταδιακά την ικανότητά τους να διαχειρίζονται σύνθετα δημοκρατικά και διαπολιτισμικά περιβάλλοντα. Υποστηρίζει ένα μοντέλο εκπαίδευσης με επίκεντρο τον μαθητή και προσανατολισμένο στη δια βίου μάθηση, βασισμένο στην έννοια της Bildung, το οποίο εφοδιάζει τα άτομα με τα απαραίτητα εργαλεία για προσωπικό και κοινωνικό μετασχηματισμό, ενώ ενισχύει την ουσιαστική κατανόηση του ρόλου τους μέσα σε ποικιλόμορφες και αλληλοσυνδεόμενες παγκόσμιες κοινότητες.

Κεντρικό στοιχείο αυτού του πλαισίου αποτελεί η ενσωμάτωση των δημοκρατικών ικανοτήτων μέσω βιωματικής και πρακτικής μάθησης. Οι προσομοιώσεις, οι συζητήσεις, τα συνεργατικά έργα και οι εφαρμογές σε πραγματικά πλαίσια είναι καθοριστικής σημασίας για να βοηθήσουν τους μαθητές να εσωτερικεύσουν και να εφαρμόσουν ουσιαστικά τις ικανότητές τους. Αυτή η ενεργή εμπλοκή διασφαλίζει την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της ενσυναίσθησης, της επικοινωνιακής επάρκειας και της ικανότητας να αντιμετωπίζουν διαπολιτισμικές και κοινωνικές προκλήσεις με υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα.

Προετοιμάζοντας τους μαθητές να χρησιμοποιούν τη γλώσσα ως εργαλείο διαλόγου, διαπραγμάτευσης και συμμετοχής, το πλαίσιο τοποθετεί τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών ως ένα κρίσιμο μέσο για τη διαμόρφωση συμπεριληπτικών, δημοκρατικών και ανθεκτικών κοινωνιών. Τελικά, αυτή η προσέγγιση ενδυναμώνει τους μαθητές να συμμετέχουν εποικοδομητικά στις κοινότητές τους και τους προετοιμάζει να είναι παγκόσμιοι πολίτες, ικανοί να πλοηγούνται και να συμβάλλουν σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο και πολιτισμικά ποικιλόμορφο κόσμο.

Μαθησιακά Αποτελέσματα Προγραμμάτων Ξένων Γλωσσών που Ενσωματώνουν Δημοκρατικές Ικανότητες			
Τύποι Αποτελεσμάτων	Βασικό Επίπεδο	Ενδιάμεσο Επίπεδο	Προχωρημένο Επίπεδο
Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Αξίες	Δέσμευση προς τις Δημοκρατικές Αξίες		
	Εισαγωγή βασικών εννοιών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ισότητας και της δικαιοσύνης μέσω απλοποιημένων μελετών περίπτωσης ή οπτικού υλικού· διευκόλυνση ομαδικών δραστηριοτήτων όπου οι μαθητές συζητούν θέματα δικαιοσύνης και ισότητας σε καθημερινά σενάρια. Αξιολόγηση: Οι μαθητές αναγνωρίζουν και διατυπώνουν παραδείγματα δημοκρατικών αξιών σε οικεία πλαίσια.	Ενθαρρύνετε ομαδικά έργα όπου οι μαθητές εφαρμόζουν δημοκρατικές αρχές για την επίλυση συγκρούσεων ή τη λήψη αποφάσεων· διευκολύνετε συζητήσεις για τη δικαιοσύνη ή την ισότητα σε ιστορικά και σύγχρονα πλαίσια. Αξιολόγηση: Οι μαθητές εξηγούν τη σημασία των δημοκρατικών αξιών σε διάφορα σενάρια.	Διευκολύνετε ηγετικούς ρόλους σε έργα κοινωνικής προσφοράς που ασχολούνται με θέματα δικαιοσύνης και ισότητας· ενθαρρύνετε στοχαστικά δοκίμια ή παρουσιάσεις που αναλύουν πραγματικές εφαρμογές των δημοκρατικών αξιών. Αξιολόγηση: Οι μαθητές προτείνουν λύσεις σε σύνθετες κοινωνικές προκλήσεις βασισμένες σε δημοκρατικές αρχές.
	Ενσωμάτωση Πολιτισμικής Ποικιλομορφίας		
	Παρέχετε έκθεση σε πολιτισμικές παραδόσεις και πρακτικές μέσω βίντεο, προσκεκλημένων ομιλητών ή απλών αναγνωστικών υλικών· οργανώστε βασικά συνεργατικά έργα για την εξερεύνηση πολιτισμικών εθίμων και της σημασίας τους. Αξιολόγηση: Οι μαθητές αναγνωρίζουν και σέβονται τις πολιτισμικές διαφορές	Εμπλέξτε τους μαθητές σε διαδικτυακές ανταλλαγές ή έργα που περιλαμβάνουν συνομηλίκους από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα· συμπεριλάβετε δραστηριότητες ρόλων που προσομοιώνουν τη διαπολιτισμική συνεργασία. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν εκτίμηση και σεβασμό για την πολιτισμική ποικιλομορφία στην	Καθοδηγήστε τους μαθητές στην οργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης για τον πολιτισμό ή εκδηλώσεων μέσα στις κοινότητές τους· ενθαρρύνετε συζητήσεις για παγκόσμια ζητήματα που απαιτούν διαπολιτισμική συνεργασία. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ηγετικό ρόλο στην προώθηση της πολιτισμικής

	στις σχολικές συζητήσεις.	ομαδική εργασία και τις παρουσιάσεις.	ποικιλομορφίας και των δημοκρατικών αρχών.
Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Στάσεις	Ανοικτότητα σε Άλλες Οπτικές		
	Εισαγωγή συζητήσεων ή αφηγηματικών συνεδριών που αναδεικνύουν διαφορετικές απόψεις· διευκόλυνση δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τους μαθητές να ακούν ενεργά και να σέβονται τις γνώμες των άλλων. Αξιολόγηση: Οι μαθητές εκφράζουν περιέργεια για διαφορετικές οπτικές.	Διεξαγωγή δομημένων συζητήσεων ή συνεργατικών δραστηριοτήτων επίλυσης προβλημάτων που περιλαμβάνουν διαφορετικές απόψεις· ενσωμάτωση μελετών περίπτωσης που προκαλούν τους μαθητές να αξιολογήσουν πολλαπλές οπτικές. Αξιολόγηση: Οι μαθητές αναλύουν και διατυπώνουν ισορροπημένες απόψεις κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.	Διευκόλυνση έργων που απαιτούν από τους μαθητές να διαμεσολαβούν ή να υποστηρίξουν διαφορετικές απόψεις· ανάθεση στοχαστικών εργασιών που αναλύουν τον αντίκτυπο της διαφάνειας στο διαπολιτισμικό διάλογο. Αξιολόγηση: Οι μαθητές ηγούνται συζητήσεων ή πρωτοβουλιών που προωθούν τη συμπερίληψη.
	Κοινωνική Ευθύνη και Ανοχή		
	Χρησιμοποιήστε συνεργατικά παιχνίδια ή απλές εργασίες που απαιτούν υπευθυνότητα και σεβασμό· οργανώστε δομημένες ομαδικές δραστηριότητες για την αντιμετώπιση μικρών κοινωνικών προκλήσεων. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν βασική υπευθυνότητα και ανοχή στην ομαδική εργασία.	Διευκολύνετε έργα που ασχολούνται με τοπικές ή σχολικές προκλήσεις, δίνοντας έμφαση στην συλλογική ευθύνη· εμπλέξτε τους μαθητές σε προσομοιώσεις που απαιτούν να διαχειριστούν ασαφείς καταστάσεις. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ανοχή και υπευθυνότητα στην ομαδική επίλυση προβλημάτων.	Ενθαρρύνετε την ανάληψη ηγετικών ρόλων σε έργα κοινωνικής προσφοράς που ασχολούνται με κοινωνικά ζητήματα (κοινωνικά δίκτυα)· διευκολύνετε προχωρημένες προσομοιώσεις πραγματικών δημοκρατικών προκλήσεων. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν υπευθυνότητα και ηγεία σε πολύπλοκα πλαίσια.

Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στις Δεξιότητες	Αναλυτική και Κριτική Σκέψη		
	Χρησιμοποιήστε καθοδηγούμενη ανάλυση απλών κειμένων ή βίντεο για να εντοπίσετε τα βασικά επιχειρήματα· εισαγάγετε γρίφους ή εργασίες που απαιτούν λογική επίλυση προβλημάτων. Αξιολόγηση: Οι μαθητές εξηγούν τον βασικό συλλογισμό πίσω από τις απαντήσεις τους.	Αναθέστε εργασίες ανάλυσης τρεχουσών γεγονότων ή διαπολιτισμικών ζητημάτων· διευκολύνετε συζητήσεις ή δομημένες συζητήσεις που απαιτούν επιχειρήματα βασισμένα σε αποδείξεις. Αξιολόγηση: Οι μαθητές παρουσιάζουν τεκμηριωμένα επιχειρήματα κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.	Αναθέστε εις βάθος ερευνητικά έργα που αναλύουν διαπολιτισμικές ή κοινωνικές προκλήσεις· διευκολύνετε συζητήσεις για ηθικά διλήμματα ή αμφιλεγόμενα ζητήματα. Αξιολόγηση: Οι μαθητές προτείνουν καινοτόμες, καλά τεκμηριωμένες λύσεις σε σύνθετα προβλήματα.
	Γλωσσικές και Επικοινωνιακές Δεξιότητες		
	Διδάξτε βασικές φράσεις συνομιλίας και στρατηγικές συνεργατικής επικοινωνίας· οργανώστε συζητήσεις σε μικρές ομάδες για να εξασκήσουν απλές ανταλλαγές. Αξιολόγηση: Οι μαθητές συμμετέχουν αποτελεσματικά σε βασικούς διαλόγους.	Ενθαρρύνετε συζητήσεις μεσαίου επιπέδου για πολιτισμικά και κοινωνικά θέματα· συμπεριλάβετε εργασίες γραφής όπως η σύνταξη επιστολών ή σύντομων δοκιμίων για διάφορα ακροατήρια. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επικοινωνούν αποτελεσματικά σε πιο σύνθετα γλωσσικά περιβάλλοντα.	Καθοδηγήστε τους μαθητές στην παρουσίαση πειστικών ομιλιών ή στην ηγεσία συζητήσεων· αναθέστε εργασίες που απαιτούν προχωρημένες δεξιότητες γραφής, όπως η σύνταξη προτάσεων ή εκθέσεων. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν επάρκεια σε σύνθετα επικοινωνιακά περιβάλλοντα.
	Ενσυναίσθηση και Επίλυση Συγκρούσεων		
	Χρησιμοποιήστε αφηγήσεις για να καλλιεργήσετε την ενσυναίσθηση διερευνώντας διαφορετικές οπτικές· πραγματοποιήστε ασκήσεις ρόλων που	Διευκολύνετε ομαδικά έργα που απαιτούν διαπραγμάτευση και συμβιβασμό· αναθέστε στοχαστικές εργασίες που εξετάζουν τον ρόλο της ενσυναίσθησης στην επίλυση διαφορών.	Διευκολύνετε ασκήσεις διαμεσολάβησης που αφορούν πραγματικές διαφορές ή προκλήσεις· ενθαρρύνετε την ανάληψη ηγετικών ρόλων σε ομαδικά έργα με συμμετέχοντες από

	αφορούν μικρές συγκρούσεις. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ενσυναίσθηση κατά την επίλυση προσομοιωμένων διαφορών.	Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιλύουν συγκρούσεις συνεργατικά και με σεβασμό.	διαφορετικά περιβάλλοντα. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ενσυναίσθηση και ηγεσία σε σύνθετη επίλυση συγκρούσεων.
Γνώση των Δημοκρατικών Πρακτικών			
Αποτελέσματα Προσανατολισμένα στη Γνώση	Διδάξτε βασικές έννοιες της δημοκρατίας μέσω διαδραστικών παιχνιδιών ή οπτικού υλικού· παρέχετε παραδείγματα δημοκρατικών συστημάτων και της επίδρασής τους. Αξιολόγηση: Οι μαθητές ανακαλούν βασικές δημοκρατικές έννοιες σε συζητήσεις.	Αναθέστε εργασίες ανάλυσης δημοκρατικών συστημάτων και των κοινωνικών επιπτώσεών τους· διευκολύνετε ομαδικές συζητήσεις που συνδέουν τις δημοκρατικές αρχές με ζητήματα της πραγματικής ζωής. Αξιολόγηση: Οι μαθητές αναλύουν και εξηγούν τον ρόλο της δημοκρατίας σε διάφορα πλαίσια.	Αναθέστε ερευνητικά έργα που εξερευνούν παγκόσμιες δημοκρατικές προκλήσεις και λύσεις· διευκολύνετε προχωρημένες συζητήσεις για την ανάπτυξη πολιτικών ή κοινωνικά ζητήματα. Αξιολόγηση: Οι μαθητές παρέχουν κριτική ανάλυση των δημοκρατικών πρακτικών.
	Η γλώσσα ως εργαλείο για τη δημοκρατία		
	Εισαγάγετε απλές εργασίες που δείχνουν πώς η γλώσσα επιτρέπει την έκφραση και τη συμμετοχή· οργανώστε δραστηριότητες όπως ψηφοφορίες ή έρευνες που απαιτούν βασική χρήση της γλώσσας. Αξιολόγηση: Οι μαθητές εξηγούν πώς η γλώσσα διευκολύνει τη δημοκρατική συμμετοχή.	Ενθαρρύνετε συζητήσεις ή αντιπαραθέσεις μεσαίου επιπέδου σε κοινωνικά θέματα· καθοδηγήστε τους μαθητές στη σύνταξη πειστικών επιστολών ή σύντομων δοκιμίων. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν αποτελεσματική χρήση της γλώσσας σε δημοκρατικά πλαίσια.	Διευκολύνετε προχωρημένες προσομοιώσεις δημοκρατικών διαδικασιών, όπως διαπραγματεύσεις· ενθαρρύνετε στοχαστικές εργασίες σχετικά με τον ρόλο της γλώσσας στη διαμόρφωση κοινωνικών αποτελεσμάτων. Αξιολόγηση: Οι μαθητές ηγούνται και διατυπώνουν σύνθετα

			επιχειρήματα σε δημοκρατικά σενάρια.
Αποτέλεσμα Προσανατολισμένο σε Ολοκληρωμένες Ικανότητες	Διεξάγετε καθοδηγούμενες προσομοιώσεις που αντιμετωπίζουν απλές δημοκρατικές ή διαπολιτισμικές προκλήσεις. Αξιολόγηση: Οι μαθητές κινητοποιούν βασικές δεξιότητες για να ανταποκριθούν σε σενάρια.	Διευκολύνετε συζητήσεις ή έργα που απαιτούν από τους μαθητές να συνδυάσουν δεξιότητες σε συνεργατικές εργασίες. Αξιολόγηση: Οι μαθητές επιδεικνύουν ολοκληρωμένες ικανότητες σε μεσαίου επιπέδου προκλήσεις.	Αναθέστε ηγετικούς ρόλους σε έργα πραγματικού κόσμου που αντιμετωπίζουν διαπολιτισμικές ή δημοκρατικές προκλήσεις. Αξιολόγηση: Οι μαθητές κινητοποιούν και ενσωματώνουν προχωρημένες ικανότητες σε πραγματικά περιβάλλοντα.

4. Επισκόπηση μεθοδολογιών διδασκαλίας ξένων γλωσσών

Συγγραφείς:

Assoc. Prof. Dr. Kalina BRATANOVA

Dr. Dilyan GATEV

Φορέας:

Πανεπιστήμιο Εθνικής και Παγκόσμιας Οικονομίας, Βουλγαρία

Εισαγωγή

Πριν από την ανάλυση των επιπτώσεων της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (Critical Discourse Analysis - CDA) για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών (FLT), θα γίνει μια σύντομη επισκόπηση των κοινώς αποδεκτών αρχών της CDA και των σημαντικότερων ερευνητών στον τομέα. Πρώτον, ο λόγος και η κοινωνία θεωρούνται αμοιβαία διαμορφωτικοί. Δεύτερον, η CDA εξετάζει συνήθως συγκεκριμένες δισκορικές καταστάσεις όπου κυριαρχούν οι ανισότητες και η εξουσία. Τρίτον, η CDA είναι ανοιχτή σε πολλαπλές ερμηνείες. Η έρευνα των πρωτοπόρων της CDA επιβεβαιώνει αυτές τις βασικές υποθέσεις. Σύμφωνα με την κοινωνικο-γνωστική προσέγγιση του van Dijk, η CDA είναι ένα εργαλείο ανάλυσης των δομών εξουσίας στον λόγο και “ενδιαφέρεται ειδικά για την κατάχρηση εξουσίας που παραβιάζει νόμους, κανόνες και αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας και της δικαιοσύνης από όσους ασκούν εξουσία” (van Dijk, 1993, σσ. 254–255). Εργαζόμενος με βάση το μοντέλο της νοητικής αναπαράστασης, ο van Dijk βλέπει τον λόγο, που επεξεργάζεται μέσω της βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης μνήμης, ως διαμορφωτή των αντιλήψεών μας και της κατανόησής μας. Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις μπορούν να προκύψουν όταν τέτοια μοντέλα γίνονται υπεραπλουστευμένα (Flowerdew, 2016, σ. 181).

Σύμφωνα με τον Bhatia (2016), χαρακτηριστικό της CDA είναι η «ανησυχία να περιγράψει τις διαφορετικές θέσεις που υιοθετούν οι άνθρωποι στη διαδικασία του λόγου όσον αφορά τις στάσεις, τις πεποιθήσεις κ.λπ., αλλά και η δέσμευση να αποκαλύψει τις επιβολές εξουσίας και ιδεολογικής επιρροής» (σσ. 25–26). Ο Widdowson υποστηρίζει ότι «ο λόγος αφορά την απόδοση νοήματος από ένα κείμενο με αναφορά στις συνθήκες του πλαισίου, στις πεποιθήσεις, στάσεις, αξίες που αντιπροσωπεύουν διαφορετικές εκδοχές της πραγματικότητας. Το ίδιο κείμενο, επομένως, μπορεί να γεννήσει διαφορετικούς λόγους» (Widdowson, 1995, σ. 168· αναφέρεται στον Bhatia, 2016, σ. 26).

Σύμφωνα με τους Fairclough et al. (2011), η CDA περιλαμβάνει μια αλληλεπίδραση μεταξύ κειμένου και πλαισίου, ανάμεσα στην μικροανάλυση των κειμένων και τη μακροανάλυση των κοινωνικών δομών, μορφωμάτων και σχέσεων εξουσίας. Στη μελέτη του πλαισίου (ibid) αναφέρεται η ιστορική διάσταση – η κατανόηση της ιστορικής

κοινωνικοπολιτικής κατάστασης στην οποία παράγεται ένα κείμενο. Στην ερευνητική της ατζέντα, η Wodak (2001) συνδυάζει στοιχεία εθνογραφίας, θεωρίας της επιχειρηματολογίας, ρητορικής και λειτουργικής συστημικής γλωσσολογίας, εστιάζοντας στο φύλο, τη γλώσσα στην πολιτική, τα στερεότυπα και τις διακρίσεις. Η CDA ορίζεται έτσι από την προσπάθειά της να αναλύσει και να διορθώσει τις ιδεολογικές και ασύμμετρες ανισορροπίες εξουσίας που παρεμποδίζουν κοινωνικοπολιτικές και πολιτισμικές διαδικασίες μέσω της ανάλυσης σημειωτικών δεδομένων. Οι Fairclough (1989), Fairclough και Wodak (1997), και Wodak (2001) με παρόμοιο τρόπο επαναλαμβάνουν τέτοιες ερμηνείες της CDA, υποστηρίζοντας ότι αυτή «αφορά θεμελιωδώς την ανάλυση αδιαφανών αλλά και διαφανών δομικών σχέσεων κυριαρχίας, διακρίσεων, εξουσίας και ελέγχου όπως εκδηλώνονται μέσω της γλώσσας. Με άλλα λόγια, η CDA στοχεύει να διερευνήσει κριτικά την κοινωνική ανισότητα όπως αυτή εκφράζεται, υποδηλώνεται, συνιστάται, νομιμοποιείται κ.λπ. μέσω της χρήσης της γλώσσας (ή στον λόγο). Τρία εννοιολογικά στοιχεία είναι αναπόσπαστα σε όλη τη CDA: η έννοια της εξουσίας, η έννοια της ιστορίας και η έννοια της ιδεολογίας» (Wodak, 2001, σσ. 2–3).

Ο Widdowson (1995) υποστηρίζει ότι «ο λόγος αφορά την εξαγωγή νοήματος από το κείμενο με αναφορά στις συνθήκες του πλαισίου, στις πεποιθήσεις, τις στάσεις, τις αξίες που αντιπροσωπεύουν διαφορετικές εκδοχές της πραγματικότητας. Το ίδιο κείμενο, επομένως, μπορεί να γεννήσει διαφορετικούς λόγους» (Widdowson, 1995, σ. 168).

Συνολικά, η Κριτική Ανάλυση Λόγου (CDA) εστιάζει στο ρόλο της γλώσσας και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης στην παραγωγή των σχέσεων εξουσίας (Fairclough, 1992, 1995· Chouliaraki και Fairclough, 1999· van Leeuwen, 1993· van Dijk, 1993, 1997· και Wodak, 1995, 1997). Η CDA διερευνά έτσι την ένταση ανάμεσα στην αντίληψη της γλώσσας ως κοινωνικά διαμορφωμένης και της γλώσσας ως κοινωνικά διαμορφωτικής, δηλαδή η χρήση της γλώσσας συνιστά κοινωνικές ταυτότητες, κοινωνικές σχέσεις και συστήματα γνώσης και πεποιθήσεων σε διάφορους βαθμούς (Fairclough, 1995).

Έτσι, στη διδασκαλία ξένων γλωσσών (FLT), η CDA χρησιμοποιείται ευρέως για να προάγει μια βαθύτερη κατανόηση της γλώσσας ως κοινωνικά τοποθετημένης πρακτικής και παρέχει ένα πλαίσιο για την ανάλυση του πώς η γλώσσα αντανάκλα, κατασκευάζει και επηρεάζει τις κοινωνικές δυναμικές εξουσίας, τις ιδεολογίες και τα πολιτισμικά πρότυπα. Λαμβάνοντας αυτό υπόψη, η CDA αναπτύσσει κριτική γλωσσική επίγνωση στους μαθητές, οι οποίοι καθοδηγούνται (από τον διδάσκοντα) πώς να αποκαλύπτουν έμμεσες προκαταλήψεις, στερεότυπα ή τεχνικές πειθούς σε αυθεντικά κείμενα, όπως διαφημίσεις, πολιτικούς λόγους ή ειδησεογραφικά άρθρα, μεταξύ άλλων. Στη συνέχεια, αναπτύσσει πολιτισμική επάρκεια, καθώς οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εξερευνήσουν τα πολιτισμικά και κοινωνικά συμφραζόμενα που ενσωματώνονται στη γλώσσα, συγκρίνοντας και αντιπαραβάλλοντας τα πολιτισμικά πρότυπα που αντανακλώνται στη γλώσσα στόχο με εκείνα της μητρικής γλώσσας των μαθητών. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές κατανοούν τις αποχρώσεις της ευγένειας, των σχέσεων εξουσίας και των κοινωνικών αξιών που εκφράζονται μέσω της γλώσσας. Επιπλέον, η CDA ενισχύει την επικοινωνιακή ικανότητα,

δεδομένης της επίγνωσης που δημιουργείται σχετικά με τις πραγματολογικές και ρητορικές λειτουργίες της γλώσσας. Μέσω της ανάλυσης διαλόγων ή συζητήσεων, οι μαθητές εξασκούν τη χρήση της γλώσσας σε πραγματικά επικοινωνιακά πλαίσια. Βοηθούνται να κατανοούν και να παράγουν διάφορους τύπους κειμένων και είδη. Η CDA ενθαρρύνει τους μαθητές να ασχολούνται κριτικά με ζητήματα όπως η ανισότητα, η διάκριση ή τα στερεότυπα.

Συνολικά, οι μαθητές ενδυναμώνονται να γίνουν ενεργοί συμμετέχοντες στα γλωσσικά και πολιτισμικά τους περιβάλλοντα. Μέσω της ενσωμάτωσης της CDA, η διδασκαλία ξένων γλωσσών υπερβαίνει τη διδασκαλία γλωσσικών δομών και λεξιλογίου, καλλιεργώντας την ικανότητα των μαθητών να πλοηγούνται στις πολυπλοκότητες της πραγματικής επικοινωνίας και κοινωνικής αλληλεπίδρασης στη γλώσσα στόχο.

Πολλοί ερευνητές προσφέρουν θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις για το πώς η CDA μπορεί να ενσωματωθεί στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, ώστε η εκμάθηση γλωσσών να γίνει πιο κριτική, ουσιαστική και κοινωνικά ευαισθητοποιημένη. Η Janks (2010) γεφυρώνει την CDA με την εκπαίδευση, εστιάζοντας στο πώς η κριτική γραμματισμό μπορεί να μετασχηματίσει τη διδασκαλία γλωσσών. Το έργο *Literacy and Power* (Janks, 2010) υποστηρίζει μια προσέγγιση κριτικού γραμματισμού στη διδασκαλία, η οποία τονίζει τη σημασία της κατανόησης του πώς η γλώσσα συνδέεται με την εξουσία, την ταυτότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να υπερβούν μια λειτουργική προσέγγιση του γραμματισμού και να αντιμετωπίσουν το πώς αυτός διαμορφώνει και διαμορφώνεται από τις κοινωνικές νόρμες και ιδεολογίες. Επιπλέον, ο κριτικός γραμματισμός περιλαμβάνει την ανάλυση του πώς τα κείμενα εκπροσωπούν άτομα και κοινότητες, συχνά αντανakλώντας άνισες σχέσεις εξουσίας. Δεδομένου ότι τα κείμενα ενσωματώνονται μέσα σε ιδεολογίες που επηρεάζουν τον τρόπο σκέψης και δράσης των ανθρώπων, οι μαθητές πρέπει να μάθουν να αναγνωρίζουν και να αμφισβητούν αυτές τις ιδεολογικές επιρροές στα κείμενα που συναντούν. Επιπρόσθετα, η Janks προωθεί μια εκπαιδευτική προσέγγιση που ενθαρρύνει τους μαθητές να αμφισβητούν και να κριτικάρουν τα κείμενα που διαβάζουν, να δημιουργούν κείμενα που αντανakλούν τις δικές τους εμπειρίες και οπτικές και να ενσωματώνουν ποικιλία ειδών κειμένων και μέσων, συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών και πολυτροπικών κειμένων.

Το βιβλίο του Alastair Pennycook, *Critical Applied Linguistics: A Critical Introduction* (2001), προσφέρει μια μεταμορφωτική προοπτική στην εφαρμοσμένη γλωσσολογία, αμφισβητώντας παραδοσιακές προσεγγίσεις και προωθώντας την κριτική ενασχόληση με τη γλωσσική εκπαίδευση και τις κοινωνικοπολιτικές της διαστάσεις. Συνεπώς, η κριτική του οπτική στην εφαρμοσμένη γλωσσολογία και στις κοινωνικοπολιτισμικές πτυχές της διδασκαλίας γλωσσών ευθυγραμμίζεται με τις αρχές της CDA. Προτρέποντας την ερμηνεία της γλωσσικής εκπαίδευσης ως χώρο κριτικής ενασχόλησης με κοινωνικά ζητήματα, η εφαρμοσμένη γλωσσολογία τοποθετείται ως εγγενώς πολιτική και συνδεδεμένη με την κοινωνική δικαιοσύνη. Ο ερευνητής ορίζει το πεδίο της κριτικής εφαρμοσμένης γλωσσολογίας (Critical Applied Linguistics - CAL) ως αυτό που περιλαμβάνει τον γλωσσικό

ιμπεριαλισμό, τις κοινωνικές ανισότητες στις γλωσσικές πολιτικές και τον ρόλο της γλώσσας στη διαμόρφωση ταυτοτήτων και τη διατήρηση της εξουσίας. Ένα τέτοιο διεπιστημονικό πλαίσιο επιτρέπει στην CAL να αντιμετωπίζει ευρύτερα ζητήματα, όπως η παγκοσμιοποίηση, οι αποικιακές ιστορίες και οι νεοφιλελεύθερες ιδεολογίες που διαμορφώνουν τη γλωσσική εκπαίδευση.

Επιπλέον, αποκαλύπτεται η σχέση μεταξύ γλώσσας και ταυτότητας, υπογραμμίζοντας πώς η γλώσσα χρησιμοποιείται για τη διαμόρφωση και αμφισβήτηση των ταυτοτήτων. Ο Pennycook εξερευνά πώς οι γλωσσικές πρακτικές μπορούν είτε να ενισχύσουν είτε να αμφισβητήσουν τις ιεραρχίες εξουσίας στην κοινωνία. Η Κριτική Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία (CAL) βλέπει τους διδάσκοντες γλώσσας και τους ερευνητές ως ενεργούς φορείς αλλαγής. Ο Pennycook υποστηρίζει την αναστοχαστικότητα, παροτρύνοντας τους εκπαιδευτικούς να αμφισβητούν τις πρακτικές τους και να εμβαθύνουν κριτικά στις κοινωνικοπολιτικές επιπτώσεις του έργου τους. Αμφισβητεί την κυριαρχία της αγγλικής ως παγκόσμιας *lingua franca*, αμφισβητώντας την υπόθεση ότι τα αγγλικά είναι ένα ουδέτερο εργαλείο επικοινωνίας και τονίζοντας τον ρόλο τους στη διαιώνιση της ανισότητας. Ο ερευνητής αξιοποιεί την κριτική παιδαγωγική για να προωθήσει εκπαιδευτικές πρακτικές που ενδυναμώνουν περιθωριοποιημένες ομάδες. Ζητά μια διδακτική προσέγγιση που καλλιεργεί την κριτική επίγνωση και αμφισβητεί τις καταπιεστικές γλωσσικές ιδεολογίες. Παρέχοντας ένα πλαίσιο για την εφαρμογή των αρχών της CAL σε διαφορετικά πλαίσια, όπως ο σχεδιασμός προγραμμάτων σπουδών που ενσωματώνουν τις τοπικές γλώσσες και κουλτούρες και οι πολιτικές που αντιμετωπίζουν τα γλωσσικά δικαιώματα και την κοινωνική δικαιοσύνη, ο Pennycook ενθαρρύνει ακαδημαϊκούς και επαγγελματίες να επανεξετάσουν τους ρόλους τους, δεδομένου ότι μπορούν να συμβάλουν σε μετασχηματιστικές κοινωνικές αλλαγές.

Ένας ακόμη ερευνητής που ενσωματώνει την Κριτική Ανάλυση Λόγου (CDA) στη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών (FLT) είναι η Rebecca Rogers με το έργο της *Critical Discourse Analysis in Education* (2011). Η CDA θεωρείται ως ένα πλαίσιο για την ανάλυση της σχέσης μεταξύ λόγου και κοινωνικών πρακτικών στην εκπαίδευση, όπου η τελευταία τοποθετείται ως κρίσιμο πεδίο στο οποίο οι λόγοι είτε ενισχύουν είτε αμφισβητούν τις κοινωνικές ιεραρχίες. Η Rogers ενσωματώνει τις προσεγγίσεις βασικών θεωρητικών της CDA στην εκπαιδευτική έρευνα. Η ερευνήτρια επισημαίνει πώς οι εκπαιδευτικοί λόγοι συχνά αναπαράγουν ανισορροπίες εξουσίας, ευνοώντας κυρίαρχες ομάδες ενώ περιθωριοποιούν άλλες. Παραδείγματα περιλαμβάνουν το πώς οι τυποποιημένες εξετάσεις, ο σχεδιασμός προγραμμάτων σπουδών και οι αλληλεπιδράσεις στην τάξη αντανakλούν ευρύτερες κοινωνικές ανισότητες. Επιπλέον, κατά την άποψη της Rogers, η CDA στην εκπαίδευση υπερβαίνει τα γραπτά ή προφορικά κείμενα και περιλαμβάνει οπτικούς, ψηφιακούς και πολυτροπικούς λόγους, αποκαλύπτοντας τη σημασία της ανάλυσης του τρόπου με τον οποίο διάφοροι σημειωτικοί τρόποι συνεργάζονται για τη διαμόρφωση νοήματος σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Η έρευνά της παρουσιάζει ποικίλες μελέτες περίπτωσης, που αποδεικνύουν

πώς η CDA μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση θεμάτων όπως οι πρακτικές εγγραμματοσύμης, οι αλληλεπιδράσεις δασκάλου-μαθητή και τα πολιτικά έγγραφα. Αυτές οι μελέτες δείχνουν πώς οι λόγοι στην εκπαίδευση διαιωνίζουν ιδεολογίες σχετικές με τη φυλή, το φύλο, την τάξη και άλλους άξονες ταυτότητας. Επιπλέον, η Rogers αντιμετωπίζει την ένταση μεταξύ της διατήρησης της ακαδημαϊκής αυστηρότητας και της προώθησης μετασχηματιστικής πρακτικής. Συνολικά, οι ερευνητές ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν συμμετοχικές και ακτιβιστικές μεθοδολογίες, συνδέοντας τις αναλύσεις τους με συγκεκριμένες προσπάθειες κοινωνικής αλλαγής.

Μάθηση με βάση την εκτέλεση εργασιών (TBLL), ή διδασκαλία με βάση την εργασία (TBLT)

Η εκμάθηση γλωσσών με βάση τα καθήκοντα (Task-based language learning - TBLL), γνωστή και ως διδασκαλία γλωσσών με βάση τα καθήκοντα (Task-based language teaching - TBLT), αποτελεί μια προσέγγιση στη γλωσσική εκπαίδευση κατά την οποία η μάθηση επιτυγχάνεται μέσω της ολοκλήρωσης ουσιαστικών καθηκόντων. Αυτή η μέθοδος εστιάζει στη χρήση της γλώσσας-στόχου για αυθεντικούς σκοπούς της πραγματικής ζωής, αντί της ρητής διδασκαλίας γραμματικής και λεξιλογίου μεμονωμένα.

Πολλοί ερευνητές έχουν ασχοληθεί με αυτόν τον τομέα. Έχουν ορίσει τι περιλαμβάνει η προσέγγιση TBLL, ποια είναι τα οφέλη και οι προκλήσεις της, καθώς και τον ρόλο των εκπαιδευτικών και διδασκόντων. Ανάμεσα σε αυτούς συγκαταλέγονται οι David Nunan, Rod Ellis, Peter Skehan, Michael Long, Jane Willis και Zoltán Dörnyei, για να αναφέρουμε μερικούς. Όλοι τους είναι ηγετικές μορφές στον τομέα της απόκτησης δεύτερης γλώσσας (Second Language Acquisition - SLA) και της TBLL. Ο Ellis έχει συγγράψει εκτενώς για τις προσεγγίσεις με βάση τα καθήκοντα και τον ρόλο τους στην ενίσχυση της επικοινωνίας και της αλληλεπίδρασης στην τάξη. Ο Nunan, πρωτοπόρος στην πρακτική εφαρμογή αυτών των προσεγγίσεων στον σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών, έχει συγγράψει προσιτά και επιδραστικά έργα στον τομέα. Το θεμελιώδες του έργο που περιγράφει τις βασικές αρχές, έννοιες και πρακτικές της TBLL είναι το Task-Based Language Teaching.

Ο Nunan ορίζει το "καθήκον" ως μια δραστηριότητα στην τάξη που εμπλέκει τους μαθητές στην κατανόηση, τον χειρισμό, την παραγωγή ή την αλληλεπίδραση με τη γλώσσα-στόχο. Επιπλέον, το καθήκον επικεντρώνεται στη σημασία και όχι στη μορφή, ενώ έχει σαφώς προσδιορισμένο επικοινωνιακό αποτέλεσμα. Επιπλέον, ο Nunan προσδιορίζει πέντε βασικά συστατικά που ορίζουν και δομούν τα καθήκοντα:

- Στόχοι: Ο σκοπός ή οι επιδιώξεις του καθήκοντος, που συχνά συνδέονται με τη χρήση της γλώσσας στον πραγματικό κόσμο.
- Ερέθισμα: Τα γλωσσικά υλικά ή ερεθίσματα με τα οποία εργάζονται οι μαθητές (όπως κείμενα, ηχητικά αποσπάσματα, εικόνες).
- Δραστηριότητες: Ότι κάνουν οι μαθητές με το ερέθισμα (όπως απάντηση σε

ερωτήσεις, παιχνίδι ρόλων).

- Ρόλος του Εκπαιδευτικού (Teacher's Role): Καθοδήγηση, διευκόλυνση ή παρατήρηση των μαθητών καθώς εμπλέκονται με το καθήκον.
- Ρόλος των Μαθητών (Learners' Role): Ενεργοί συμμετέχοντες, συνεργάτες ή επιλύτες προβλημάτων.

Τα καθήκοντα μπορούν να τοποθετηθούν σε ένα συνεχές, από τα καθήκοντα πρόβας (rehearsal tasks), τα οποία προσομοιάζουν έντονα με δραστηριότητες της πραγματικής ζωής, έως τα παιδαγωγικά καθήκοντα (pedagogical tasks), τα οποία έχουν σχεδιαστεί αποκλειστικά για την εκμάθηση της γλώσσας με λιγότερη εφαρμογή στον πραγματικό κόσμο.

Με παρόμοιο τρόπο, ο Rod Ellis (2003) ορίζει το καθήκον ως μια δραστηριότητα που απαιτεί από τους μαθητές να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα για επικοινωνιακό σκοπό, εστιάζει στο νόημα παρά στη ρητή γλωσσική μορφή και έχει ένα σαφές αποτέλεσμα που οι μαθητές επιδιώκουν να επιτύχουν. Ο Ellis προσδιόρισε, επιπλέον, αρκετές αρχές που στηρίζουν τη Διδασκαλία με Βάση τα Καθήκοντα (TBLT):

- Εστίαση στο Νόημα: Τα καθήκοντα δίνουν έμφαση στην ουσιαστική επικοινωνία, αντί της διδασκαλίας που επικεντρώνεται στη μορφή της γλώσσας.
- Εισροή και Εκροή: Τα καθήκοντα προσφέρουν ευκαιρίες τόσο για γλωσσική εισροή, όπως η ακρόαση και η ανάγνωση, όσο και για εκροή, όπως η ομιλία και η γραφή, στοιχεία κρίσιμα για την απόκτηση δεύτερης γλώσσας.
- Εστίαση στον Μαθητή: Οι μαθητές χρησιμοποιούν ενεργά τη γλώσσα σε καθήκοντα επίλυσης προβλημάτων ή λήψης αποφάσεων.
- Αυθεντικότητα: Τα καθήκοντα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τη χρήση της γλώσσας στον πραγματικό κόσμο ώστε να ενισχύεται η συνάφεια και το κίνητρο.
- Πρόγραμμα Σπουδών με Βάση τα Καθήκοντα: Η διδασκαλία με βάση τα καθήκοντα οργανώνει το πρόγραμμα σπουδών γύρω από καθήκοντα, και όχι γύρω από λίστες γραμματικής ή λεξιλογίου.

Ο ερευνητής διακρίνει δύο βασικούς τύπους καθηκόντων: τα μη εστιασμένα (unfocused), τα οποία ενθαρρύνουν τη γενική επικοινωνία και μπορούν να περιλαμβάνουν οποιεσδήποτε γλωσσικές μορφές, και τα εστιασμένα (focused), τα οποία αποσκοπούν στην πρόκληση χρήσης συγκεκριμένων γλωσσικών δομών (όπως ο αόριστος ή τα τροπικά ρήματα). Επιπλέον, διαχωρίζει τα καθήκοντα σε καθήκοντα παροχής εισροής (input-providing tasks), τα οποία δίνουν έμφαση στην κατανόηση (ήτοι ακρόαση και ανάγνωση), και καθήκοντα ενίσχυσης εκροής (output-promoting tasks), τα οποία εστιάζουν στην παραγωγή (ήτοι ομιλία και γραφή).

Το έργο του Michael H. Long, *Second Language Acquisition and Task-Based Language Teaching* (2015), συνδυάζει την έρευνα στον τομέα της απόκτησης δεύτερης γλώσσας με ιδέες για τον σχεδιασμό καθηκόντων που προάγουν τη γλωσσική μάθηση. Ο Long βασίζεται στην Υπόθεση της Αλληλεπίδρασης, η οποία τονίζει τον ρόλο της αλληλεπίδρασης στην

απόκτηση γλώσσας. Υποστηρίζει ότι τα καθήκοντα προσφέρουν το ιδανικό πλαίσιο ώστε οι μαθητές να αλληλεπιδρούν, να διαπραγματεύονται το νόημα και να λαμβάνουν ανατροφοδότηση — όλα αυτά διευκολύνουν την ανάπτυξη της γλώσσας.

Ο Long εισάγει την έννοια της «εστίασης στη μορφή», που αναφέρεται στην προσοχή που δίνεται στη γλωσσική μορφή (όπως η γραμματική ή η σύνταξη) στο πλαίσιο επικοινωνιακών καθηκόντων. Τονίζει τη σημασία της συμπτωματικής εστίασης στη μορφή κατά την εκτέλεση των καθηκόντων, αντί της ρητής και απομονωμένης διδασκαλίας γραμματικών κανόνων. Ένα καθήκον ορίζεται και πάλι ως μια δραστηριότητα που επικεντρώνεται στο νόημα και μέσω της οποίας οι μαθητές χρησιμοποιούν τη γλώσσα για να επιτύχουν ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Τα καθήκοντα πρέπει να είναι επικοινωνιακά, στοχοθετημένα και συνδεδεμένα με τη χρήση της γλώσσας στον πραγματικό κόσμο. Όσον αφορά τους τύπους καθηκόντων, ο Long τα κατηγοριοποιεί ανάλογα με την πολυπλοκότητα και τις γνωστικές απαιτήσεις που επιβάλλουν στους μαθητές. Υπογραμμίζει ότι τα καθήκοντα πρέπει να διατάσσονται με τρόπο που να αυξάνει σταδιακά τη δυσκολία και να ενισχύει τη γνωστική επεξεργασία. Πρέπει να επιλέγονται καθήκοντα που ενθαρρύνουν την ουσιαστική επικοινωνία, την αλληλεπίδραση και τη γνωστική εμπλοκή. Τα βασικά χαρακτηριστικά τους περιλαμβάνουν την αυθεντικότητα, δηλαδή την αντιστοιχία τους με τη χρήση της γλώσσας στον πραγματικό κόσμο, την πολυπλοκότητα, ώστε να ανταποκρίνονται στο επίπεδο γλωσσικής επάρκειας των μαθητών, και το απτό αποτέλεσμα, που λειτουργεί ως κίνητρο για τους μαθητές.

Ο Long περιγράφει επίσης συγκεκριμένους τύπους καθηκόντων. Στα καθήκοντα παζλ, οι μαθητές λαμβάνουν αποσπασματικές πληροφορίες και πρέπει να συνεργαστούν ώστε να συνθέσουν την πλήρη εικόνα· για παράδειγμα, κάθε ζεύγος μαθητών μπορεί να έχει διαφορετικό τμήμα μιας ιστορίας ή ενός διαγράμματος. Στο καθήκον με χάσμα πληροφορίας, οι μαθητές ανταλλάσσουν πληροφορίες για να ολοκληρώσουν ένα καθήκον ή να λύσουν ένα πρόβλημα. Η επίλυση προβλήματος απαιτεί κριτική σκέψη και συνεργασία, καθώς οι μαθητές καλούνται να επικοινωνήσουν και να διαπραγματευτούν για να καταλήξουν σε μια κοινή λύση. Στα καθήκοντα λήψης απόφασης, οι μαθητές καλούνται να λάβουν απόφαση για μια δεδομένη κατάσταση ή ζήτημα, κάτι που απαιτεί διαπραγμάτευση και επιχειρηματολογία. Το παιχνίδι ρόλων περιλαμβάνει την ανάληψη ρόλων και την προσομοίωση πραγματικών σεναρίων, με χρήση της γλώσσας για αναπαράσταση καταστάσεων. Τα δημιουργικά καθήκοντα περιλαμβάνουν τη δημιουργία ιστοριών, διαφημίσεων κ.λπ. Τέλος, η ανταλλαγή απόψεων αφορά συζητήσεις κατά τις οποίες οι μαθητές εκφράζουν και ανταλλάσσουν τις απόψεις ή τις προοπτικές τους γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα.

Σύμφωνα με τον Skehan (1998), τα καθήκοντα προσφέρουν πλούσιες ευκαιρίες για γνωστική επεξεργασία, καθώς οι μαθητές χρησιμοποιούν ενεργά τη γλώσσα, οδηγώντας τόσο στην απόκτηση νέων γλωσσικών μορφών όσο και στην ανάπτυξη ευχέρειας. Επιπλέον,

οι μαθητές επωφελούνται από καθήκοντα των οποίων το γνωστικό φορτίο είναι καλά υπολογισμένο και που είναι κατάλληλα απαιτητικά — δηλαδή τα καθήκοντα που τους ωθούν να χρησιμοποιήσουν την υπάρχουσα γνώση τους ενώ ταυτόχρονα τους προκαλούν να επεκτείνουν τις δυνατότητές τους. Ο Dörnyei τονίζει ότι ο σχεδιασμός των καθηκόντων και των δραστηριοτήτων είναι καθοριστικός για την παρακίνηση των μαθητών. Τα καθήκοντα θα πρέπει να είναι απαιτητικά αλλά εφικτά, ώστε να προσφέρουν αίσθηση πρόκλησης χωρίς να καταβάλλουν υπερβολικά τους μαθητές. Θα πρέπει επίσης να είναι ποικίλα και ενδιαφέροντα, ενσωματώνοντας διάφορους τύπους δραστηριοτήτων, όπως παιχνίδια, συζητήσεις, έργα, ώστε να διατηρείται το ενδιαφέρον των μαθητών και να αποφεύγεται η μονοτονία. Τέλος, είναι σημαντικό να είναι σχετικά με τους στόχους και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, ώστε να διατηρείται η εσωτερική τους παρακίνηση. to Skehan (1998), tasks provide rich opportunities for cognitive processing as learners actively use language, leading to both the acquisition of new linguistic forms and the development of fluency. Furthermore, learners benefit from tasks where the cognitive load is well-measured and that are appropriately challenging – those that push learners to use existing knowledge while requiring them to expand their capabilities. According to Dörnyei, the design of tasks and activities is crucial for motivating students. Tasks should be: **challenging yet achievable** (providing a sense of challenge without overwhelming students); **varied and engaging** (incorporating different types of activities such as games, debates, projects to keep students engaged and prevent monotony; **relevant** (tasks should be directly related to students' goals and interests to maintain motivation).

Η Willis (1996) προτείνει ένα πλαίσιο οργάνωσης των καθηκόντων σε τρεις φάσεις:

- Η προπαρασκευαστική φάση, κατά την οποία ο δάσκαλος εισάγει το θέμα και το καθήκον και οι μαθητές καλούνται να ενεργοποιήσουν τις προηγούμενες γνώσεις τους. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει το πλαίσιο, να εισαγάγει βασικό λεξιλόγιο και να διευκρινίσει τυχόν άγνωστες έννοιες πριν ξεκινήσει το καθήκον.
- Η φάση του καθήκοντος, κατά την οποία οι μαθητές εκτελούν το καθήκον, συχνά σε ζεύγη ή ομάδες, δίνοντας έμφαση στο νόημα και την επικοινωνία παρά στη μορφή. Η έμφαση δίνεται στην ευχέρεια. Οι δάσκαλοι παρακολουθούν τους μαθητές αλλά γενικά αποφεύγουν να παρεμβαίνουν κατά τη διάρκεια του καθήκοντος. Αυτή η φάση ενθαρρύνει τους μαθητές να διαπραγματεύονται το νόημα και να εξασκούνται στη χρήση της γλώσσας στο πλαίσιο.
- Η μετακαθήκοντος φάση, μετά την ολοκλήρωση του καθήκοντος, κατά την οποία οι μαθητές αναστοχάζονται την απόδοσή τους. Ο δάσκαλος παρέχει ανατροφοδότηση με έμφαση στη μορφή και συζητά τυχόν δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του καθήκοντος. Αυτή η φάση μπορεί να περιλαμβάνει γλωσσική ανάλυση, όπου οι μαθητές επανεξετάζουν και εξασκούν γλωσσικά σημεία που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του καθήκοντος.

Η Willis παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών καθηκόντων, τονίζοντας ότι τα καθήκοντα πρέπει να είναι ελκυστικά, απαιτητικά και κατάλληλα για το επίπεδο επάρκειας των μαθητών. Επιπλέον, θα πρέπει να διατάσσονται από τα απλούστερα προς τα πιο σύνθετα, αυξάνοντας σταδιακά τη δυσκολία ώστε να προκαλούν τους μαθητές και να προάγουν την ανάπτυξη της γλώσσας.

Όλοι οι προαναφερθέντες μελετητές υπογραμμίζουν τον ρόλο του δασκάλου στην τάξη γλωσσικής διδασκαλίας με βάση τα καθήκοντα. Οι δάσκαλοι ενδέχεται να χρειαστούν εκπαίδευση για να εφαρμόσουν αποτελεσματικά την προσέγγιση αυτή, καθώς απαιτεί αλλαγή από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας γλώσσας. Επιπλέον, η διαχείριση μιας τάξης με έμφαση στην ομαδική εργασία και τα καθήκοντα μπορεί να είναι απαιτητική, καθώς απαιτεί σαφείς οδηγίες και δομημένη παρακολούθηση (Willis, 1996). Συνολικά, οι δάσκαλοι θεωρούνται ως διαμεσολαβητές στην TBLT, καθοδηγώντας τους μαθητές μέσα από τα καθήκοντα, παρακολουθώντας τις αλληλεπιδράσεις και παρέχοντας ανατροφοδότηση. Ο Long προτείνει ότι οι δάσκαλοι πρέπει να είναι ικανοί να δημιουργούν καθήκοντα που ισορροπούν μεταξύ της επικοινωνίας και της εστίασης στη γλώσσα (Long, 2015). Παρόλο που η TBLT δίνει έμφαση στο νόημα και την επικοινωνία, ο Long υποστηρίζει ότι οι δάσκαλοι μπορούν να ενσωματώσουν διδασκαλία με επίκεντρο τη μορφή μέσα στα καθήκοντα, χωρίς να διακόπτουν τη φύση της επικοινωνιακής δραστηριότητας. Σύμφωνα με τον Skehan (1998), η ανατροφοδότηση παίζει καθοριστικό ρόλο στη βοήθεια των μαθητών να βελτιώσουν τη χρήση της γλώσσας τους.

Όσον αφορά το σχεδιασμό ενός προγράμματος σπουδών βασισμένου σε καθήκοντα, ο Ellis (2003) υποστηρίζει την οργάνωση των προγραμμάτων γύρω από τα καθήκοντα και όχι γύρω από παραδοσιακές δομές όπως η γραμματική ή το λεξιλόγιο. Βασικά στοιχεία ενός τέτοιου προγράμματος σπουδών περιλαμβάνουν την επιλογή των καθηκόντων με βάση τις ανάγκες και το επίπεδο επάρκειας των μαθητών, τη διαδοχική τοποθέτηση των καθηκόντων από τα απλά στα πιο σύνθετα, καθώς και την ενσωμάτωση τόσο εστιασμένων όσο και μη εστιασμένων καθηκόντων. Ένα τέτοιο πρόγραμμα είναι ευέλικτο και δυναμικό, προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών και μπορεί να είναι πιο παρακινητικό σε σύγκριση με τις παραδοσιακές προσεγγίσεις που βασίζονται στη γραμματική (Willis, 1996).

Τα οφέλη και τα πλεονεκτήματα της Εκμάθησης Γλώσσας με Βάση τα Καθήκοντα

Ο Ellis (2003) επισημαίνει αρκετά πλεονεκτήματα της TBLT: αυτή η μέθοδος προάγει τη φυσική χρήση της γλώσσας και την ευχέρεια. Επιπλέον, ενθαρρύνει την αυτονομία και τη δέσμευση των μαθητών, παρέχοντας πλούσια πλαίσια για τη γλωσσική μάθηση. Παράλληλα, ο ερευνητής αναδεικνύει ορισμένες προκλήσεις στην εφαρμογή της TBLT. Αυτές αφορούν δυσκολίες στην εφαρμογή λόγω περιορισμών της τάξης ή άγνοιας των εκπαιδευτικών. Περιλαμβάνουν επίσης την ισορροπία μεταξύ ευχέρειας και ακρίβειας στην ανάπτυξη της γλώσσας. Η τρίτη προκλήση που αναγνωρίζεται αφορά την προσαρμογή των καθηκόντων

στις ποικίλες ανάγκες και επίπεδα επάρκειας των μαθητών. Ο Long (2015) αναφέρεται στην πρόκληση της αξιολόγησης της μάθησης με βάση τα καθήκοντα, προτείνοντας ότι οι αξιολογήσεις θα πρέπει να εστιάζουν τόσο στην ευχέρεια όσο και στην ακρίβεια, λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα των καθηκόντων. Επιπλέον, ο Long προτείνει ότι οι δάσκαλοι και οι διαχειριστές ενδέχεται να χρειαστεί να προσαρμόσουν τις προσεγγίσεις με βάση τα καθήκοντα ώστε να καλύψουν τις τοπικές ανάγκες, ενώ μπορεί να απαιτείται επαγγελματική ανάπτυξη για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά την TBLT. Η Willis (1996) συνοψίζει τρία κύρια πλεονεκτήματα της TBLL: τη συνάφεια με την πραγματική ζωή, την εστίαση στην επικοινωνία, η οποία ενισχύει την αυτοπεποίθηση των μαθητών στη χρήση της γλώσσας σε πρακτικά πλαίσια. Το τρίτο όφελος αφορά την προσέγγιση που εστιάζει στον μαθητή, καθώς η TBLL προάγει την αυτονομία των μαθητών και οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στα καθήκοντα αντί να δέχονται παθητικά την εισροή γνώσεων.

Το έργο του Peter Skehan, *A Cognitive Approach to Language Learning* (1998), διερευνά πώς οι γνωστικές θεωρίες μπορούν να ενημερώσουν τη μάθηση και τη διδασκαλία γλώσσας. Σε αυτό το έργο, ο Skehan τονίζει τον ρόλο των γνωστικών διαδικασιών στην απόκτηση δεύτερης γλώσσας (SLA) και υποστηρίζει την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι μαθητές επεξεργάζονται, αποθηκεύουν και ανακαλούν γλωσσικές πληροφορίες. Ο ερευνητής εστιάζει στον ρόλο της προσοχής, υποστηρίζοντας ότι οι μαθητές μπορούν να επεξεργαστούν μόνο περιορισμένη ποσότητα γλωσσικής πληροφορίας κάθε φορά, γι' αυτό τα καθήκοντα πρέπει να σχεδιάζονται ώστε να βελτιστοποιούν την προσοχή χωρίς να υπερφορτώνουν τους γνωστικούς πόρους. Επιπλέον, η προσοχή πρέπει να κατευθύνεται τόσο στη μορφή όσο και στο νόημα. Η κινητοποίηση αποτελεί βασικό παράγοντα για τη διατήρηση της γνωστικής προσπάθειας κατά τη μάθηση της γλώσσας, καθώς οι μαθητές με υψηλό κίνητρο είναι πιο πιθανό να εμπλακούν βαθιά με τα γλωσσικά καθήκοντα, οδηγώντας σε καλύτερα αποτελέσματα μάθησης (Skehan, 1998). Το έργο του Zoltán Dörnyei, *Motivational Strategies in the Language Classroom* (2001), εξετάζει πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενισχύσουν και να διατηρήσουν αποτελεσματικά το κίνητρο των μαθητών σε περιβάλλοντα μάθησης γλώσσας. Εστιάζοντας στην πρακτική εφαρμογή των θεωριών κινητοποίησης στην τάξη, ο Dörnyei προσφέρει ένα λεπτομερές πλαίσιο για τη χρήση διαφόρων στρατηγικών με σκοπό την ενίσχυση του κινήτρου των μαθητών.

Ο Dörnyei αναγνωρίζει διάφορες κατηγορίες στρατηγικών κινητοποίησης που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι δάσκαλοι για να ενθαρρύνουν τους μαθητές::

- **Δημιουργία ενός κινητοποιητικού περιβάλλοντος στην τάξη**, που περιλαμβάνει την εγκαθίδρυση μιας θετικής ατμόσφαιρας που ενισχύει το κίνητρο και μειώνει το άγχος· το ενδιαφέρον πρέπει να διατηρείται και να δημιουργείται αίσθηση ομαδικής συνοχής και αμοιβαίας υποστήριξης μεταξύ των μαθητών.
- **Δημιουργία κινήτρου στους μαθητές**, που περιλαμβάνει την παροχή ισχυρών λόγων για τη μάθηση και την επίδειξη της συνάφειας της γλώσσας με την

προσωπική και ακαδημαϊκή ζωή των μαθητών. Επιπλέον, οι μαθητές πρέπει να ενθαρρύνονται να θέτουν στόχους και να παίρνουν δικές τους αποφάσεις σχετικά με την πορεία της μάθησής τους.

- **Διατήρηση και προστασία του κινήτρου**, που προτείνει την εφαρμογή στρατηγικών για τη διατήρηση υψηλού επιπέδου κινήτρου με την πάροδο του χρόνου, όπως η παροχή επαίνων, η ανταμοιβή της προόδου, η διατήρηση ισορροπίας μεταξύ πρόκλησης και επιτυχίας και η τακτική ανατροφοδότηση.
- **Αύξηση της αυτοπεποίθησης** των μαθητών, που περιλαμβάνει την παροχή ευκαιριών για επιτυχία ώστε να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη τους στις γλωσσικές τους ικανότητες, καθώς και την ενθάρρυνση θετικής αυτοσυζήτησης και αυτοαντανάκλασης για την προώθηση της αυτονομίας και της αυτοαποτελεσματικότητας.

Ολοκληρωμένη Μάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL)

Η ευρωπαϊκή εισαγωγή της Ολοκληρωμένης Μάθησης Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL) το 1994 οφείλεται σε πολιτικές και εκπαιδευτικές περιστάσεις. Οι πολιτικές περιστάσεις βασίζονταν στην υπόθεση ότι η κινητικότητα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτούσε υψηλότερα επίπεδα γλωσσικής επάρκειας σε συγκεκριμένες γλώσσες από ό,τι ήταν η κατάσταση εκείνη την περίοδο. Οι εκπαιδευτικές περιστάσεις σχετίζονταν με την ανάγκη προσαρμογής των υφιστάμενων προσεγγίσεων διδασκαλίας γλωσσών, ώστε να μπορούν να παρέχουν σε ευρεία γκάμα μαθητών υψηλότερα επίπεδα ικανότητας (Marsh, 2012, σ. 1). Ο όρος CLIL επινοήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 (Mehisto et al., 2008, σ. 9) προκειμένου να παραχθεί μια ουδέτερη και γενικά αποδεκτή ονομασία, του σκοπού να διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ διεθνών ειδικών (Dalton-Puffer, Nikula & Smit, 2010, σ. 3).

Η Ολοκληρωμένη Μάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL) είναι μια διπλά εστιασμένη διδακτική προσέγγιση κατά την οποία μια ξένη γλώσσα χρησιμοποιείται για το σκοπό της διδασκαλίας και της μάθησης του περιεχομένου και της γλώσσας με στόχο την ενίσχυση τόσο της γνώσης του περιεχομένου όσο και της γλωσσικής επάρκειας σε προαποφασισμένα επίπεδα (Marsh et al., 2010). Η CLIL μπορεί να οριστεί ως μια διδακτική προσέγγιση κατά την οποία γνωστικά αντικείμενα όπως η γεωγραφία ή η βιολογία διδάσκονται μέσω μιας ξένης γλώσσας, συνήθως σε μαθητές πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Dalton-Puffer, Nikula & Smit, 2010, σ. 1).

Η γλώσσα διδασκαλίας είναι αυτή που οι μαθητές μελετούν στο σχολείο ή στο πανεπιστήμιο και συνήθως δεν χρησιμοποιείται ευρέως στην κοινότητα όπου ζουν. Αυτό σημαίνει ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν μαθήματα CLIL δεν είναι φυσικοί ομιλητές της γλώσσας-στόχου. Ούτε είναι ειδικοί στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, αλλά ειδικοί στο περιεχόμενο (Dalton-Puffer, Nikula & Smit, 2010, σ. 1).

Σύμφωνα με τον Wolff (2007, σσ. 15–16), η Ολοκληρωμένη Μάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL) διακρίνεται από άλλες προσεγγίσεις διδασκαλίας που βασίζονται στο περιεχόμενο στο ότι «το περιεχόμενο της τάξης δεν προέρχεται τόσο από την καθημερινή ζωή ή το γενικό περιεχόμενο του πολιτισμού της γλώσσας-στόχου, αλλά μάλλον από γνωστικά αντικείμενα, από ακαδημαϊκές/επιστημονικές ειδικότητες ή από τα επαγγέλματα». Αυτό υποδηλώνει ότι τα μαθήματα CLIL στο σχολείο προγραμματίζονται πιο συχνά ως μαθήματα περιεχομένου (π.χ. βιολογία, γεωγραφία, μουσική), ενώ η γλώσσα-στόχος συνεχίζει επίσης ως ανεξάρτητο μάθημα με τη μορφή μαθημάτων ξένης γλώσσας που διδάσκονται από ειδικούς γλώσσας (Dalton-Puffer, Nikula & Smit, 2010, σσ. 1–2).

Η CLIL συνήθως θεωρείται ως ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον στο οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί φυσιολογική απόκτηση γλώσσας, υποδηλώνοντας ότι ο πιο επιτυχημένος τύπος απόκτησης γλώσσας συμβαίνει χωρίς επίσημη διδασκαλία. Η εκμάθηση της γλώσσας παρατηρείται έτσι να αναπτύσσεται αυτοπροκαλούμενα, όπου το ουσιαστικό γλωσσικό ερέθισμα κάθε τύπου οδηγεί στη σταδιακή διαμόρφωση πλήρους επικοινωνιακής επάρκειας στη δεύτερη γλώσσα, τόσο όσον αφορά τους κανόνες του συστήματος όσο και τους κανόνες χρήσης (Dalton-Puffer, Nikula & Smit, 2010, σ. 6).

Υπάρχουν δύο εκδοχές της CLIL – η CLIL που εστιάζει στο περιεχόμενο και η CLIL που εστιάζει στη γλώσσα. Η Escobar Urmeneta (2019) περιγράφει τις διαφορές μεταξύ τους. Ενώ στην CLIL που εστιάζει στο περιεχόμενο οι εκπαιδευτικοί είναι ειδικοί στο περιεχόμενο, τα μαθήματα προγραμματίζονται ως μαθήματα περιεχομένου, η αξιολόγηση πραγματοποιείται συνήθως με βάση τους στόχους που σχετίζονται με το περιεχόμενο και τα μαθήματα ξένης γλώσσας συνεχίζονται παράλληλα, στην CLIL που εστιάζει στη γλώσσα οι εκπαιδευτικοί είναι ειδικοί ξένης γλώσσας, τα μαθήματα προγραμματίζονται ως μαθήματα ξένης γλώσσας, η αξιολόγηση γίνεται με βάση τους στόχους που σχετίζονται με τη γλώσσα ή την επικοινωνία και τα μαθήματα περιεχομένου συνήθως διδάσκονται στη μητρική γλώσσα (Escobar Urmeneta, 2019, σ. 17).

Μία διαπίστωση που μπορεί να εξαχθεί για τα προγράμματα CLIL στην Ευρώπη είναι ότι βασίζονται στις θεματικές επιστήμες. Είναι το αναλυτικό πρόγραμμα της θεματικής επιστήμης που εφαρμόζεται στη ξένη γλώσσα, ενώ οι γλωσσικοί στόχοι ενδέχεται να παραμένουν έμμεσοι (βλ. Dalton-Puffer & Smit, 2007, σ. 12· Wolff, 2007, σ. 16). Με άλλα λόγια, στο συνεχές του Stoller (2004, σ. 261), που κυμαίνεται από προγράμματα με έμφαση στη γλώσσα έως προγράμματα με έμφαση στο περιεχόμενο, οι ευρωπαϊκές πρακτικές CLIL τοποθετούνται ξεκάθαρα προς την πλευρά του περιεχομένου (Dalton-Puffer, Nikula & Smit, 2010, σ. 2).

Το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας για την περίοδο 2004–2006 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2003) τονίζει τη βασική συμβολή που μπορεί να προσφέρει η προσέγγιση CLIL στους στόχους της Ένωσης για την εκμάθηση γλωσσών. «Η CLIL προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες, μέσα στο υφιστάμενο σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα, για έκθεση σε ξένη γλώσσα. Με την διττή

της εστίαση, η CLIL ενσωματώνει τόσο το θεματικό περιεχόμενο όσο και τη γλώσσα, προσφέροντας ένα πιο φυσικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της γλώσσας και προσδίδοντας αμεσότητα, συνάφεια και προστιθέμενη αξία στη διαδικασία της γλωσσικής εκμάθησης» (Marsh, 2012, σ. 14).

Η αυξανόμενη δημοτικότητα της CLIL οφείλεται, σε κάποιο βαθμό, στην πολιτική υποστήριξη σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως ένα χρήσιμο μέσο για την ενίσχυση της πολυγλωσσίας στην Ευρώπη, τη διευκόλυνση των σύγχρονων διαδικασιών παγκοσμιοποίησης και διεθνοποίησης και την υπέρβαση των προκλήσεων που αυτές επιφέρουν στη διδασκαλία των γλωσσών (π.χ. Cameron & Block, 2002· Luke, Luke & Graham, 2007) (Dalton-Puffer, Nikula & Smit, 2010, σ. IX).

Συμπερασματικά, η CLIL είναι μια προσέγγιση διδασκαλίας της γλώσσας, η οποία ενσωματώνει το περιεχόμενο των μαθημάτων στη διδασκαλία. Οι μαθητές δεν αποκτούν μόνο τη γλώσσα, αλλά ταυτόχρονα και γνώσεις από άλλα γνωστικά αντικείμενα. Αυτή η προσέγγιση είναι αποτελεσματική και εξοικονομεί χρόνο, καθώς επιτρέπει στους μαθητές να αποκτούν τόσο γλωσσικές όσο και θεματικές γνώσεις. Επιπλέον, η CLIL προσφέρει έναν πιο φυσικό τρόπο εκμάθησης μιας νέας γλώσσας. Οι μαθητές που συμμετέχουν σε πρόγραμμα CLIL είναι πιο άπταιστοι στη γλώσσα σε σύγκριση με την παραδοσιακή μέθοδο εκμάθησης γλωσσών. Η CLIL εστιάζει επίσης στη διαμόρφωση τεσσάρων βασικών δεξιοτήτων, οι οποίες είναι το περιεχόμενο, η γνωστική ανάπτυξη, η επικοινωνία και ο πολιτισμός. Υπάρχουν ωστόσο ορισμένα εμπόδια στην εφαρμογή αυτής της διδακτικής προσέγγισης, όπως η έλλειψη κατάλληλα καταρτισμένων εκπαιδευτικών και διδακτικού υλικού. Πράγματι, είναι δύσκολο να βρεθούν καθηγητές ξένων γλωσσών που να διαθέτουν εξειδίκευση τόσο στο επιστημονικό αντικείμενο όσο και στη ξένη γλώσσα. Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη διδακτικών πόρων που να συνδυάζουν τη γλωσσική διδασκαλία με το θεματικό περιεχόμενο. Παρ' όλα αυτά, στο μέλλον αναμένεται η ευρύτερη διάδοση της CLIL να διευκολύνει και να βελτιώσει την ποιότητα της διδασκαλίας και εκμάθησης γλωσσών σε παγκόσμιο επίπεδο (Le & Nguyen, 2022, σ. 4).

Υποβοηθούμενη από υπολογιστή εκμάθηση γλωσσών (CALL)

Στο συνέδριο TESOL του 1983 που πραγματοποιήθηκε στο Τορόντο του Καναδά, καθιερώθηκε ο όρος «υποβοηθούμενη από υπολογιστή εκμάθηση γλωσσών (CALL)» για να περιγράψει τη χρήση των υπολογιστών στη διαδικασία διδασκαλίας και εκμάθησης μιας δεύτερης γλώσσας (Chapelle, 2001). Σε γενικές γραμμές, η CALL μπορεί να οριστεί ως «η αναζήτηση και μελέτη εφαρμογών του υπολογιστή στη διδασκαλία και εκμάθηση γλωσσών» (Levy, 1997, σ. 1). Συχνά γίνεται αντιληπτή ως οι εφαρμογές των υπολογιστών που διευκολύνουν την παρουσίαση του διδακτικού υλικού. Ο Schofield (1995) ορίζει την CALL ως οποιοδήποτε είδος δραστηριότητας εκμάθησης γλώσσας που εκτελείται μέσω της χρήσης υπολογιστών. Ένας άλλος ορισμός της CALL, που αντανακλά τη μεταβαλλόμενη φύση της,

είναι «οποιαδήποτε διαδικασία κατά την οποία ο μαθητής χρησιμοποιεί έναν υπολογιστή και, ως αποτέλεσμα, βελτιώνει τη γλωσσική του ικανότητα» (Beatty, 2003, σ. 7).

Ο όρος «υποβοηθούμενη από υπολογιστή εκμάθηση γλωσσών (CALL)» που χρησιμοποιείται στη βρετανική αγγλική ή οι όροι «computer-aided instruction (CAI) / computer-aided language instruction (CALI)» που χρησιμοποιούνται στην αμερικανική αγγλική, αναφέρονται στην εύρεση και μελέτη εφαρμογών των υπολογιστών στη διαδικασία της γλωσσικής απόκτησης. Η CALL περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών και μεθόδων για τη διδασκαλία και εκμάθηση ξένων γλωσσών, από τα «παραδοσιακά» προγράμματα εξάσκησης και επανάληψης (drill-and-practice), που ήταν χαρακτηριστικά της CALL τη δεκαετία του 1960 και 1970, έως πιο σύγχρονες μορφές της CALL, όπως αυτές που εφαρμόζονται σε εικονικά περιβάλλοντα μάθησης και την εξ αποστάσεως εκμάθηση μέσω κινητών συσκευών (MALL). Επίσης περιλαμβάνει την εφαρμογή γλωσσικών σωμάτων (corpora) και συμφραστικών λεξικών (concordances), διαδραστικών πινάκων και άλλων εργαλείων. Πολλοί ερευνητές θεωρούν ότι η ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί το ιδανικό μέσο για τη βελτίωση της εκμάθησης ξένων γλωσσών από τους μαθητές. Ο Beatty (2003, σ. 7) ορίζει την CALL ως «οποιαδήποτε διαδικασία κατά την οποία ο μαθητής χρησιμοποιεί έναν υπολογιστή και, ως αποτέλεσμα, βελτιώνει τη γλωσσική του ικανότητα» (Shokrour, Mirshekari & Moslehi, 2019, σ. 2). Η έρευνα των Oliva και Pollastrini (1995) αποδεικνύει ότι ο υπολογιστής προσφέρει στους μαθητές τη δυνατότητα να εξαρτώνται λιγότερο από τον δάσκαλο και να έχουν περισσότερη αυτονομία για να βιώσουν τη γλώσσα μεμονωμένα σε πραγματικά ή ημι-πραγματικά περιβάλλοντα.

Η CALL καθιερώθηκε τη δεκαετία του 1950 και του 1960 και έκτοτε έχει υποστεί πολλές μεταμορφώσεις. Οι μεταβολές της CALL αντανakλούν τις πιο επιδραστικές εκπαιδευτικές θεωρίες καθώς και την τεχνολογία των υπολογιστών της εκάστοτε εποχής. Οι Warschauer και Healey (1998) χώρισαν την εξέλιξη της CALL σε τρία διακριτά στάδια: συμπεριφοριστική CALL, επικοινωνιακή CALL και ολοκληρωμένη CALL. Αυτές οι τρεις φάσεις αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα επίπεδα τεχνολογίας και συγκεκριμένες εκπαιδευτικές θεωρίες (Warschauer & Healey, 1998).

Τη δεκαετία του 1950 και του 1960, ο συμπεριφορισμός ήταν η κυρίαρχη θεωρία που εφαρμόζονταν στην εκπαιδευτική πρακτική. Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι οι μαθητές μαθαίνουν μέσω της έκθεσης σε επαναλαμβανόμενες ασκήσεις και πρακτικές ακολουθίες και λαμβάνουν θετική ανατροφοδότηση για σωστές απαντήσεις. Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων CALL εκείνη την εποχή αντανakλούσε την συμπεριφοριστική προσέγγιση, με τις περισσότερες δραστηριότητες να είναι επαναλαμβανόμενες γλωσσικές ασκήσεις, γνωστές ως drill-and-practice (Levy, 1997· Warschauer & Healey, 1998).

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970, ως απόρροια της κριτικής στη συμπεριφοριστική προσέγγιση για την έλλειψη αυθεντικής επικοινωνίας, η επικοινωνιακή γλωσσική διδασκαλία (CLT), και κατ' επέκταση η επικοινωνιακή CALL, έγινε δημοφιλής στην εκμάθηση γλωσσών. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές της δεκαετίας του 1990,

οι μεθοδολογίες προσανατολίστηκαν σε πιο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις διδασκαλίας σε αυθεντικά περιβάλλοντα, όπως η διδασκαλία με βάση το περιεχόμενο, τα καθήκοντα και τα σχέδια εργασίας (Warschauer & Healey, 1998). Για τον λόγο αυτό, εμφανίστηκε η ολοκληρωμένη CALL ως μια πιθανή προσέγγιση «για την ενσωμάτωση διάφορων δεξιοτήτων (π.χ. ακρόαση, ομιλία, ανάγνωση και γραφή) και επίσης για την πληρέστερη ενσωμάτωση της τεχνολογίας στη διαδικασία εκμάθησης γλωσσών» (Warschauer & Healey, 1998, σ. 5).

Ο Bryan Braul (2006, σσ. 26–40) συνοψίζει τα πιο κοινά δυνητικά οφέλη της CALL ως εξής: εξατομικευμένη διδασκαλία, έκθεση σε πιο αυθεντικό υλικό και ευκαιρίες επικοινωνίας, διδασκαλία με τον ρυθμό του μαθητή, άμεση ανατροφοδότηση, χαμηλότερα επίπεδα άγχους, θετική επίδραση στην επίδοση στην εκμάθηση γλωσσών, βιωματική μάθηση και αλληλεπίδραση.

Βιωματική μάθηση (Experiential Learning – EL)

Η θεωρία της βιωματικής μάθησης (Experiential Learning Theory – ELT) ορίζει τη μάθηση ως «τη διαδικασία μέσω της οποίας η γνώση δημιουργείται μέσω του μετασχηματισμού της εμπειρίας. Η γνώση προκύπτει από τον συνδυασμό κατανόησης και μετατροπής της εμπειρίας» (Kolb, 1984, σ. 41). Το μοντέλο της βιωματικής μάθησης αποτελεί έναν κυκλικό μηχανισμό μαθησιακών καταστάσεων. Για να επιτευχθεί αποτελεσματική μάθηση, ο μαθητής πρέπει να διανύσει ολόκληρο τον κύκλο. Το τετραστάδιο μοντέλο μάθησης αντικατοπτρίζει δύο αντίθετες κατευθύνσεις απόκτησης εμπειρίας – τη συγκεκριμένη εμπειρία (Concrete Experience – CE) και την αφηρημένη εννοιολόγηση (Abstract Conceptualization – AC) – και δύο αντίθετες κατευθύνσεις επεξεργασίας της εμπειρίας – την στοχαστική παρατήρηση (Reflective Observation – RO) και τον ενεργό πειραματισμό (Active Experimentation – AE). Η βιωματική μάθηση είναι ένας κύκλος δημιουργίας γνώσης, που περιλαμβάνει δημιουργική ένταση ανάμεσα στις τέσσερις μαθησιακές ικανότητες. Ο μαθητής καλείται να επιλέξει ποια ομάδα μαθησιακών ικανοτήτων θα εφαρμόσει σε κάθε εκπαιδευτικό περιβάλλον. Συνοψίζοντας, η μάθηση γίνεται αντιληπτή ως ένας κύκλος τεσσάρων σταδίων, στα οποία ο μαθητής οφείλει να περάσει: εμπειρία, στοχασμός, σκέψη και δράση. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο μαθητής μπορεί να εισέλθει στον κύκλο από οποιοδήποτε στάδιο (Kolb, 1984).

Ο Lewis και η Williams (1994, σ. 5) ορίζουν τη βιωματική μάθηση ως εξής: «Με την απλούστερη μορφή της, η βιωματική μάθηση σημαίνει μάθηση από την εμπειρία ή μάθηση μέσω πράξης. Η βιωματική εκπαίδευση πρώτα βυθίζει τους μαθητές σε μια εμπειρία και έπειτα τους ενθαρρύνει να στοχαστούν πάνω στην εμπειρία, ώστε να αναπτύξουν νέες δεξιότητες, νέες στάσεις ή νέους τρόπους σκέψης». Η βιωματική μάθηση μπορεί να ταξινομηθεί σε δύο βασικές κατηγορίες – αυτή που συμβαίνει εκτός τάξης (ονομάζεται εμπειρία πεδίου – field-based experiences) και αυτή που συμβαίνει εντός τάξης, συνήθως κατά τη διάρκεια μαθημάτων (ονομάζεται μάθηση εντός τάξης – classroom-based learning) (Chan, 2023, σ. 6).

Ο Kolb (1984) υποστηρίζει ότι οι μαθητές έχουν προτίμηση για έναν συγκεκριμένο τρόπο μάθησης. Αν και οι μαθητές μπορεί να υιοθετούν διαφορετικά στυλ μάθησης σε διαφορετικά πλαίσια, τείνουν να προτιμούν κάποια στυλ περισσότερο από άλλα. Επισημαίνει τέσσερα στυλ μάθησης, καθένα από τα οποία σχετίζεται με διαφορετική προσέγγιση επίλυσης προβλημάτων:

- Οι Διαφοροποιητές (Divergers) παρατηρούν καταστάσεις από διαφορετικές οπτικές γωνίες και βασίζονται έντονα στη δημιουργική σκέψη και την παραγωγή ιδεών.
- Οι Αφομοιωτές (Assimilators) χρησιμοποιούν επαγωγική σκέψη και διαθέτουν την ικανότητα να αναπτύσσουν θεωρητικά μοντέλα.
- Οι Συγκλίνοντες (Convergers) βασίζονται κυρίως στην υποθετικο-παραγωγική σκέψη.
- Οι Προσαρμοστές (Accommodators) εκτελούν σχέδια και πειράματα και προσαρμόζονται στις εκάστοτε περιστάσεις (Healey & Jenkins, 2000, σ. 187).

Σύμφωνα με τον Kolb, οι άνθρωποι μαθαίνουν καλύτερα όταν το περιεχόμενο παρουσιάζεται με τρόπο που να ανταποκρίνεται στο τυπικό τους στυλ μάθησης (Healey & Jenkins, 2000, σσ. 187–189).

Συμπέρασμα

Η διερεύνηση των μεθοδολογιών διδασκαλίας ξένων γλωσσών που παρουσιάζεται σε αυτό το υλικό αναδεικνύει τον δυναμικό και πολυδιάστατο χαρακτήρα της σύγχρονης γλωσσικής εκπαίδευσης. Κάθε μία από τις προσεγγίσεις που συζητήθηκαν — η Κριτική Ανάλυση Λόγου (Critical Discourse Analysis – CDA), η Μάθηση Γλώσσας με Βάση τα Εργασίες (Task-Based Language Learning – TBLL), η Ολοκληρωμένη Μάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (Content and Language Integrated Learning – CLIL), η Υπολογιστικά Υποβοηθούμενη Μάθηση Γλώσσας (Computer-Assisted Language Learning – CALL) και η Βιωματική Μάθηση (Experiential Learning – EL) — προσφέρει διακριτά παιδαγωγικά οφέλη και προκλήσεις, ενισχύοντας τη σημασία της ενσωμάτωσης πολλαπλών οπτικών στη διδασκαλία γλωσσών.

Η CDA ξεχωρίζει για την ικανότητά της να αναπτύσσει την κριτική συνειδητοποίηση των μαθητών σχετικά με τη γλώσσα ως μέσο ιδεολογίας, εξουσίας και κοινωνικής ταυτότητας. Μέσω της CDA, η γλωσσική μάθηση γίνεται όχι μόνο γλωσσική διαδικασία, αλλά και κριτική κοινωνική πρακτική που ενδυναμώνει τους μαθητές να αλληλεπιδρούν με τον κόσμο γύρω τους. Η TBLL, από την άλλη πλευρά, προωθεί την αυθεντική επικοινωνία και την αυτονομία του μαθητή, εστιάζοντας σε εργασίες με νόημα, με εμπειρική υποστήριξη από έρευνες στη Δεύτερη Γλωσσική Απόκτηση (SLA), που αναδεικνύουν την αποτελεσματικότητά της στην ενίσχυση της ευφράδειας και της συμμετοχής.

Η CLIL προσφέρει διπλή εστίαση στη γλώσσα και το περιεχόμενο, παρέχοντας μια πρακτική λύση στις αυξανόμενες απαιτήσεις για πολύγλωσση ικανότητα σε έναν ολοένα πιο παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Παρά τις προκλήσεις εφαρμογής της, η CLIL ενισχύει την πιο

βαθιά γνωστική δέσμευση και υποστηρίζει την ταυτόχρονη ανάπτυξη γνώσης αντικειμένου και γλωσσικής επάρκειας. Η CALL δείχνει πώς η τεχνολογία μπορεί να μεταμορφώσει τα περιβάλλοντα γλωσσικής μάθησης, ενισχύοντας την αυτονομία, την αλληλεπιδραστικότητα και την προσβασιμότητα. Η εξέλιξη από τα συστήματα βασισμένα σε ασκήσεις σε πιο ολοκληρωμένες, πολυτροπικές πλατφόρμες σηματοδοτεί μια σημαντική αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο τα ψηφιακά εργαλεία υποστηρίζουν την επικοινωνιακή ικανότητα

Τέλος, η βιωματική μάθηση δίνει έμφαση στον κεντρικό ρόλο της ενεργής συμμετοχής του μαθητή μέσα από τον στοχασμό, τη δράση και την προσαρμογή. Προσφέρει ένα στιβαρό πλαίσιο για την υποστήριξη διαφορετικών στυλ μάθησης και προάγει τη βαθύτερη διατήρηση της γνώσης μέσω της ενεργούς εμπλοκής.

Συνολικά, αυτές οι μεθοδολογίες αντικατοπτρίζουν μια μετατόπιση από τη διδασκαλία επικεντρωμένη στον δάσκαλο προς μια διδασκαλία που εστιάζει στον μαθητή, με έντονη έμφαση στην αυθεντικότητα, την αλληλεπίδραση, την κριτική σκέψη και την ενδυνάμωση του μαθητή. Καθώς η διδασκαλία ξένων γλωσσών συνεχίζει να εξελίσσεται, η επιτυχία πιθανόν να βασίζεται στην ικανότητα ευέλικτου συνδυασμού αυτών των μεθοδολογιών, ώστε να καλύπτει τις ποικίλες ανάγκες των μαθητών, τις πραγματικότητες του κάθε πλαισίου και τους εκπαιδευτικούς στόχους. Τελικά, μια ολιστική και κριτικά ενημερωμένη προσέγγιση μπορεί να εξασφαλίσει ότι η εκμάθηση γλωσσών δεν είναι μόνο αποτελεσματική, αλλά και ουσιαστική και μεταμορφωτική στον σημερινό διασυνδεδεμένο κόσμο.

Works cited:

- Beatty, K. (2003). Teaching and researching computer-assisted language learning. New York: Longman.
- Bhatia, V. K. (2016). Critical genre analysis: Investigating interdiscursive performance in professional practice. London and New York: Routledge.
- Braul, B. (2006). ESL teacher perceptions and attitudes toward using computer-assisted language learning (CALL): Recommendations for effective CALL practice [Unpublished master's thesis]. University of Alberta, Faculty of Graduate Studies and Research, Department of Secondary Education.
- Cameron, D., & Block, D. (Eds.). (2002). Globalization and language teaching. London: Routledge.
- Chan, C. K. Y. (2023). Assessment for experiential learning. London and New York: Routledge: Taylor & Francis Group. DOI: 10.4324/9781003018391
- Chapelle, C. (2001). Computer applications in second language acquisition: Foundations for teaching, testing and research. UK: Cambridge University Press.
- Dalton-Puffer, C., Nikula, T., & Smit, U. (2010). Charting policies, premises and research on content and language integrated learning. In Dalton-Puffer, C., Nikula, T., & Smit, U. (Eds.), Language use and language learning in CLIL classrooms (pp. 1–19). John Benjamins Publishing Company.

- Dalton-Puffer, C., Nikula, T., & Smit, U. (2010). Preface. In Dalton-Puffer, C., Nikula, T., & Smit, U. (Eds.), *Language use and language learning in CLIL classrooms* (pp. IX–X). John Benjamins Publishing Company.
- Dalton-Puffer, C., & Smit, U. (2007). Introduction. In C. Dalton-Puffer & U. Smit (Eds.), *Empirical perspectives on CLIL classroom discourse* (pp. 7–23). Frankfurt: Peter Lang.
- Dörnyei, Z. (2001). *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge University Press.
- Ellis, R. (2003). *Task-based language teaching and learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Escobar Urmeneta, C. (2019). An introduction to content and language integrated learning (CLIL) for teachers and teacher educators. *CLIL Journal of Innovation and Research in Plurilingual and Pluricultural Education*, 2(1), 7–19. DOI: <https://doi.org/10.5565/rev/clil.21>
- European Commission. (2003). *Promoting language learning and linguistic diversity (2004–2006)*. Brussels.
- Fairclough, N. (1989). *Language and power*. New York: Longman.
- Fairclough, N., Mulderrig, J., & Wodak, R. (2011). Critical discourse analysis. In van Dijk, T. (Ed.), *Discourse studies: A multidisciplinary introduction (2nd ed.)* (pp. 357–378). London: Sage.
- Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical discourse analysis. In van Dijk, T. (Ed.), *Discourse as social interaction* (pp. 258–284). London: Sage.
- Flowerdew, J. (2013). *Discourse in English language education*. London and New York: Routledge.
- Healey, M., & Jenkins, A. (2000). Kolb's experiential learning theory and its application in geography in higher education. *Journal of Geography*, 99(5), 185–195. DOI: 10.1080/00221340008978967
- Janks, H. (2010). *Literacy and power*. London: Routledge.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Le, N. P., & Nguyen, P. (2022). Content and language integrated learning (CLIL) method and how it is changing the foreign language learning landscape. *Open Access Library Journal*, 9(e8381), 1–5. DOI: 10.4236/oalib.1108381
- Levy, M. (1997). *Computer-assisted language learning: Context and conceptualization*. Oxford: Oxford University Press.
- Lewis, L. H., & Williams, C. J. (1994). Experiential learning: Past and present. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 1994(62), 5–16. DOI: <https://doi.org/10.1002/ace.36719946203>
- Long, M. H. (2015). *Second language acquisition and task-based language teaching*. New Jersey: Wiley-Blackwell.
- Luke, A., Luke, C., & Graham, P. (2007). Globalization, corporatism, and critical language education. *International Multilingual Research Journal*, 1(1), 1–13.
- Marsh, D. (2012). Content and language integrated learning (CLIL): A development trajectory.

University of Cordoba.

- Marsh, D., Mehisto, P., Wolff, D., & Frigols-Martin, M. (2010). The European framework for CLIL teacher education. Graz: European Centre for Modern Languages (ECML).
- Mehisto, P., Marsh, D., & Frigols, M. J. (2008). Uncovering CLIL: Content and language integrated learning in bilingual and multilingual education. Oxford: Macmillan Education.
- Nunan, D. (2004). Task-based language teaching. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oliva, M., & Pollastrini, Y. (1995). Internet resources and second language acquisition: An evaluation of virtual immersion. *Foreign Language Annals*, 28, 551–563.
- Pennycook, A. (2001). *Critical applied linguistics: A critical introduction*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Rogers, R. (2011). *Critical discourse analysis in education* (2nd ed.). New York: Routledge.
- Schofield, J. W. (1995). *Computers and classroom culture*. New York: Cambridge University Press.
- Shokrpour, N., Mirshekari, Z., & Moslehi, S. (2019). Learning vocabulary electronically: Does computer assisted language learning (CALL) instruction have any impacts on Iranian EFL learners? *Cogent Education*, 6(1), 1702827. DOI: 10.1080/2331186X.2019.1702827
- Skehan, P. (1998). *A cognitive approach to language learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Stoller, F. L. (2004). Content-based instruction: Perspectives on curriculum planning. *Annual Review of Applied Linguistics*, 24, 261–283.
- van Dijk, T. A. (1993). Principles of critical discourse analysis. *Discourse and Society*, 4(2), 249–283. SAGE journals
- Warschauer, M., & Healey, D. (1998). Computers and language learning: An overview. *Language Teaching*, 31, 57–71.
- Widdowson, H. G. (1995). Discourse analysis: A critical view. *Language and Literature*, 4, 157–172. Washington D.C.: Georgetown University Press. <https://doi.org/10.1177/096394709500400301>
- Willis, J. (1996). *A framework for task-based learning*. London: Longman.
- Wodak, R. (1999). Critical discourse analysis at the end of the 20th century. *Research on Language and Social Interaction*, 32(1&2), 181–193.
- Wodak, R. (2001). What CDA is about: A summary of its history, important concepts and its developments. In Wodak, R., & Meyer, M. (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 1–13). London: Sage. TUK
- Wolff, D. (2007). CLIL: Bridging the gap between school and working life. In D. Marsh & D. Wolff (Eds.), *Diverse contexts – converging goals: CLIL in Europe* (pp. 15–25). Frankfurt: Peter Lang.

5. Μάθηση με βάση τις προκλήσεις (Challenge-Based Learning – CBL) – Μεθοδολογία, Λόγοι Εφαρμογής και Καλές Πρακτικές

Συγγραφέας:
Χρυστάλλα ΠΑΧΙΤΑ

Φορέας:
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Κύπρος

Εισαγωγή στη μάθηση με βάση τις προκλήσεις

Η Μάθηση με Βάση τις Προκλήσεις (Challenge-Based Learning – CBL) είναι ένα μαθητοκεντρικό, διερευνητικό εκπαιδευτικό πλαίσιο που δίνει έμφαση στη δραστήρια μάθηση μέσω της εξερεύνησης σύνθετων, πραγματικών προβλημάτων. Πρωτοαναπτύχθηκε από την Apple Inc. το 2008 ως εξέλιξη της μάθησης βασισμένης σε προβλήματα, εστιάζοντας στη συνεργασία, την ενσωμάτωση της τεχνολογίας και τις πρακτικές λύσεις (Nichols and Cator, σ. 5). Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές διδακτικές προσεγγίσεις που βασίζονται στην παθητική απόκτηση γνώσεων, η CBL βυθίζει τους μαθητές σε μια δομημένη αλλά ευέλικτη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων, η οποία απαιτεί κριτική σκέψη, ομαδική εργασία και διαρκή βελτίωση των ιδεών (Johnson et al., σ. 3).

Η CBL ακολουθεί ένα τριφασικό μοντέλο: Εμπλοκή (Engage), Έρευνα (Investigate) και Δράση (Act) (Johnson et al., σ. 4). Στη φάση της Εμπλοκής, οι μαθητές εντοπίζουν ένα ευρύ κοινωνικό ζήτημα που τους αφορά και τους ενδιαφέρει. Ακολουθεί η φάση της Έρευνας, όπου οι μαθητές διεξάγουν έρευνα, συλλέγουν δεδομένα και αναλύουν διαφορετικές οπτικές σχετικά με την πρόκληση. Στην τελική φάση της Δράσης, οι μαθητές αναπτύσσουν και εφαρμόζουν μια λύση με απτό αντίκτυπο, διασφαλίζοντας ότι η μαθησιακή τους εμπειρία επεκτείνεται πέρα από την τάξη. Αυτή η επαναληπτική προσέγγιση προάγει την βαθιά κατανόηση του περιεχομένου και καλλιεργεί δεξιότητες όπως η επίλυση προβλημάτων, η συνεργασία και η ψηφιακή παιδεία (Bransford et al., σ. 58).

Εικόνα 4: Οι τρεις φάσεις της Μάθησης με Βάση τις Προκλήσεις

Ένα χαρακτηριστικό που ξεχωρίζει τη Μάθηση με Βάση τις Προκλήσεις (CBL) είναι η έμφαση σε αυθεντικές μαθησιακές εμπειρίες, όπου οι μαθητές ασχολούνται με πραγματικά προβλήματα που ξεπερνούν τα όρια των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων. Αυτό ευθυγραμμίζεται με τις θεωρίες της εποικοδομητικής μάθησης, οι οποίες υποστηρίζουν ότι η γνώση αποκτάται καλύτερα μέσω της ενεργούς συμμετοχής και της εφαρμογής σε πραγματικά συμφραζόμενα (Dewey, σ. 25). Η CBL ενθαρρύνει τους μαθητές να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους με ουσιαστικούς τρόπους, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ ακαδημαϊκής μάθησης και προκλήσεων της πραγματικής ζωής. Επιπλέον, η τεχνολογία παίζει κρίσιμο ρόλο στη διευκόλυνση της CBL, καθώς τα ψηφιακά εργαλεία και οι πλατφόρμες διαδικτυακής συνεργασίας επιτρέπουν στους μαθητές να επικοινωνούν, να ερευνούν και να υλοποιούν τις λύσεις τους αποτελεσματικά (Helm, σ. 17).

Στο πεδίο της διδασκαλίας ξένων γλωσσών, η CBL προσφέρει έναν καινοτόμο τρόπο βελτίωσης της γλωσσικής επάρκειας, ενώ παράλληλα προάγει την διαπολιτισμική συνειδητοποίηση και τις δημοκρατικές δεξιότητες. Μέσω της εμπλοκής των μαθητών σε πραγματικές προκλήσεις σχετικές με την κοινωνική συμμετοχή, τη βιωσιμότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, η CBL παρέχει ευκαιρίες αυθεντικής χρήσης της γλώσσας σε ποικίλα περιβάλλοντα (Byram, σ. 89). Η δυναμική φύση αυτής της μεθοδολογίας προετοιμάζει τους μαθητές να πλοηγηθούν σε πολύπλοκα κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια, εξοπλίζοντάς τους με τις δεξιότητες επικοινωνίας που απαιτούνται για ενεργή ευρωπαϊκή ιθαγένεια.

Θεωρητικά θεμέλια της Μάθησης με Βάση τις Προκλήσεις (CBL)

Η Μάθηση με Βάση τις Προκλήσεις (CBL) έχει τις ρίζες της στις εποικοδομητικές θεωρίες μάθησης, ιδιαίτερα στην έννοια του κοινωνικού εποικοδομισμού του Vygotsky, που δίνει έμφαση στον ρόλο της αλληλεπίδρασης στην γνωστική ανάπτυξη (Vygotsky, σ. 86). Σύμφωνα με αυτή την προοπτική, οι μαθητές μαθαίνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν σε ουσιαστικές συζητήσεις και συνεργατικές εργασίες με τους συνομηλίκους τους. Η μάθηση δεν είναι

απλώς μια διαδικασία απορρόφησης πληροφοριών, αλλά μια ενεργή εμπειρία διαμορφωμένη από κοινωνικές και πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις. Με αυτή την έννοια, η CBL ευθυγραμμίζεται με την έννοια της Ζώνης Επικείμενης Ανάπτυξης (Zone of Proximal Development - ZPD) του Vygotsky, η οποία υποστηρίζει ότι οι μαθητές μπορούν να επιτύχουν υψηλότερα επίπεδα κατανόησης με την καθοδήγηση πιο έμπειρων συνομηλίκων ή εκπαιδευτών (Vygotsky, σ. 90).

Η θεωρία της εμπειρικής μάθησης του Dewey συμβάλλει περαιτέρω στη CBL, προωθώντας μια εκπαίδευση που δίνει προτεραιότητα στην άμεση εμπειρία και τον στοχασμό (Dewey, σ. 25). Ο Dewey υποστήριξε ότι η μάθηση πρέπει να είναι βαθιά ριζωμένη σε εμπειρίες της πραγματικής ζωής, καθώς αυτές αποτελούν τη βάση για την κριτική σκέψη και την επίλυση προβλημάτων. Σε αυτό το πλαίσιο, η CBL ενισχύει τη μάθηση βυθίζοντας τους μαθητές σε πρακτικές προκλήσεις που απαιτούν τη δυναμική εφαρμογή της γνώσης. Αυτή η προσέγγιση της ενεργούς μάθησης είναι ιδιαίτερα σημαντική για την προώθηση της δημοκρατικής συμμετοχής και της κοινωνικής ευθύνης, καθώς οι μαθητές εμπλέκονται άμεσα στην επίλυση ζητημάτων που επηρεάζουν τις κοινότητές τους.

Ο κύκλος εμπειρικής μάθησης του Kolb προσφέρει ένα ακόμη σημαντικό πλαίσιο για την κατανόηση της CBL. Το μοντέλο του περιλαμβάνει τέσσερα βασικά στάδια: **συγκεκριμένη εμπειρία, στοχαστική παρατήρηση, αφηρημένη εννοιολόγηση και ενεργητική πειραματική εφαρμογή** (Kolb, σ. 41). Στο πλαίσιο της CBL, οι μαθητές πρώτα αντιμετωπίζουν ένα πραγματικό πρόβλημα (συγκεκριμένη εμπειρία), το αναλύουν και το στοχάζονται (στοχαστική παρατήρηση), αναπτύσσουν θεωρητικές αντιλήψεις και λύσεις (αφηρημένη εννοιολόγηση) και στη συνέχεια εφαρμόζουν τη μάθησή τους σε πρακτικό περιβάλλον (ενεργητική πειραματική εφαρμογή).

Σχήμα 5: Ο κύκλος εμπειρικής μάθησης του Kolb

Αυτή η κυκλική προσέγγιση διασφαλίζει ότι οι μαθητές συνεχώς βελτιώνουν την κατανόησή τους μέσω πρακτικών δραστηριοτήτων, στοχασμού και προσαρμογής.

Επιπλέον, η CBL αντλεί στοιχεία από τη μάθηση με βάση την έρευνα (inquiry-based learning), όπου οι μαθητές αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στην διερεύνηση και εξερεύνηση προβλημάτων. Η μάθηση με βάση την έρευνα ενθαρρύνει τους μαθητές να διατυπώνουν ερωτήματα, να διεξάγουν ανεξάρτητη έρευνα και να συνθέτουν τα ευρήματά τους σε ουσιαστικά συμπεράσματα (Bruner, σ. 56). Αυτή η διαδικασία προάγει την περιέργεια, την αυτονομία και τη βαθύτερη ενασχόληση με το γνωστικό αντικείμενο, εναρμονιζόμενη πλήρως με τους στόχους της CBL για προώθηση της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης και των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων.

Η ενσωμάτωση της CBL στη σύγχρονη εκπαίδευση αντανακλά επίσης ευρύτερες εξελίξεις στις δεξιότητες του 21ου αιώνα, ιδιαίτερα την έμφαση στη συνεργασία, την επικοινωνία, τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη (Trilling και Fadel, σ. 78). Σε έναν ολοένα πιο πολύπλοκο και διασυνδεδεμένο κόσμο, η CBL βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν ικανότητες κρίσιμες τόσο για την ακαδημαϊκή επιτυχία όσο και για τις μελλοντικές επαγγελματικές τους καριέρες. Μέσω της εργασίας πάνω σε πραγματικές προκλήσεις, οι μαθητές μαθαίνουν να σκέφτονται κριτικά για παγκόσμια ζητήματα, να επικοινωνούν αποτελεσματικά τις ιδέες τους και να συνεργάζονται με ποικίλες ομάδες για την υλοποίηση λύσεων.

Συνολικά, τα θεωρητικά θεμέλια της CBL αναδεικνύουν τη δύναμή της ως διεπιστημονική και δυναμική προσέγγιση μάθησης. Συνδυάζοντας στοιχεία της εποικοδομητικής θεωρίας, της εμπειρικής μάθησης, της μάθησης με βάση την έρευνα και της ανάπτυξης δεξιοτήτων του 21ου αιώνα, η CBL προσφέρει ένα ισχυρό πλαίσιο για την ενθάρρυνση της βαθιάς μάθησης και της ουσιαστικής ενασχόλησης με πραγματικές προκλήσεις.

CBL στη διδασκαλία ξένων γλωσσών

Η ενσωμάτωση της μεθόδου Challenge-Based Learning (CBL) στη διδασκαλία ξένων γλωσσών ευθυγραμμίζεται με τις σύγχρονες παιδαγωγικές τάσεις που δίνουν έμφαση στην επικοινωνιακή ικανότητα και τη μάθηση με βάση εργασίες. Έρευνες δείχνουν ότι η γλωσσική κατάρκτηση είναι πιο αποτελεσματική όταν οι μαθητές συμμετέχουν σε ουσιαστικές αλληλεπιδράσεις μέσα σε πραγματικά κοινωνικά πλαίσια. Με το να σχεδιάζονται μαθησιακές εμπειρίες γύρω από αυθεντικές κοινωνικές προκλήσεις, το CBL δημιουργεί ευκαιρίες για τους μαθητές να αναπτύξουν τόσο γλωσσικές όσο και διαπολιτισμικές δεξιότητες (Byram 89). Επιπλέον, έργα που εστιάζουν στη δημοκρατική συμμετοχή και τον ενεργό πολίτη προσφέρουν ένα πολύτιμο πλαίσιο για την εφαρμογή γλωσσικών δεξιοτήτων σε ποικίλα κοινωνικοπολιτικά περιβάλλοντα.

Το CBL διευκολύνει τη μάθηση ξένης γλώσσας εστιάζοντας στην επικοινωνία μέσα σε

συγκεκριμένο πλαίσιο — οι μαθητές δεν μαθαίνουν απλώς γραμματικές δομές και λεξιλόγιο απομονωμένα, αλλά τα εφαρμόζουν σε ουσιαστικές συζητήσεις και σενάρια επίλυσης προβλημάτων. Μέσω της μάθησης με βάση έργα και της συνεργασίας, οι μαθητές αναπτύσσουν λειτουργικές γλωσσικές δεξιότητες, όπως η διαπραγμάτευση, η επιχειρηματολογία και η κριτική συζήτηση. Αυτές οι δεξιότητες είναι απαραίτητες σε πραγματικά πολυγλωσσικά περιβάλλοντα, όπου τα άτομα πρέπει να κινούνται αποτελεσματικά μέσα σε διαφορετικά κοινωνικά και πολιτικά τοπία (Kramsch 117).

Επιπλέον, η διδασκαλία ξένης γλώσσας μέσω CBL συχνά ενσωματώνει ψηφιακά εργαλεία και προγράμματα εικονικής ανταλλαγής που συνδέουν μαθητές από διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά υπόβαθρα. Πλατφόρμες όπως το COIL (Collaborative Online International Learning) και οι εικονικές ανταλλαγές Erasmus+ προσφέρουν στους μαθητές εμπειρίες εμπύθισης στην διαπολιτισμική επικοινωνία, ενισχύοντας την ικανότητά τους να συμμετέχουν σε αυθεντική γλωσσική πρακτική ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν παγκόσμιες προκλήσεις (Helm 17).

Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διευκόλυνση αυτών των εμπειριών, σχεδιάζοντας προκλήσεις που ενσωματώνουν τόσο γλωσσικούς στόχους όσο και στόχους δημοκρατικής συμμετοχής. Για παράδειγμα, ένα μάθημα γλώσσας που εστιάζει στη βιωσιμότητα μπορεί να περιλαμβάνει ένα έργο CBL όπου οι μαθητές συνεργάζονται με διεθνείς συνομηλίκους για την ανάπτυξη πολυγλωσσικών καμπανιών ευαισθητοποίησης για την κλιματική αλλαγή. Αυτό όχι μόνο ενισχύει την γλωσσική επάρκεια, αλλά και προάγει την παγκόσμια υπηκοότητα και τη διαπολιτισμική ενσυναίσθηση (Little 76).

Εφαρμογή του CBL σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Η επιτυχής εφαρμογή του CBL στην τριτοβάθμια εκπαίδευση απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και ευθυγράμμιση με τους στόχους των ιδρυμάτων. Το Αναφορά Πλαισίου Ικανοτήτων για τη Δημοκρατική Κουλτούρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (RFCDC) λειτουργεί ως χρήσιμος οδηγός για την ενσωμάτωση δημοκρατικών αξιών στα προγράμματα σπουδών (Συμβούλιο της Ευρώπης 12). Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να υποστηρίξουν το CBL μέσω διεπιστημονικής συνεργασίας, ψηφιακών εκπαιδευτικών πλατφορμών και συνεργασιών με κοινοτικές οργανώσεις.

Για την αποτελεσματική εφαρμογή του CBL στα προγράμματα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα ιδρύματα πρέπει να λάβουν υπόψη τους αρκετούς βασικούς παράγοντες:

- **Σχεδιασμός και Ενσωμάτωση του Προγράμματος Σπουδών:**

Η CBL θα πρέπει να ενσωματώνεται ως βασικό και αναπόσπαστο μέρος του ευρύτερου προγράμματος γλωσσικής εκμάθησης και όχι να αντιμετωπίζεται ως απομονωμένη δραστηριότητα. Αυτό προϋποθέτει επανασχεδιασμό του αναλυτικού προγράμματος, ώστε οι δραστηριότητες CBL να ευθυγραμμίζονται με τους στόχους γλωσσικής

επάρκειας, δημοκρατικών δεξιοτήτων και διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης.

- **Εκπαίδευση Διδασκόντων και Παιδαγωγική Υποστήριξη:**

Οι εκπαιδευτικοί απαιτούν κατάλληλη εκπαίδευση για τον σχεδιασμό και τη διευκόλυνση των έργων CBL. Σεμινάρια επαγγελματικής ανάπτυξης και δίκτυα συνεργατικής διδασκαλίας μπορούν να τους εξοπλίσουν με τα απαραίτητα εργαλεία και μεθοδολογίες για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της προσέγγισης μάθησης μέσω προκλήσεων.

- **Στρατηγικές Αξιολόγησης:**

Οι παραδοσιακές μέθοδοι αξιολόγησης, όπως εξετάσεις και γραπτές εργασίες, ενδέχεται να μην αποτυπώνουν πλήρως το εύρος της μάθησης που πραγματοποιείται σε περιβάλλοντα CBL. Αντίθετα, οι αξιολογήσεις βασισμένες στην απόδοση, όπως τα ψηφιακά portfolios, τα αναστοχαστικά ημερολόγια και οι αλληλοαξιολογήσεις, παρέχουν μια πιο ολιστική εικόνα της προόδου και της εμπλοκής των φοιτητών.

- **Τεχνολογική Υποδομή:**

Τα ψηφιακά εργαλεία διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην υποστήριξη των πρωτοβουλιών CBL. Τα συστήματα διαχείρισης μάθησης, οι πλατφόρμες βιντεοδιάσκεψης και οι συνεργατικοί ψηφιακοί χώροι εργασίας, όπως το Padlet, το Miro και το Google Workspace, διευκολύνουν την επικοινωνία, την έρευνα και τη διαχείριση των έργων μεταξύ των φοιτητών.

- **Συνεργασίες με Κοινότητα και Βιομηχανία:**

Η CBL αποδίδει καλύτερα όταν οι φοιτητές εργάζονται σε προκλήσεις με πραγματικές εφαρμογές μέσω συνεργασιών με ΜΚΟ, επιχειρήσεις και τοπικούς δημόσιους φορείς. Αυτές οι συνεργασίες παρέχουν ουσιαστικές ευκαιρίες έργων που αντιμετωπίζουν επείγοντα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα, ενισχύοντας παράλληλα το επαγγελματικό δίκτυο και τις προοπτικές απασχόλησης των φοιτητών.

- **Εμπλοκή και Κίνητρο Φοιτητών:**

Για τη διατήρηση υψηλού επιπέδου συμμετοχής και κινήτρου, τα έργα CBL πρέπει να είναι καθοδηγούμενα από τους φοιτητές, προσφέροντας τους αυτονομία και ευελιξία στη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων. Η δυνατότητα επιλογής προκλήσεων και σχεδιασμού λύσεων ενισχύει το εσωτερικό κίνητρο, την αίσθηση ευθύνης και την βαθύτερη δέσμευση στη μαθησιακή διαδικασία.

Αντιμετωπίζοντας αυτούς τους παράγοντες, τα ιδρύματα μπορούν να δημιουργήσουν δυναμικά και συμπεριληπτικά μαθησιακά περιβάλλοντα, όπου οι φοιτητές αναπτύσσουν τόσο γλωσσικές δεξιότητες όσο και ουσιαστικές δεξιότητες ζωής. Η Μάθηση μέσω Προκλήσεων (CBL) έχει τη δυναμική να μετασχηματίσει τη διδασκαλία ξένων γλωσσών, προάγοντας όχι μόνο την επικοινωνιακή επάρκεια, αλλά και την κριτική σκέψη, την κοινωνική ευθύνη και τη διαπολιτισμική συνείδηση σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μελέτες περίπτωσης και βέλτιστες πρακτικές

Ορισμένα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης έχουν εφαρμόσει επιτυχώς τη Μάθηση μέσω Προκλήσεων (CBL) στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, αποδεικνύοντας το μετασχηματιστικό της δυναμικό. Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι το έργο Erasmus+ «Διαπολιτισμική Επικοινωνιακή Ικανότητα μέσω Εικονικής Ανταλλαγής», το οποίο αξιοποίησε ψηφιακές πλατφόρμες για να διευκολύνει τις διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις και τη γνήσια χρήση της γλώσσας μεταξύ φοιτητών από διάφορες χώρες. Αυτή η πρωτοβουλία ανέδειξε πώς η εικονική ανταλλαγή μπορεί να βελτιώσει τόσο την γλωσσική επάρκεια όσο και την διαπολιτισμική επίγνωση, προσφέροντας στους φοιτητές αυθεντικές εμπειρίες επικοινωνίας που αντανακλούν τα παγκόσμια επαγγελματικά περιβάλλοντα.

Μια ακόμη επιτυχημένη εφαρμογή της CBL είναι η πρωτοβουλία «Γλωσσικές Προκλήσεις για την Ενεργό Πολιτειότητα», η οποία εμπλέκει τους φοιτητές σε πολυγλωσσικές, βασισμένες σε έργα μαθησιακές δραστηριότητες εστιασμένες σε κοινωνικά ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, η μετανάστευση και η ψηφιακή δημοκρατία (Little 76). Μέσω συνεργατικής έρευνας και επίλυσης προβλημάτων, οι συμμετέχοντες ανέπτυξαν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, ενώ ταυτόχρονα εμβάθυναν την κατανόησή τους στις ευρωπαϊκές δημοκρατικές αξίες. Αυτές οι μελέτες περίπτωσης υπογραμμίζουν πώς η CBL προάγει όχι μόνο τη γλωσσική επάρκεια αλλά και την κοινωνική συμμετοχή και τις δεξιότητες κριτικής σκέψης, που είναι ουσιώδεις για την παγκόσμια πολιτειότητα.

Σχήμα 6: Κύρια Οφέλη της Μάθησης μέσω Προκλήσεων

Προκλήσεις και μελλοντικές κατευθύνσεις

Παρά τα πλεονεκτήματά της, η εφαρμογή της Μάθησης μέσω Προκλήσεων (CBL) παρουσιάζει αρκετές προκλήσεις. Μία σημαντική δυσκολία είναι η ανάγκη εκτενούς εκπαίδευσης του διδακτικού προσωπικού. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εξοπλιστούν με δεξιότητες για να διευκολύνουν αποτελεσματικά τη CBL, όπως ο σχεδιασμός ουσιαστικών προκλήσεων, η καθοδήγηση της μάθησης με βάση την έρευνα και η αξιολόγηση της προόδου των μαθητών με μη παραδοσιακές μεθόδους (Bransford et al. 58). Τα πανεπιστήμια οφείλουν να επενδύσουν σε προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης για να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς στην υιοθέτηση αυτού του καινοτόμου παιδαγωγικού μοντέλου.

Μια ακόμη πρόκληση αφορά τη δυσκολία αξιολόγησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων σε περιβάλλοντα CBL. Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές αξιολογήσεις που βασίζονται σε τυποποιημένες εξετάσεις, η CBL απαιτεί εναλλακτικές μεθόδους αξιολόγησης, όπως αξιολόγηση μέσω φακέλων εργασίας (portfolio), αυτοανάλυση, αξιολόγηση από συνομηλίκους και αποτελέσματα πραγματικών έργων. Η ανάπτυξη αξιόπιστων και επεκτάσιμων πλαισίων αξιολόγησης παραμένει βασικός τομέας για μελλοντική έρευνα και θεσμική υποστήριξη.

Επιπλέον, η τεχνολογική προσβασιμότητα και η υποδομή μπορούν να αποτελέσουν εμπόδια στην αποτελεσματική εφαρμογή της CBL, ιδιαίτερα σε ιδρύματα με περιορισμένους πόρους. Η διασφάλιση ίσων ευκαιριών πρόσβασης όλων των φοιτητών σε ψηφιακά εργαλεία, προγράμματα εικονικής ανταλλαγής και συνεργατικές πλατφόρμες είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της συμπερίληψης και της ισότητας στην εκπαίδευση που βασίζεται στην CBL (Helm 17).

Μελλοντικά, η έρευνα θα πρέπει να εστιάσει σε τρόπους κλιμάκωσης της CBL σε ποικίλα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, να διερευνήσει τη μακροπρόθεσμη επίδρασή της στη μαθησιακή πρόοδο και την απασχολησιμότητα των φοιτητών, καθώς και να εξετάσει πώς οι ψηφιακές εξελίξεις — όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η εικονική πραγματικότητα — μπορούν να ενισχύσουν περαιτέρω τις εμπειρίες μάθησης μέσω προκλήσεων.

Συμπέρασμα

Η Μάθηση μέσω Προκλήσεων (CBL) αντιπροσωπεύει μια μεταμορφωτική προσέγγιση στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ της μάθησης στην τάξη και της εφαρμογής στον πραγματικό κόσμο. Με το να εμβαθύνει τους φοιτητές σε ουσιαστικές και αυθεντικές προκλήσεις που απαιτούν γλωσσικές και διαπολιτισμικές δεξιότητες, η CBL ευθυγραμμίζεται με τους σύγχρονους εκπαιδευτικούς στόχους, όπως η καλλιέργεια κριτικής σκέψης, η επίλυση προβλημάτων, η συνεργασία και η ενεργός πολιτεότητα.

Για τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, η ενσωμάτωση της CBL στα προγράμματα σπουδών γλωσσών απαιτεί στρατηγικό σχεδιασμό, ανάπτυξη του διδακτικού προσωπικού και επενδύσεις σε ψηφιακή υποδομή. Ωστόσο, τα πιθανά οφέλη — όπως η αυξημένη συμμετοχή των φοιτητών, η βελτιωμένη απόκτηση γλωσσικών δεξιοτήτων και η ενίσχυση

της σύνδεσης της γλωσσικής μάθησης με τα παγκόσμια ζητήματα – καθιστούν αυτήν την προσέγγιση πολύτιμη για τον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης.

Καθώς οι παγκόσμιες προκλήσεις συνεχίζουν να εξελίσσονται, η εξοπλισμός των φοιτητών με τις δεξιότητες που απαιτούνται για να πλοηγηθούν σε πολύπλοκα γλωσσικά και κοινωνικοπολιτικά περιβάλλοντα είναι πιο κρίσιμη από ποτέ. Η Μάθηση μέσω Προκλήσεων προσφέρει ένα δυναμικό πλαίσιο για την επίτευξη αυτού του στόχου, προετοιμάζοντας τους μαθητές να γίνουν ικανοί επικοινωνητές, κοινωνικά υπεύθυνοι πολίτες και δια βίου μαθητές σε έναν διασυνδεδεμένο κόσμο.

Works cited:

- Bransford, John D., et al. *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School*. National Academy Press, 2000.
- Byram, Michael. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters, 1997.
- Council of Europe. *Reference Framework of Competences for Democratic Culture: Volume 1*. Council of Europe Publishing, 2018.
- Dewey, John. *Experience and Education*. Macmillan, 1938.
- Helm, Francesca. *Virtual Exchange for Intercultural Language Learning and Teaching*. Routledge, 2020.
- Johnson, Larry, et al. *Challenge Based Learning: An Approach for Our Time*. New Media Consortium, 2009.
- Kramsch, Claire. *Language and Culture*. Oxford University Press, 1998.
- Little, David. "Language Learners as Democratic Citizens." *Language Policy and Political Issues in Education*, edited by Stephen May, Springer, 2017, pp. 65-83.
- Nichols, Mark, and Katy Cator. *Challenge-Based Learning: The Report from the Implementation Project*. Apple Inc., 2008.
- Vygotsky, Lev S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press, 1978.

6. Αποτελέσματα Έρευνας και Ομάδων Εστίασης

Συγγραφείς:

Assoc. Prof. Dana Rus

Senior Lecturer Sorina Moica

Ιδρυματική Υπόσταση:

G.E. Palade University of Medicine, Pharmacy, Science, and Technology of Targu Mures

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Πληροφορίες Υπόβαθρου

Η παρούσα έρευνα διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου «Ψηφιακά Ενισχυμένη Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών για Ενεργό Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια». Στόχος της ήταν η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τα κενά των φοιτητών όσον αφορά την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, με έμφαση στα ψηφιακά εργαλεία και το περιεχόμενο που αφορά την ιθαγένεια/δημοκρατία. Παρόμοιες έρευνες πραγματοποιήθηκαν και για φοιτητές που σπουδάζουν ρουμανικά, βουλγαρικά, ουκρανικά και ελληνικά ως ξένες γλώσσες, εξασφαλίζοντας έτσι μια συγκριτική και πολυγλωσσική προοπτική.

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ένα δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο συνδύαζε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, κλίμακας Likert και ανοικτές απαντήσεις. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 26 ερωτήσεις σχεδιασμένες να διερευνήσουν τα κίνητρα των φοιτητών, τις προτιμήσεις μάθησης, τις ψηφιακές μαθησιακές εμπειρίες τους και τις απόψεις τους για την ενσωμάτωση δημοκρατικών και διαπολιτισμικών αξιών στην εκμάθηση γλωσσών.

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε από τον Δεκέμβριο του 2024 έως τον Ιανουάριο του 2025 και διεξήχθη διαδικτυακά μέσω της πλατφόρμας Google Forms. Τα συμμετέχοντα ιδρύματα περιλάμβαναν:

- George Emil Palade University of Medicine, Pharmacy, Science and Technology of Târgu Mureș, Romania
- University of Nicosia, Cyprus
- University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria
- Sumy State University, Ukraine

Οι απαντήσεις συλλέχθηκαν ανώνυμα και αντιμετωπίστηκαν με απόλυτη εχεμύθεια. Τα αποτελέσματα θα χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη καινοτόμων, ψηφιακά ενισχυμένων εκπαιδευτικών πόρων για τη γλώσσα, που προάγουν τη δημοκρατική συμμετοχή και τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Προφίλ Μαθητών Γλωσσών και Απόψεις για την Ενεργή Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια

Ταυτοποίηση των Απαντητών

Η παρούσα έκθεση αναλύει τις απαντήσεις των μαθητών αγγλικών, ρουμανικών, ουκρανικών, ελληνικών και βουλγαρικών ως ξένων γλωσσών στο πλαίσιο του έργου ENLACE. Το επίκεντρο βρίσκεται στην ταυτοποίηση των προφίλ τους, των κινήτρων, των προτιμήσεων μάθησης και των προβληματισμών τους σχετικά με την δημοκρατική ικανότητα και την ενεργό ευρωπαϊκή υπηκοότητα. Τα δεδομένα προέρχονται από συνολικά 465 συμμετέχοντες στις πέντε γλώσσες, προσφέροντας μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις μελλοντικές εκπαιδευτικές στρατηγικές.

Γένος	Αριθμός ερωτηθέντων ΑΓΓΛΟΙ	Αριθμός ερωτηθέντων ΡΟΥΜΑΝΟΙ	Αριθμός ερωτηθέντων ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ	Αριθμός ερωτηθέντων ΟΥΚΡΑΝΟΙ	Αριθμός ερωτηθέντων ΕΛΛΗΝΕΣ
ΑΝΔΡΕΣ	75 (24%)	28 (45%)	10 (41%)	15 (47%)	8 (26%)
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	235 (74%)	33 (52%)	13 (55%)	17 (53%)	21 (68%)
Προτιμώ να μην αναφέρω	5 (2%)	2 (3 %)	1 (4%)	0	2 (6%)
Συνολικός αριθμός ερωτηθέντων	315	63	24	32	31

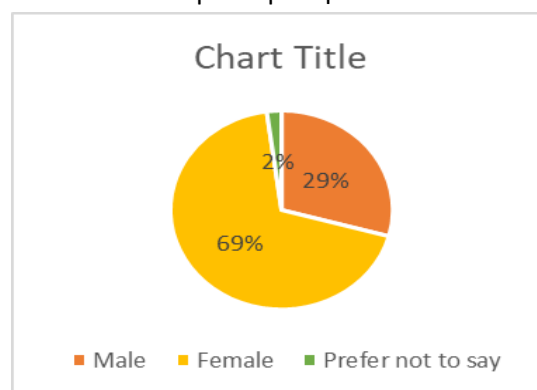
Παρατήρηση:

Σε όλες τις ομάδες, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι γυναίκες.

Η ομάδα των μαθητών αγγλικών αποτελεί τη μεγαλύτερη βάση συμμετεχόντων.

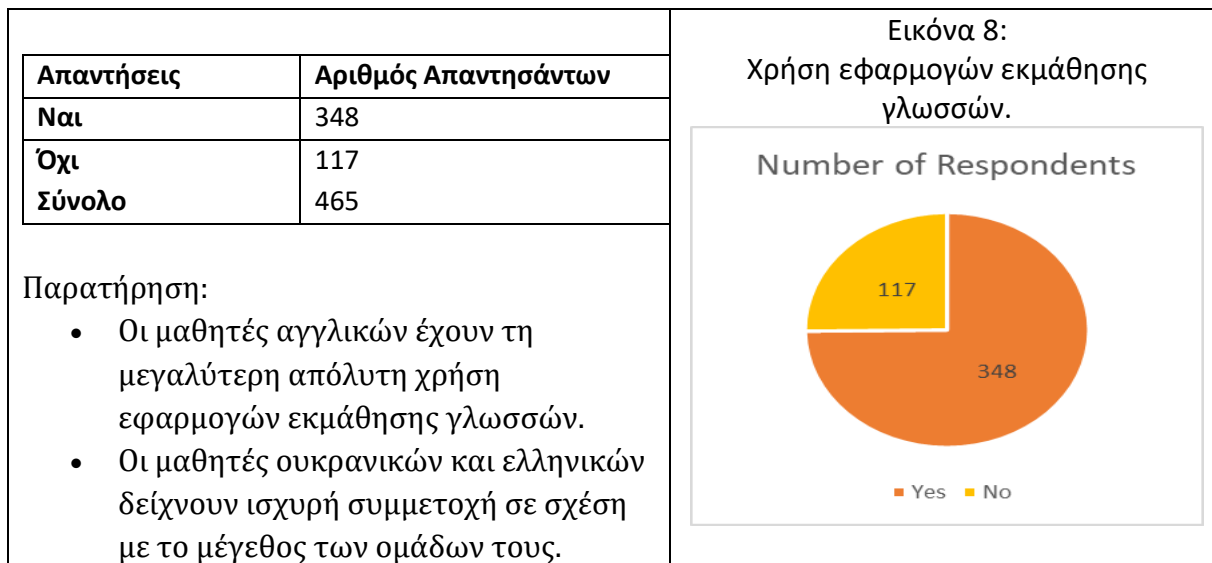
Η επιλογή «προτιμώ να μην απαντήσω» επιλέχθηκε από πολύ μικρό αριθμό συμμετεχόντων.

Σχήμα 7: Κατανομή φύλου μεταξύ των συνολικών συμμετεχόντων ανά γλωσσική ομάδα μαθητών.

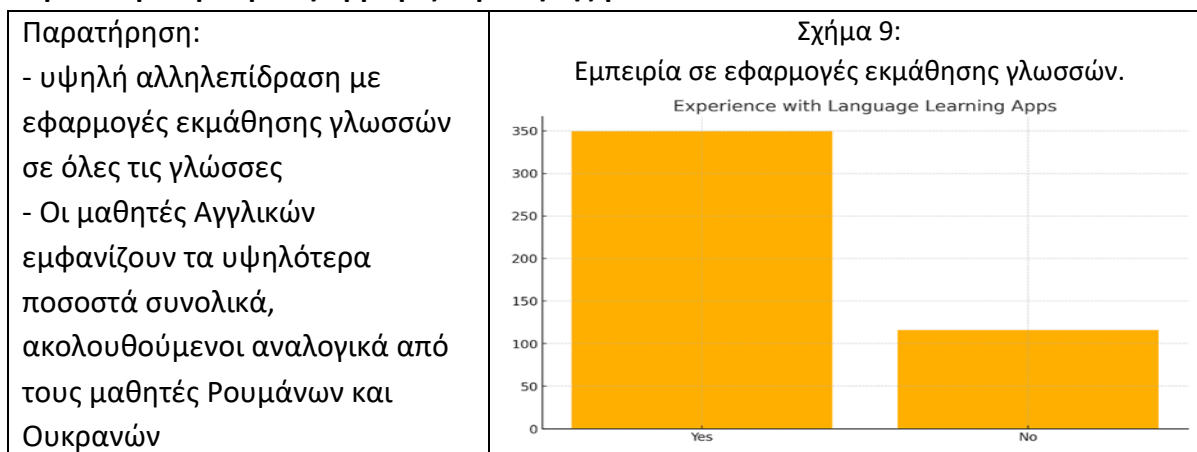

Τεκμηρίωση – Κίνητρα και Εμπειρία

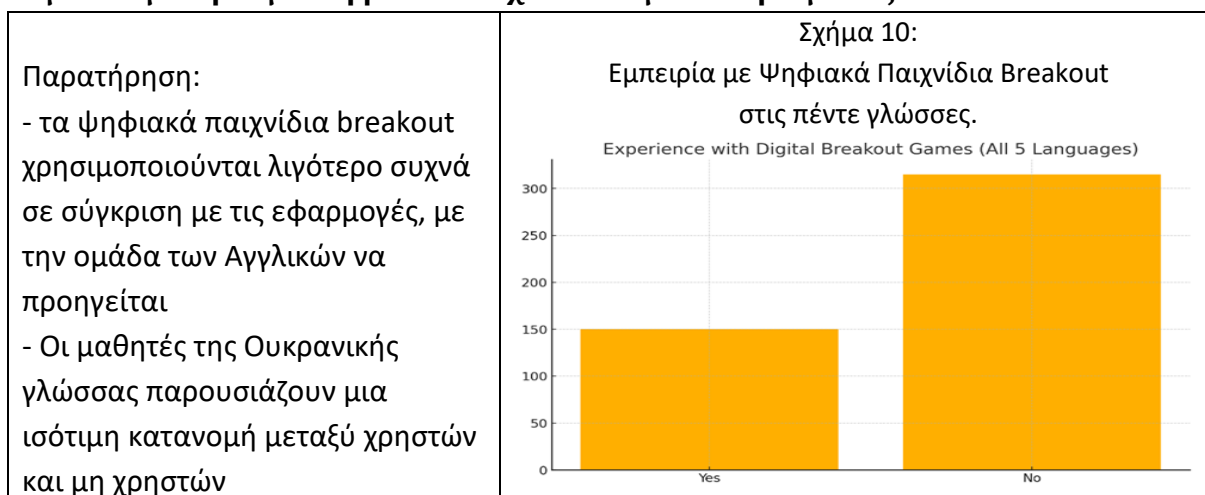
Ερώτημα 7: Χρήση Εφαρμογών Μάθησης Γλωσσών

Θέμα 7: Εμπειρία με εφαρμογές εκμάθησης γλωσσών

Θέμα 8: Εμπειρία με Ψηφιακά Παιχνίδια Ξεμπλοκαρίσματος

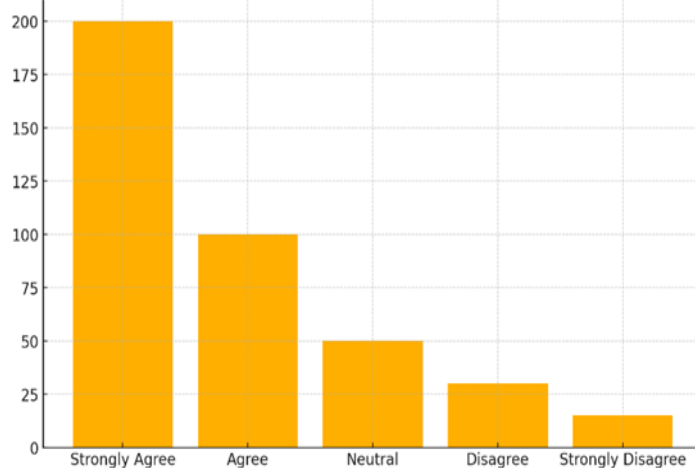
Στοιχείο 9: Προτιμήσεις Παιχνιδοποίησης

Παρατήρηση:

- Θετική στάση απέναντι στην παιχνιδοποίηση σε όλες τις γλώσσες
- Οι μαθητές της αγγλικής γλώσσας δείχνουν την ισχυρότερη υποστήριξη, ακολουθούμενοι από τους μαθητές της Ρουμανικής και της Ουκρανικής γλώσσας

Σχήμα 11: Προτιμήσεις Παιχνιδοποίησης στις πέντε γλώσσες.

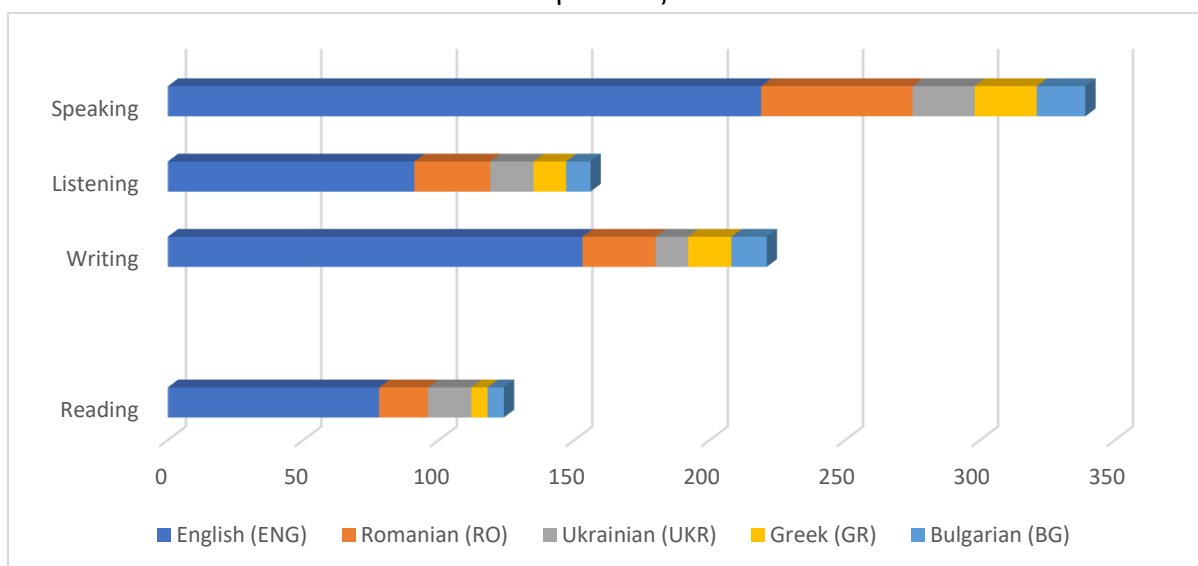
Gamification Preferences (All 5 Languages)

Θέμα 12: Στάσεις απέναντι στο περιεχόμενο της εκμάθησης γλωσσών (Σε ποια από τις κύριες γλωσσικές δεξιότητες πιστεύετε ότι χρειάζεστε περισσότερη εξάσκηση στην προσπάθειά σας για εκμάθηση γλωσσών; Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

Βασικές γλωσσικές δεξιότητες	Αγγλικά (ENG)	Ρουμανικά (RO)	Ουκρανικά (UKR)	Ελληνικά (GR)	Βουλγαρικά (BG)
Ανάγνωση	78	18	16	6	6
Γραφή	153	27	12	16	13
Ακρόαση	91	28	16	12	9
Ομιλία	219	56	23	23	18

Σχήμα 12: Γλωσσικές δεξιότητες που απαιτούν περισσότερη εξάσκηση και στις πέντε γλώσσες

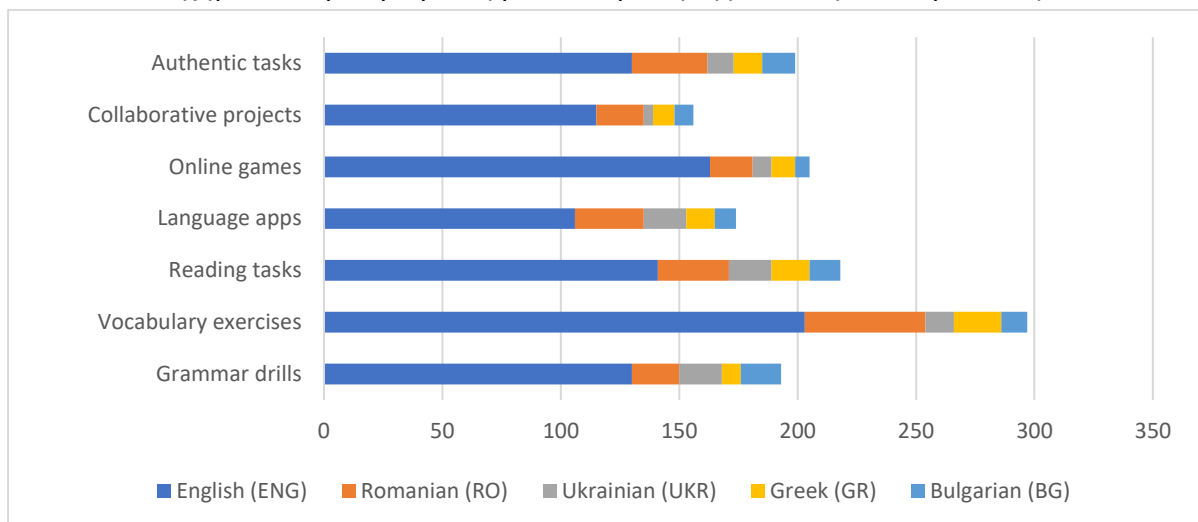
Θέμα 13: Στάσεις σχετικά με αποτελεσματικές μεθόδους και πρακτικές μάθησης

Μέθοδος	Αγγλικά (ENG)	Ρουμανικά (RO)	Ουκρανικά (UKR)	Ελληνικά (GR)	Βουλγαρικά (BG)
Ασκήσεις γραμματικής	130	20	18	8	17
Ασκήσεις λεξιλογίου	203	51	12	20	11
Ασκήσεις ανάγνωσης	141	30	18	16	13
Εφαρμογές γλώσσας	106	29	18	12	9
Διαδικτυακά παιχνίδια	163	18	8	10	6
Συνεργατικά έργα	115	20	4	9	8
Αυθεντικές εργασίες	130	32	11	12	14

Βάσει του παραπάνω γραφήματος, οι ασκήσεις λεξιλογίου ήταν οι πιο προτιμώμενες μέθοδοι μάθησης σε όλες τις γλωσσικές ομάδες, ακολουθούμενες από διαδικτυακά παιχνίδια, εργασίες ανάγνωσης, ασκήσεις γραμματικής, αυθεντικές εργασίες και συνεργατικά έργα, ενώ οι λιγότερο προτιμώμενες ήταν οι εφαρμογές γλωσσών.

**Ερώτημα 13: Ποιες πρακτικές εκμάθησης γλωσσών θεωρείτε πιο αποτελεσματικές;
Επιλέξτε όλες όσες ισχύουν.**

Σχήμα 13: Προτιμώμενες μέθοδοι μάθησης και στις πέντε γλώσσες.

Παρατήρηση:

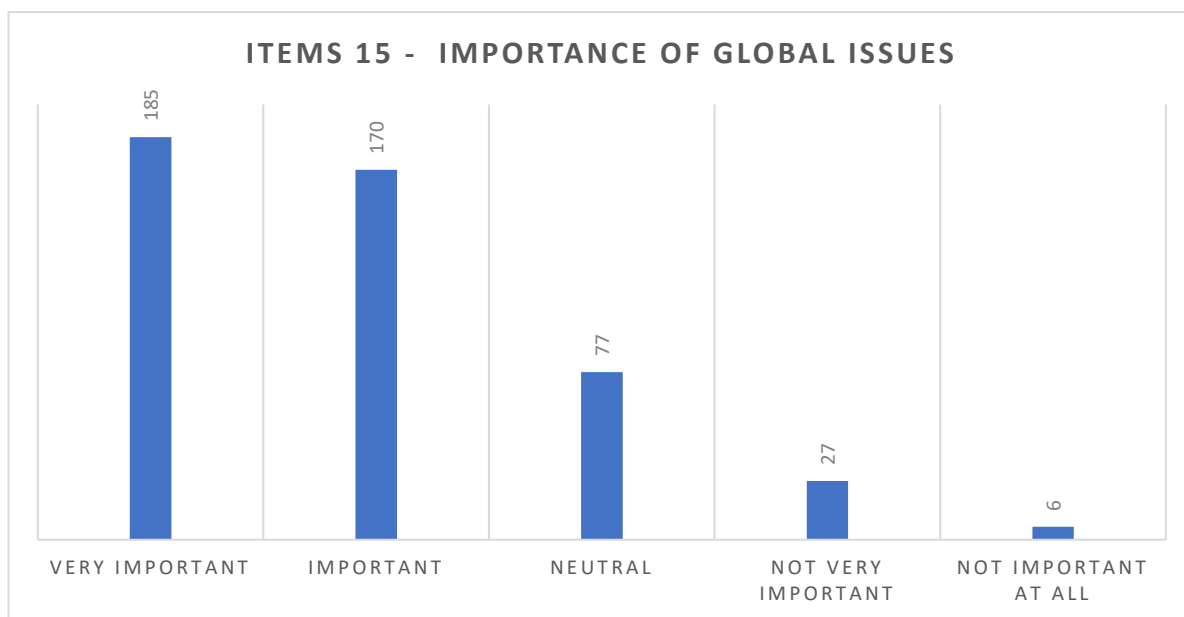
- οι εφαρμογές γλώσσας και οι αυθεντικές εργασίες είναι οι προτιμώμενες μέθοδοι σε όλες τις ομάδες
- Οι μαθητές Αγγλικών δείχνουν την υψηλότερη προτίμηση σε σχεδόν όλες τις κατηγορίες

Κίνητρο για το Έργο ENLACED

Θέμα 15 - Σημασία των Παγκόσμιων Ζητημάτων (Πόσο σημαντικό πιστεύετε ότι είναι για τους μαθητές ξένων γλωσσών να ενημερώνονται για παγκόσμια ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι διεθνείς συγκρούσεις;)

Γλώσσα	Πολύ σημαντικό	Σημαντικό	Ουδέτερο	Όχι πολύ σημαντικό	Καθόλου σημαντικό
<i>Αγγλικά (ENG)</i>	141	112	53	9	0
<i>Ρουμανικά (RO)</i>	18	26	9	6	4
<i>Ουκρανικά (UKR)</i>	9	8	7	7	1
<i>Ελληνικά (GR)</i>	10	14	2	4	1
<i>Βουλγαρικά (BG)</i>	7	10	6	1	0

Σχήμα 14: Σημασία των παγκόσμιων ζητημάτων

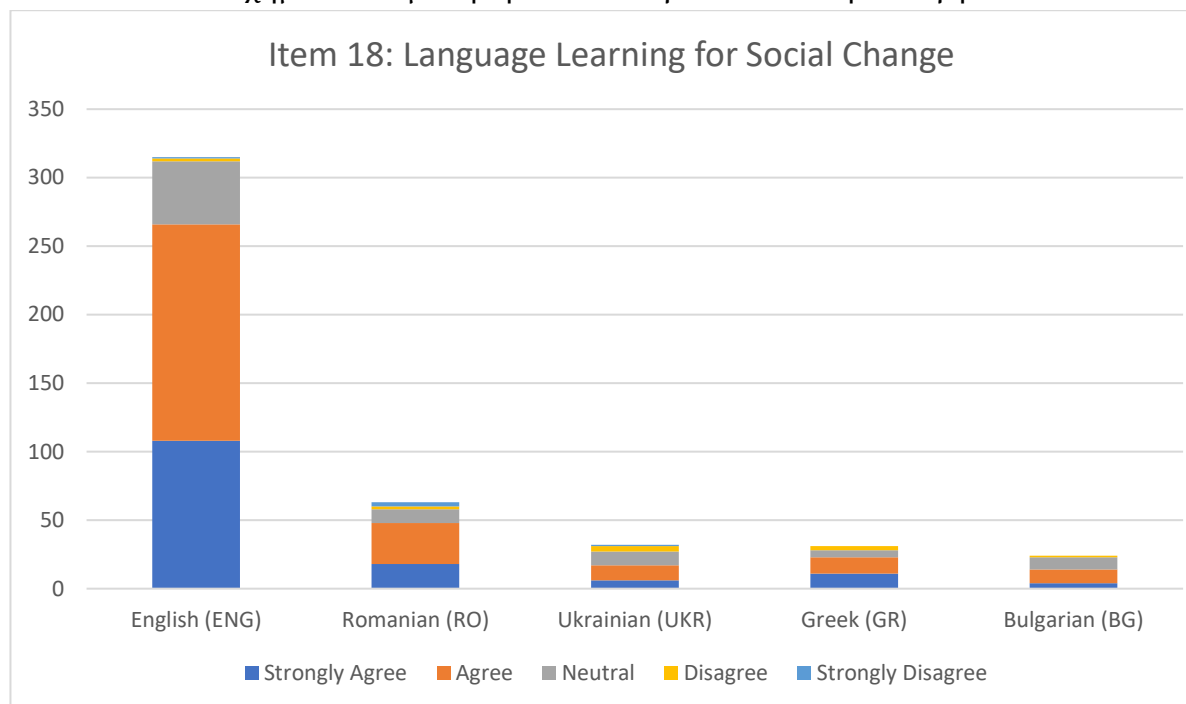
Παρατήρηση:

- ισχυρή συναίνεση σχετικά με τη σημασία των παγκόσμιων ζητημάτων, ιδίως μεταξύ των μαθητών αγγλικών και ουκρανικών
- μικρότερες γλωσσικές ομάδες αναγνωρίζουν επίσης τη σημασία τους, αλλά σε ελαφρώς χαμηλότερη ένταση

Θέμα 18: Εκμάθηση Γλωσσών για Κοινωνική Αλλαγή (Πιστεύετε ότι η ενσωμάτωση θεμάτων όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα και η πολυπολιτισμικότητα στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας μπορεί να προωθήσει την ανοχή και την συμπερίληψη;)

Γλώσσα	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ουδέτερος	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
<i>Αγγλικά (ENG)</i>	108	158	46	2	1
<i>Ρουμανικά (RO)</i>	18	30	10	2	3
<i>Ουκρανικά (UKR)</i>	6	11	10	4	1
<i>Ελληνικά (GR)</i>	11	12	5	3	0
<i>Βουλγαρικά (BG)</i>	4	10	9	1	0

Σχήμα 15: Εκμάθηση Γλωσσών για Κοινωνική Αλλαγή

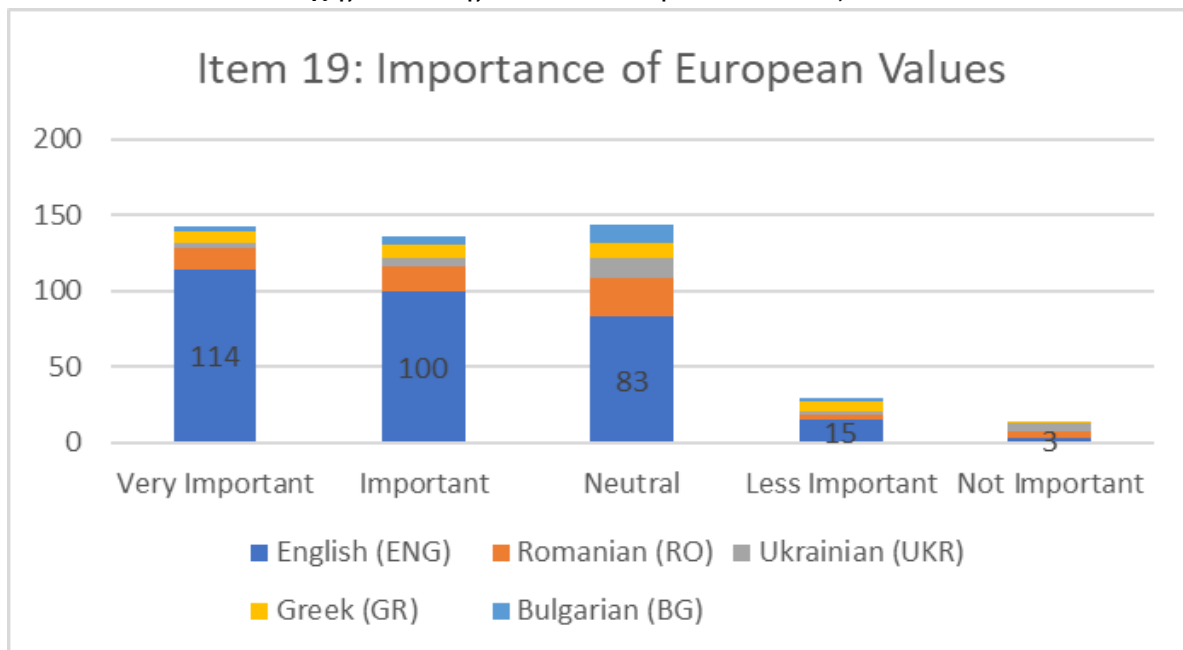
Παρατήρηση:

- οι περισσότεροι μαθητές θεωρούν την εκμάθηση γλωσσών ως ισχυρό παράγοντα κοινωνικής αλλαγής
- Οι μαθητές Αγγλικών και Ρουμανικών δείχνουν υψηλά επίπεδα συμφωνίας

Θέμα 19: Σημασία των Ευρωπαϊκών Αξιών (Πόσο σημαντική πιστεύετε ότι είναι η ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών αξιών στα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών;)

Γλώσσα	Πολύ Σημαντικό	Σημαντικό	Ουδέτερο	Λιγότερο Σημαντικό	Όχι Σημαντικό
<i>Αγγλικά (ENG)</i>	114	100	83	15	3
<i>Ρουμανικά (RO)</i>	14	16	25	3	5
<i>Ουκρανικά (UKR)</i>	4	6	14	3	5
<i>Ελληνικά (GR)</i>	7	8	9	6	1
<i>Βουλγαρικά (BG)</i>	3	6	13	2	0

Σχήμα 16: Σημασία των Ευρωπαϊκών Αξιών

Παρατήρηση:

- Οι ευρωπαϊκές αξίες εκτιμώνται ιδιαίτερα από όλες τις ομάδες
- Οι μαθητές της αγγλικής γλώσσας και οι μαθητές της ρουμανικής γλώσσας δείχνουν την ισχυρότερη έμφαση

Θέμα 20: Ενδιαφέρον για Διακρατική Συνεργασία

Σχήμα 17: Ενδιαφέρον για Διακρατική Συνεργασία

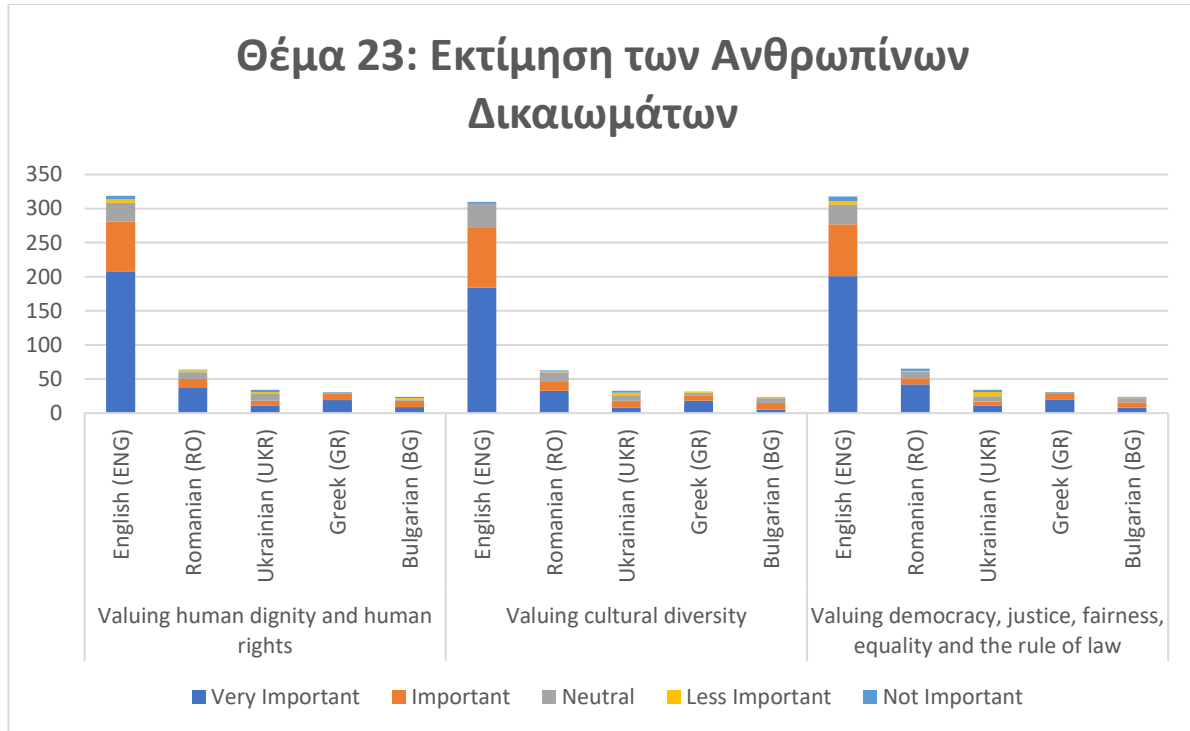
Γλώσσα	<i>Ναι, σίγουρα</i>	<i>Ναι, σε κάποιο βαθμό</i>	<i>Όχι, όχι ακριβώς</i>	<i>Όχι, καθόλου</i>	
Αγγλικά (ENG)	118	144	45	8	● Yes, definitely ● Yes, to some extent ● No, not really ● No, not at all
Ρουμανικά (RO)	15	28	18	2	● Yes, definitely ● Yes, to some extent ● No, not really ● No, not at all
Ουκρανικά (UKR)	11	12	6	3	● Yes, definitely ● Yes, to some extent ● No, not really ● No, not at all
ελληνικά (GR)	13	15	2	1	● Yes, definitely ● Yes, to some extent ● No, not really ● No, not at all
	7	11	6	0	● Да, определено ● Да, до известна степен ● По-скоро не ● Определено не

Παρατήρηση:

- έντονο ενδιαφέρον για διακρατική συνεργασία σε όλες τις γλώσσες
- Οι μαθητές της αγγλικής γλώσσας επιδεικνύουν τον υψηλότερο ενθουσιασμό, ακολουθούμενοι από τους μαθητές της ρουμανικής γλώσσας

Αυτοαξιολόγηση και Στοχασμός σχετικά με τη Δημοκρατική Ικανότητα
Θέμα 23: Εκτίμηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων [Σε κλίμακα από 1-5, (όπου 1 = όχι και τόσο σημαντικό και 5 = πολύ σημαντικό) πόσο σημαντικό πιστεύετε ότι είναι οι μαθητές να αναπτύξουν τις ακόλουθες αξίες (από το Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για τη Δημοκρατική Κουλτούρα):]

Σχήμα 18: Σύγκριση Αναλυτικής Σκέψης και Υπευθυνότητας στις πέντε γλωσσικές ομάδες

Αυτή η ικανότητα αξιολογεί τη δέσμευση των ερωτηθέντων στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι υψηλότερες βαθμολογίες προέρχονται από μαθητές Αγγλικών, ακολουθούμενους από μαθητές Ουκρανών.

- Οι μαθητές Αγγλικών (4,8) δείχνουν την υψηλότερη ευθυγράμμιση με την εκτίμηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακολουθούμενοι από τους μαθητές Ουκρανών (4,5).
- Οι μαθητές Ρουμάνων και Ελλήνων εκτιμούν επίσης τα ανθρώπινα δικαιώματα, αν και σε ελαφρώς χαμηλότερο επίπεδο.

Συμπεράσματα

Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι οι μαθητές της αγγλικής ως ξένης γλώσσας εμφανίζουν την ισχυρότερη σύνδεση μεταξύ της εκμάθησης γλωσσών και της ενεργού ευρωπαϊκής ιθαγένειας. Η ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων και μεθόδων βιωματικής μάθησης ενισχύει σημαντικά τη συμμετοχή τους και την αντιληπτή χρησιμότητα της μαθησιακής εμπειρίας.

Σε όλες τις γλωσσικές ομάδες, υπάρχει μια κοινή αναγνώριση της σημασίας των παγκόσμιων ζητημάτων, των ευρωπαϊκών αξιών και των δημοκρατικών ικανοτήτων. Οι Ουκρανοί μαθητές παρουσιάζουν ισχυρή ευθυγράμμιση παρόμοια με τους μαθητές της Αγγλίας, ενώ οι Ρουμάνοι και οι Έλληνες μαθητές αντανakλούν επίσης θετικές στάσεις, αλλά σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα.

Με βάση τα ευρήματα, προτείνουμε τις ακόλουθες ενέργειες:

- Επέκταση της χρήσης παιχνιδοποιημένων και διαδραστικών ψηφιακών εργαλείων σε όλα τα προγράμματα σπουδών γλωσσών για την ενίσχυση της συμμετοχής.
- Ενθάρρυνση της διακρατικής συνεργασίας για την προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά.
- Συνεπής ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών αξιών και της εκπαίδευσης για την παγκόσμια συμμετοχή στα κοινά σε όλα τα γλωσσικά προγράμματα.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης δημοκρατικών ικανοτήτων των μαθητών μέσω στοχευμένων δραστηριοτήτων και εργασιών αναστοχασμού.
- Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον κοινωνικό ρόλο της εκμάθησης γλωσσών, ιδίως τη συμβολή της στην κοινωνική αλλαγή και την ένταξη.

Η παρούσα έκθεση στοχεύει στην υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης του έργου ENLACED και στη συμβολή στη διαμόρφωση μελλοντικών εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών που προάγουν την ενεργό ευρωπαϊκή ιθαγένεια μέσω της εκπαίδευσης σε ξένες γλώσσες.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΟΜΑΔΑΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

Εισαγωγή

Σύντομη επισκόπηση του έργου ENLACED και των στόχων του

Το Ψηφιακά Βελτιωμένη Εκπαίδευση Ξένων Γλωσσών για Ενεργό Ευρωπαϊκό Πολίτη και Δημοκρατικό Πολιτισμό (ENLACED, Αριθμός Έργου 2024-1-RO01-KA220-HED-000249951) είναι ένα έργο KA2 Erasmus+ που ενώνει εταίρους από τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, την Ουκρανία και την Κύπρο. Εστιάζει στη δημιουργία συνέργειας μεταξύ των σύγχρονων μεθοδολογιών διδασκαλίας ξένων γλωσσών και της μεθοδολογίας της μάθησης που βασίζεται σε προκλήσεις στο ψηφιακό περιβάλλον.

Οι συνεντεύξεις ομάδων εστίασης είναι δραστηριότητες που υλοποιούνται στο Πακέτο Εργασίας 2: Εννοιολογικό Πλαίσιο.

Σκοπός των συνεντεύξεων ομάδας εστίασης

Η δραστηριότητα προβλέπει τη συμμετοχή εσωτερικών και εξωτερικών ενδιαφερόμενων μερών σε διαβουλεύσεις που αποσκοπούν στη συζήτηση των δυνατοτήτων βελτίωσης της διδασκαλίας ξένων γλωσσών μέσω της μάθησης που βασίζεται σε προκλήσεις σε ψηφιακό περιβάλλον. Οι εταίροι θα αξιοποιήσουν την εμπειρογνωμοσύνη των ενδιαφερόμενων μερών για να ανταλλάξουν ιδέες και συνέργειες μεταξύ των σύγχρονων μεθοδολογιών διδασκαλίας ξένων γλωσσών, της διαπολιτισμικής αγωγής του πολίτη και της μάθησης που βασίζεται σε προκλήσεις, ως βάση για την ανάπτυξη του Εννοιολογικού Πλαισίου.

Μεθοδολογία

Οι εταίροι διεξήγαγαν διαδικτυακές συνεντεύξεις ομάδων εστίασης, οι οποίες καταγράφηκαν και αναλύθηκαν. Χρησιμοποιώντας ένα κοινό πρότυπο συλλογής δεδομένων, οι απαντήσεις καταγράφηκαν, δίνοντας έμφαση στα πιο σημαντικά ευρήματα. Στη συνέχεια, κάθε εταίρος συνέταξε μια εθνική έκθεση που συνοψίζει τα αποτελέσματα των αντίστοιχων συνεντεύξεών του. Αυτή η διακρατική έκθεση συνθέτει βασικές πληροφορίες από όλες τις εθνικές εκθέσεις, παρέχοντας μια συγκριτική προοπτική των ευρημάτων.

Συμμετέχοντες

Η ομάδα εστίασης συγκέντρωσε ένα ευρύ φάσμα επαγγελματιών από τις τέσσερις χώρες της κοινοπραξίας του έργου (Βουλγαρία, Κύπρος, Ρουμανία και Ουκρανία), συμπεριλαμβανομένων ακαδημαϊκών, εκπαιδευτικών, ερευνητών, καλλιτεχνών, υπευθύνων χάραξης πολιτικής και επαγγελματιών από τομείς όπως η γλωσσολογία, η παιδαγωγική, η ψηφιακή εκπαίδευση, η δημόσια πολιτική και οι δημιουργικές βιομηχανίες. Σε κάθε συνέντευξη συμμετείχαν έξι ερωτηθέντες - τρεις εσωτερικοί ερωτηθέντες από κάθε πανεπιστήμιο/ίδρυμα και τρεις εξωτερικοί ενδιαφερόμενοι - οι οποίοι μοιράζονταν ένα κοινό ενδιαφέρον για την ενίσχυση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών μέσω της μάθησης που

βασίζεται σε προκλήσεις σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Οι συζητήσεις τους διερεύνησαν τις τομές των σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας γλωσσών, της διαπολιτισμικής αγωγής του πολίτη και της καινοτόμου παιδαγωγικής, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για τη διαδικασία διαβούλευσης.

Κύρια Θέματα και Ευρήματα

Προκλήσεις και ευκαιρίες

- Πώς θα περιγράφατε την ευκαιρία χρήσης της εκπαίδευσης σε ξένες γλώσσες για την ενίσχυση της διαπολιτισμικής κατανόησης και του δημοκρατικού πολιτισμού; Ποια θα ήταν τα κύρια πλεονεκτήματα μιας τέτοιας προσέγγισης;
- Ποιες προκλήσεις/εμπόδια αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί και τα ιδρύματα στην επίτευξη αυτής της ενσωμάτωσης; Πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν αυτά τα εμπόδια;
- Ποιες θεσμικές και πολιτικές πρωτοβουλίες υπάρχουν ήδη για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης των δημοκρατικών ικανοτήτων στη διδασκαλία ξένων γλωσσών; Ποιες από αυτές είναι οι πιο αποτελεσματικές;

UMFST	Πλεονεκτήματα: Ενθάρρυνση των μαθητών να αναπτύξουν κριτική σκέψη και ανοιχτότητα απέναντι σε διαφορετικές προοπτικές; Ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων που διευκολύνουν τη συμμετοχή στα κοινά και την ένταξη σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες; Παροχή αυθεντικών πλαισίων για συζητήσεις σχετικά με τις δημοκρατικές αξίες, ενισχύοντας την εμπλοκή σε κοινωνικά ζητήματα. Αύξηση της κριτικής σκέψης Αυξημένο κίνητρο για την εκμάθηση γλωσσών Επίτευξη ενός συνόλου κοινών αξιών και αρχών. Διαθεσιμότητα και ευκολία χρήσης Προκλήσεις: Δυσκολία στην αξιολόγηση της πολιτισμικής ικανότητας σε αντικειμενική βάση Μεταβλητότητα στην ετοιμότητα των εκπαιδευτικών να αντιμετωπίσουν θέματα που σχετίζονται με τη δημοκρατία στις τάξεις γλωσσών. Αντίσταση από τις παραδοσιακές εκπαιδευτικές δομές που δίνουν προτεραιότητα στη γλωσσική ικανότητα έναντι των ευρύτερων εκπαιδευτικών στόχων. Θεσμικές και πολιτικές πρωτοβουλίες: Εμπειρίες συνεργασίας Erasmus Διαγωνισμοί εικονικής δίκης για φοιτητές νομικής Πρόγραμμα «Γίνε δικηγόρος στο σχολείο σου» στη Ρουμανία
-------	---

UNWE	Πλεονεκτήματα: Καταρρίπτοντας τα στερεότυπα και ενθαρρύνοντας την κριτική σκέψη. Η επάρκεια στις ξένες γλώσσες διευκολύνει επίσης τον άμεσο διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ των πολιτισμών. Ενθαρρύνοντας τη χρήση αυθεντικού πολιτισμικού υλικού (π.χ. ταινίες, βιβλία, μέσα ενημέρωσης) για την παρουσίαση διαφορετικών προοπτικών. Ενισχύοντας τη διαπολιτισμική ικανότητα. Εξερευνώντας θέματα όπως η ισότητα, η ελευθερία του λόγου και η κοινωνική δικαιοσύνη. Ενισχύοντας τις γνωστικές και κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών ενισχύοντας τη διαπολιτισμική κατανόηση και τον δημοκρατικό πολιτισμό. Προωθώντας την ενσυναίσθηση, την ανοχή και τον σεβασμό στην ποικιλομορφία - θεμελιώδεις αξίες στις δημοκρατικές κοινωνίες. Προκλήσεις: Περιορισμένοι πόροι. Έλλειψη κατάρτισης εκπαιδευτικών σε διαπολιτισμικές ικανότητες. Αντίσταση των μαθητών στην αλλαγή. Πολιτισμικά στερεότυπα, γλωσσικά εμπόδια και περιορισμοί του προγράμματος σπουδών. Έλλειψη τυποποιημένων πλαισίων που συνδυάζουν αποτελεσματικά τις γλωσσικές δεξιότητες και τις δημοκρατικές ικανότητες. Θεσμικές και πολιτικές πρωτοβουλίες Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CEFR) Πρόγραμμα Erasmus+ της ΕΕ. Συμβούλιο της Ευρώπης: Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για τον Δημοκρατικό Πολιτισμό (RFCDC).
------	--

	Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CEFR) - Συνοδευτικός Τόμος (2020). UNESCO: Εκπαίδευση για την Παγκόσμια Ιδιότητα του Πολίτη (GCED). Το Πρόγραμμα Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών Γερμανικών Γλωσσών.
SSU	Πλεονεκτήματα: Διευκόλυνση της ενσωμάτωσης της δημοκρατίας στην εκπαιδευτική διαδικασία· Η διάδοση των δημοκρατικών αξιών μέσω της διαδραστικής πτυχής του έργου. Προκλήσεις: Κατανόηση του θέματος από τους εκπαιδευτικούς ή εις βάθος εκπαίδευση· Χρονικοί πόροι· Ιεράρχηση των δημοκρατικών αξιών· Πιθανή σύγκρουση μεταξύ δημοκρατικών αξιών και εθνικής ταυτότητας. Θεσμικές και πολιτικές πρωτοβουλίες: Ενσωμάτωση ενός δημοκρατικού στοιχείου στο πρόγραμμα σπουδών, το οποίο επανεξετάζεται τακτικά από ειδικούς για να διασφαλιστεί ότι είναι σύμφωνο με τις δημοκρατικές αξίες και άλλες θεμελιώδεις αρχές που ενσωματώνονται στην εκπαιδευτική διαδικασία· Πολλαπλές πρωτοβουλίες από ΜΚΟ για την προώθηση των δημοκρατικών ικανοτήτων μέσω πολυάριθμων εξωσχολικών πρωτοβουλιών και μαθημάτων· «Λεξικό Εκπαίδευσης Χωρίς Εμποδία», με πρωτοβουλία της Olena Zelenska - Ουκρανικές και αγγλικές εκδόσεις βασικών όρων που στοχεύουν στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού και δημοκρατικού γλωσσικού περιβάλλοντος.

UNIC	Πλεονεκτήματα: Η εκπαίδευση σε ξένες γλώσσες μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η κοινωνική ευθύνη, η κριτική σκέψη και η συμμετοχή στα κοινά. Η εκμάθηση ξένων γλωσσών περιλαμβάνει την ανάπτυξη ικανοτήτων που σχετίζονται με τη διαπολιτισμική κατανόηση, πέρα από τη γραμματική και το λεξιλόγιο. Οι καθηγητές ξένων γλωσσών μπορούν να χρησιμοποιούν διάφορα κείμενα, μέσα ενημέρωσης και έκθεση σε παγκόσμιο περιεχόμενο για την προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης. Προκλήσεις: Χρονικοί περιορισμοί. Το επίπεδο επάρκειας των μαθητών συχνά δεν είναι κατάλληλο για την αντιμετώπιση συζητήσεων υψηλότερου επιπέδου. Έλλειψη γνώσης μεταξύ των εκπαιδευτικών σχετικά με τις δημοκρατικές αξίες. Ανελαστικά προγράμματα σπουδών. Θεσμικές και πολιτικές πρωτοβουλίες. Θετικές και ενθαρρυντικές πολιτικές σχετικά με την εκμάθηση ξένων γλωσσών από ιδιωτικά σχολεία. Η εισαγωγή των γαλλικών ως υποχρεωτικής δεύτερης ξένης γλώσσας στη μέση και ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
------	--

TETRA	Πλεονεκτήματα: Ανάπτυξη βαθύτερης κατανόησης των πολιτισμικών πλαισίων που επιτρέπει στους μαθητές να επικοινωνούν πιο αποτελεσματικά και κατάλληλα σε ποικίλες καταστάσεις. Ανάπτυξη σεβασμού και ανοιχτού πνεύματος, μείωση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε εκπροσώπους άλλων χωρών και πολιτισμών. Ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, ειδικά όταν το διαπολιτισμικό υλικό εκθέτει τους μαθητές και τους κάνει να αναλύουν διαφορετικές απόψεις. Ενίσχυση του εσωτερικού κινήτρου για μάθηση, επειδή συνήθως τα διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά υλικά είναι πιο ελκυστικά για τους μαθητές (πυροδοτούν το ενδιαφέρον). Προετοιμασία των μαθητών για την παγκόσμια ιθαγένεια αναπτύσσοντας την ικανότητά τους να πλοηγούνται σε ποικίλα πολιτισμικά πλαίσια. Προκλήσεις: Οι καθηγητές ξένων γλωσσών έχουν λίγες δυνατότητες να βιώσουν ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση στο γλωσσικό και πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας, τη γλώσσα της οποίας διδάσκουν. Αυτό εμποδίζει την υλοποίηση των στόχων της διαπολιτισμικής μάθησης στην τάξη ξένων γλωσσών. Κακές διεπιστημονικές συνδέσεις των προγραμμάτων σπουδών ξένων γλωσσών με τα προγράμματα σπουδών άλλων μαθημάτων. Η οικοδόμηση μιας τέτοιας διεπιστημονικής σύνδεσης θα διασφάλιζε ότι οι μαθητές είναι πιο προετοιμασμένοι να συμμετάσχουν ενεργά στη συζήτηση των δεδομένων πολιτισμικών ή δημοκρατικών ζητημάτων. Η επικοινωνιακή ικανότητα θα ενεργοποιηθεί ευκολότερα όταν οι μαθητές έχουν τι να πουν (όταν έχουν μελετήσει τα σχετικά ζητήματα σε άλλους κλάδους). Έλλειψη σύγχρονων, αυθεντικών διδακτικών-μαθησιακών πόρων που θα ενσωματώνουν διαπολιτισμικά και δημοκρατικά ζητήματα. Προκλήσεις αξιολόγησης: είναι πιο δύσκολο και περίπλοκο να αξιολογηθούν οι διαπολιτισμικές και δημοκρατικές ικανότητες από ό,τι η αξιολόγηση της γραμματικής ή του λεξιλογίου.
-------	--

Παιχνιδοποιημένη Μάθηση: Πλεονεκτήματα και Υλοποίηση

- Ποια είναι τα πλεονεκτήματα της χρήσης της παιχνιδοποιημένης μάθησης γενικά και της γλωσσικής εκπαίδευσης ειδικότερα;

Συνολικά, οι ερωτηθέντες συμφωνούν για τα οφέλη της παιχνιδοποίησης στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, ιδίως για τα αποτελέσματά της ως προς τα κίνητρα. Ο παρακάτω πίνακας καταγράφει μερικά από τα πιο σχετικά σημεία. Οι βέλτιστες πρακτικές και τα παραδείγματα από τις χώρες-εταίρους περιλαμβάνουν εφαρμογές ειδικής εκμάθησης γλωσσών όπως το Duolingo ή το Kahoot.

UMFST	Πλεονεκτήματα: Ενισχύει το κίνητρο και τη συμμετοχή δημιουργώντας διαδραστικές και καθηλωτικές μαθησιακές εμπειρίες. Ενθαρρύνει τη συνεργασία και την ομαδική εργασία, ενισχύοντας την κοινή ευθύνη ως βασική δημοκρατική αξία. Παρέχει δομημένες μαθησιακές οδούς που προσαρμόζονται σε διαφορετικά επίπεδα επάρκειας για εξατομικευμένη μάθηση. Υποστηρίζει την εκπαίδευση ενηλίκων—ενώ η παιχνιδοποίηση συχνά συνδέεται με νεότερους μαθητές, η ανδραγωγική επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητά της στην εκπαίδευση ενηλίκων τόσο σε φυσικά όσο και σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Χρησιμοποιεί διακλαδισμένη προγραμματισμένη διδασκαλία, μια προσαρμοστική μέθοδο μάθησης που προσαρμόζεται με βάση τις αντιδράσεις και την απόδοση των μαθητών. Χρησιμοποιεί τη συνεκτική ως βασική στρατηγική παιχνιδοποίησης—αυτή η δημιουργική τεχνική ενισχύει την πλευρική σκέψη, την επίλυση προβλημάτων, την καινοτομία και τη σχεδιαστική σκέψη συνδέοντας φαινομενικά άσχετες έννοιες.
-------	--

UNWE	Πλεονεκτήματα: Αυξάνει την εμπλοκή, το κίνητρο και την ενεργό συμμετοχή. Αυξάνει την έκθεση στη γλώσσα-στόχο μέσω καθηλωτικών διαλόγων, αφηγήσεων και εργασιών που βασίζονται σε συμφραζόμενα και παρουσιάζονται σε εφαρμογές όπως το Duolingo και το Memrise, προωθώντας την καθημερινή εξάσκηση. Υποστηρίζει την απόκτηση λεξιλογίου που βασίζεται σε συμφραζόμενα, παρουσιάζοντας νέες λέξεις σε ουσιαστικά, πραγματικά περιβάλλοντα. Ενισχύει τις δεξιότητες ομιλίας και ακρόασης μέσω φωνητικής αναγνώρισης και ασκήσεων ακρόασης. Αυξάνει το κίνητρο για τη μελέτη της γραμματικής. Δημιουργεί ένα πιο φυσικό μαθησιακό περιβάλλον και εμπλέκει την αντίληψη των μαθητών. Χρησιμοποιεί ανταμοιβές, επίπεδα προόδου και προκλήσεις για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας. Ενθαρρύνει τη συνεργασία. Επιτρέπει την ενσωμάτωση δημοκρατικών αρχών - όπως η ομαδική εργασία, η ηθική λήψη αποφάσεων και ο σεβαστός ανταγωνισμός - στην μαθησιακή εμπειρία.
SSU	Παρακινεί τους μαθητές μέσω ανταγωνιστικών στοιχείων, βραβείων, επιπέδων προόδου και άλλων μηχανισμών που κάνουν τη μαθησιακή διαδικασία πιο ελκυστική.
UNIC	Κάνει την μαθησιακή εμπειρία να μοιάζει περισσότερο με παιχνίδι παρά με την ολοκλήρωση μαθημάτων. Παρέχει άμεση ανατροφοδότηση. Βοηθά στην ενίσχυση του αισθήματος ολοκλήρωσης μέσω ανταμοιβών και αναβαθμίσεων επιπέδου.

TETRA	Το στοιχείο του παιχνιδιού ενισχύει τόσο την ταχύτητα όσο και τη μακροπρόθεσμη διατήρηση του μαθησιακού περιεχομένου, καθιστώντας το ιδιαίτερα αποτελεσματικό για τη γλωσσική εκπαίδευση. Η παιχνιδοποιημένη μάθηση όχι μόνο ενισχύει τις γλωσσικές δεξιότητες, αλλά κάνει και τη διαδικασία πιο συναρπαστική και ευχάριστη. Το πρόσθετο στοιχείο της διασκέδασης ενισχύει το κίνητρο, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να εξασκούνται με μεγαλύτερη συνέπεια. Η παιχνιδοποιημένη μάθηση ενθαρρύνει τους μαθητές να ασχολούνται ενεργά με τη γλώσσα, ενισχύοντας την αυτοπεποίθησή τους και την προθυμία τους να επικοινωνούν. Τα παιχνίδια συχνά προβλέπουν την εργασία σε μια ομάδα, τη συνεργασία και την επικοινωνία με συνομηλίκους, την επικοινωνία, η οποία ενισχύει τόσο τις γλωσσικές δεξιότητες όσο και τις κοινωνικές (ήπιες) δεξιότητες. Η παιχνιδοποιημένη μάθηση σε ένα ψηφιακό περιβάλλον συχνά επιτρέπει την εφαρμογή εξατομικευμένων μαθησιακών οδών και επιτρέπει την άμεση ανατροφοδότηση, η οποία μπορεί ενδεχομένως να βελτιώσει τα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών. Τα παιχνίδια ξένων γλωσσών σε εφαρμογές για κινητά έχουν τεράστιες δυνατότητες, επειδή τα smartphones έχουν γίνει ουσιαστικό μέρος της καθημερινής ζωής των μαθητών.
-------	--

Μαθησιακό Περιεχόμενο και Μεθοδολογία

- Επιλέξτε τις πιο σημαντικές ικανότητες που περιλαμβάνονται στο RFCDC και, κατά την άποψή σας, είναι οι πλέον κατάλληλες για ενσωμάτωση στη διδασκαλία ξένων γλωσσών. Εξηγήστε την επιλογή σας.
- Προτείνετε μεθοδολογίες που θεωρείτε σχετικές για την εφαρμογή των μαθησιακών ενοτήτων (μέθοδοι και προσεγγίσεις μάθησης, συγκεκριμένες δραστηριότητες/διαδικασίες, είδη αλληλεπίδρασης, παραδείγματα καλής πρακτικής).
- Λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένες τοπικές, εθνικές και ευρωπαϊκές πραγματικότητες, ποια παραδείγματα πραγματικών προκλήσεων θα μπορούσαν να εμπλέξουν τους μαθητές στην εφαρμογή τόσο των γλωσσικών όσο και των δημοκρατικών ικανοτήτων; (π.χ., ενσωμάτωση σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα).
- Ποιους μηχανισμούς παιχνιδοποίησης (βραβεία, επίπεδα, διαγωνισμοί, αφήγηση ιστοριών κ.λπ.) θεωρείτε τους πιο αποτελεσματικούς στην γλωσσική εκπαίδευση;

- Πώς μπορούν οι μαθησιακές ενότητες να προσαρμοστούν σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσικής επάρκειας, διατηρώντας παράλληλα την ενσωμάτωση των δημοκρατικών ικανοτήτων;

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων ήταν σημαντικά παρόμοιες κατά τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων όσον αφορά τις δημοκρατικές ικανότητες που κατατάχθηκαν ως οι πιο σχετικές για την Ξένη Γλώσσα (ΞΓ). Ομοίως, οι εταίροι από διαφορετικές χώρες ανέφεραν τις σχετικές μεθοδολογίες ως σημαντικές για τη συνεργατική διδασκαλία της γλώσσας και του δημοκρατικού πολιτισμού (κυρίως μεθόδους, τεχνικές και δραστηριότητες που βασίζονται στην επικοινωνία και τη συνεργατική εργασία). Ενδιαφέρουσες και ουσιαστικές διαφορές εμφανίστηκαν στην υπόδειξη καταστάσεων της πραγματικής ζωής που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το πρόσχημα για το εισαγόμενο υλικό, όπου υπήρχε πολιτισμική ιδιαιτερότητα.

UMFST	Δημοκρατικές ικανότητες: Πολιτική νοοτροπία, Υπευθυνότητα (5 απαντήσεις) Αξιολόγηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αξιολόγηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, Αξιολόγηση της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης, της ισότητας, της ισότητας και του κράτους δικαίου, Ανοιχτότητα στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές, Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης, Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης, Ευελιξία και προσαρμοστικότητα, Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου (πολιτική, δίκαιο, ανθρώπινα δικαιώματα, πολιτισμοί, θρησκείες, ιστορία, μέσα ενημέρωσης, οικονομίες, περιβάλλον και βιωσιμότητα) (4 απαντήσεις) Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης, Δεξιότητες συνεργασίας (3 απαντήσεις) Σεβασμός, Ενσυναίσθηση (2 απαντήσεις) Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες, Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού (2 απαντήσεις) Αυτοαποτελεσματικότητα, Ανοχή στην ασάφεια, Δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων (1 απάντηση, Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας (1 απάντηση) Σχετικές μεθοδολογίες: Διαδραστικές μέθοδοι (π.χ. συνεργατικές συζητήσεις, διδασκαλία από ομοτίμους και δομημένοι διάλογοι), ανεστραμμένη τάξη, Ολοκληρωμένη Μάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας, Αναζητήσεις (ψηφιακά δωμάτια απόδοσης), ρόλος παιχνίδι, προσομοιώσεις δοκιμών. Προκλήσεις της πραγματικής ζωής: προβλήματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή· παιδεία στα μέσα ενημέρωσης και έλεγχος γεγονότων (ψεύτικες ειδήσεις)· συμμετοχή των πολιτών σε συγκεκριμένα προβλήματα της τοπικής κοινότητας· τα όρια της ελευθερίας του λόγου. Αποτελεσματικές τεχνικές παιχνιδοποίησης στην ελεύθερη μάθηση: Ανταμοιβές, avatar, χρώματα και επίπεδα.
-------	--

UNWE	Δημοκρατικές ικανότητες χωρίς συγκεκριμένη σειρά που τονίστηκαν ως σημαντικές από τους ερωτηθέντες: Διαπολιτισμική ικανότητα, Κριτική σκέψη, κοινωνική αλληλεπίδραση, γλωσσικές, διαπολιτισμικές και πολιτικές ικανότητες, αναγνώριση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, αναγνώριση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, υπευθυνότητα, ανοιχτότητα στις πολιτισμικές διαφορές και άλλες πεποιθήσεις, ενσυναίσθηση, γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού, γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας, γνώση του κόσμου, της πολιτικής και του δικαίου. Σχετικές μεθοδολογίες: Ολοκληρωμένη Μάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας, ανεστραμμένη τάξη, Διδασκαλία Γλωσσών Βασισμένη σε Εργασίες, μάθηση βασισμένη σε έργα, Κριτική ανάλυση λόγου, η άμεση μέθοδος, η επικοινωνιακή προσέγγιση, η μέθοδος προσανατολισμένη στη δράση, μάθηση βασισμένη σε προκλήσεις, συνεργατική ομαδική εργασία, αξιολόγηση από ομοτίμους, παιχνίδι ρόλων. Προκλήσεις της πραγματικής ζωής: προώθηση της ένταξης των μεταναστευτικών κοινοτήτων μέσω προγραμμάτων ανταλλαγής γλωσσών και κοινοτικών εκδηλώσεων· εκστρατείες συμμετοχής των πολιτών που ενθαρρύνουν τον διάλογο μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων· φόρουμ νέων της ΕΕ, εικονικά προγράμματα ανταλλαγής ή συνεργατικές πολυπολιτισμικές εκδηλώσεις· αντιμετώπιση των ψευδών ειδήσεων, παιδεία στα μέσα ενημέρωσης και προστασία του περιβάλλοντος· αντίκτυπος των πολιτικών της ΕΕ στις τοπικές κοινότητές τους, όπως η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, το ελεύθερο εμπόριο ή οι ευκαιρίες εκπαίδευσης· εκμάθηση ξένων γλωσσών (τρίτη ή τέταρτη γλώσσα).
------	---

SSU	Δημοκρατικές ικανότητες: Αξίες όπως ο σεβασμός, η συμπερίληψη και η δημοκρατία δημιουργούν μια ατμόσφαιρα όπου οι μαθητές αισθάνονται μέρος μιας μαθησιακής κοινότητας, έτοιμοι να αλληλεπιδράσουν και να αναπτυχθούν. Επικοινωνία και διαπολιτισμική ανταλλαγή. Ανοιχτότητα σε νέες ιδέες. Αλληλεπίδραση σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Σχετικές μεθοδολογίες: Μελέτες περιπτώσεων και παιχνίδια ρόλων για την ανάπτυξη δημοκρατικών αξιών μέσω της γλώσσας. Προκλήσεις της πραγματικής ζωής: Επικοινωνία με συνομηλίκους σε διεθνή πλαίσια, συμμετοχή σε αιτιολογημένη συζήτηση, εργασία σε παγκόσμιους οργανισμούς. Αποτελεσματικές τεχνικές παιχνιδοποίησης στην Ξένη Γλώσσα: Παιχνίδια ρόλων, συνεργατικές εργασίες, ανταμοιβές και επίπεδα.
-----	--

UNIC	Δημοκρατικές ικανότητες Αυτόνομη μάθηση, κριτική σκέψη, συνεργασία μέσω μάθησης βασισμένης σε έργα (project-based learning) και γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες. Γνώσεις που σχετίζονται με την κριτική κατανόηση του κόσμου, της πολιτικής, του δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ευελιξία και προσαρμοστικότητα. Σχετικές μεθοδολογίες: Μάθηση βασισμένη σε εργασίες και μάθηση βασισμένη σε έργα· συγγραφή ιστοριών μυστηρίου, δημιουργία ιστοριών χρησιμοποιώντας Τεχνητή Νοημοσύνη μόνο με εικόνες, χρήση οπτικοακουστικού υλικού, χρήση παιχνιδιών, χρήση λογοτεχνίας (ποίηση, μυθοπλασία και δράμα). Αποτελεσματικές τεχνικές παιχνιδοποίησης στην Ξένη Γλώσσα: Ψηφιακά σήματα, πόντοι και πιστοποιήσεις, παιχνίδια που περιλαμβάνουν επικοινωνία και συνεργασία. Πώς μπορούν να προσαρμοστούν οι μαθησιακές ενότητες για διαφορετικά επίπεδα γλωσσικής επάρκειας; Οι στρατηγικές προσαρμογής ποικίλλουν ανάλογα με τη δομή του ιδρύματος (δευτεροβάθμια έναντι πανεπιστημίου), τις υπάρχουσες πολιτικές και τη σύνθεση της τάξης. Η επιτυχής προσαρμογή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις δεξιότητες και την εμπειρία των εκπαιδευτικών στη μέτρηση της δυναμικής της τάξης. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ξεκινούν με σαφείς μαθησιακούς στόχους, συμπεριλαμβανομένων τόσο των γλωσσικών στόχων όσο και των ικανοτήτων που βασίζονται σε αξίες, πριν προσαρμόσουν ανάλογα τις μεθοδολογίες διδασκαλίας. Προκλήσεις της πραγματικής ζωής: Πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, βία κατά των γυναικών, παιδική εργασία, εμπειρία μετανάστευσης (μάθηση για τις απαιτήσεις ιθαγένειας), υποβολή αιτήσεων σε διεθνείς εταιρείες, εργασία στο εξωτερικό ή σπουδές σε ξένες χώρες, ένταξη παιδιών που μιλούν ξένες γλώσσες σε μονόγλωσσα σχολεία.
-------------	---

TETRA	Δημοκρατικές ικανότητες Αξιολόγηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (5 απαντήσεις) Αξιολόγηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας (5 απαντήσεις) Ανοίγμα στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές (5 απαντήσεις) Σεβασμός (4 απαντήσεις) Υπευθυνότητα (4 απαντήσεις) Αυτόνομες μαθησιακές δεξιότητες (5 απαντήσεις) Αναλυτική και κριτική σκέψη (5 απαντήσεις) Ευελιξία και προσαρμοστικότητα (4 απαντήσεις) Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες (4 απαντήσεις) Δεξιότητες συνεργασίας (3 απαντήσεις) Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης (2 απαντήσεις) Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου: πολιτική, δίκαιο, ανθρώπινα δικαιώματα, πολιτισμοί, θρησκείες, ιστορία, μέσα ενημέρωσης, οικονομία, περιβάλλον και βιωσιμότητα (4 απαντήσεις) Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού (2 απαντήσεις) Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας (1 απάντηση) Σχετικές μεθοδολογίες: Διαδραστική διδασκαλία και μάθηση, Μάθηση με τη βοήθεια υπολογιστή, Μάθηση βασισμένη σε προκλήσεις, Κριτική ανάλυση λόγου (CDA). Προκλήσεις της πραγματικής ζωής: Ποικιλομορφία προοπτικών: Μετανάστευση και δικαιώματα προσφύγων, κλιματική αλλαγή. Ηθικά διλήμματα: Ελευθερία λόγου έναντι ρητορικής μίσους, Ιδιωτικότητα έναντι εθνικής ασφάλειας, Διαμαρτυρίες και πολιτική ανυπακοή. Συνεργατική λήψη αποφάσεων: Σχεδιασμός μιας βιώσιμης πανεπιστημιούπολης (χρήση ενέργειας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας / ηλιακά πάνελ στην πανεπιστημιούπολη, μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας), διαχείριση αποβλήτων, εξοικονόμηση νερού, ψηφιοποίηση, χώροι πρασίνου, συμμετοχή φοιτητών και προσωπικού).
-------	---

Μέτρηση Επιπτώσεων και Στρατηγικές Αξιολόγησης

- Πώς μπορεί να αξιολογηθεί και να μετρηθεί ο αντίκτυπος της ολοκληρωμένης εκπαίδευσης γλώσσας και δημοκρατίας;
- Πώς οραματίζετε τον αντίκτυπο που θα μπορούσε να έχει η συνδυασμένη προσέγγιση διδασκαλίας γλώσσας + αξιών δημοκρατίας στην κοινότητα των ΑΕΙ / τοπική κοινότητα / παγκόσμια ευρωπαϊκή κοινότητα;

UMFST	Αξιολογείται μέσω διαχρονικής αξιολόγησης, συγκρίνοντας τις καθολικές ικανότητες (αντί των εθνικών) με την ανάλυσή τους σε τρεις διαφορετικούς περιγραφείς απόδοσης: ελάχιστη, μέτρια, μέγιστη. Τα μέσα για τη μέτρηση αυτών των περιγραφών πρέπει να προσδιοριστούν από κοινού με τους εταίρους.
UNWE	Η αξιολόγηση του αντίκτυπου της ολοκληρωμένης εκπαίδευσης γλώσσας και δημοκρατίας απαιτεί έναν συνδυασμό ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων. Η γλωσσική επάρκεια μπορεί να μετρηθεί μέσω τεστ, παρουσιάσεων και γραπτών εργασιών: τυποποιημένες εξετάσεις (π.χ. CEFR), αξιολόγηση βάσει εργασιών, αξιολόγηση χαρτοφυλακίου. Οι δημοκρατικές ικανότητες μπορούν να αξιολογηθούν μέσω συμμετοχής σε συζητήσεις, ομαδικά έργα και αναστοχαστικά ημερολόγια, έρευνες και ερωτηματολόγια. Εργαλεία για τη μέτρηση και την αξιολόγηση δεξιοτήτων κριτικής σκέψης και ανάλυσης λόγου: Έρευνες και ερωτηματολόγια – για την αξιολόγηση της δέσμευσης των μαθητών σε διάφορα κοινωνικά σχετικά ζητήματα· Αξιολόγηση από ομοτίμους και αξιολόγηση από εκπαιδευτικούς· Παρατηρήσεις αλληλεπιδράσεων στην τάξη, αξιολογήσεις από ομοτίμους και εργαλεία αυτοαξιολόγησης – για τη μέτρηση της διαπολιτισμικής κατανόησης, της κριτικής σκέψης και των συνεργατικών δεξιοτήτων των μαθητών. Επιπτώσεις στην τοπική κοινότητα: Ενδυνάμωση μέσω της επικοινωνίας, της πολιτισμικής κατανόησης, της ενεργού συμμετοχής στα κοινά. Εθνικές επιπτώσεις: Συμμετοχή στα κοινά και διάλογος, κοινωνική συνοχή και ενότητα, αντίκτυπος στην πολιτική και τη διακυβέρνηση (προετοιμασία των μαθητών για την ανάληψη ηγετικών ρόλων) Παγκόσμιες επιπτώσεις: Επιπτώσεις στην παγκόσμια συμμετοχή στα κοινά και συνεργασία, τις διπλωματικές σχέσεις και τη διεθνή συνεργασία, την παγκόσμια υπεράσπιση και την κοινωνική δικαιοσύνη.

SSU	Η αξιολόγηση μπορεί να γίνει χρησιμοποιώντας διαφορετικό λεξιλόγιο και γραμματικές δομές για κάθε επίπεδο γλωσσικής επάρκειας (αρχάριος, μεσαίος, προχωρημένος). Η αξιολόγηση της προόδου μπορεί να γίνει μέσω εργαλείων όπως ασκήσεις, τεστ ή παιχνίδια ρόλων. Ο αντίκτυπος των συνεργειών μπορεί να μετρηθεί μέσω πρακτικών εργασιών όπου οι μαθητές πρέπει να εφαρμόσουν τη γλώσσα για να λύσουν συγκεκριμένες περιπτώσεις ή προβλήματα και να επιδείξουν κατανόηση των δημοκρατικών αρχών και την ικανότητα αλληλεπίδρασης με βάση αυτές τις αρχές. Η αξιολόγηση μπορεί να περιλαμβάνει ανάλυση της συμμετοχής των μαθητών, της ικανότητάς τους να εργάζονται σε ομάδες, να επιτυγχάνουν συναίνεση και να ανταλλάσσουν απόψεις στη διεθνή συνεργασία, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ανάπτυξη δημοκρατικών αξιών. Τοπικός, εθνικός, παγκόσμιος αντίκτυπος Τέτοιες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας κατανόησης των δημοκρατικών αξιών στην κοινότητα. Διευκόλυνση της ένταξης σε ευρωπαϊκές και διεθνείς ενώσεις, οργανισμούς και ενώσεις και επιρροή στις πανευρωπαϊκές δημοκρατικές διαδικασίες.
UNIC	Η αξιολόγηση θα μπορούσε να επικεντρωθεί τόσο στη διαδικασία όσο και στο τελικό προϊόν (διαμορφωτικές ή συνοπτικές προσεγγίσεις). Εργαλεία: χαρτοφυλάκια μαθητών, έρευνες, αναστοχαστική γραφή, αναστοχαστικά ημερολόγια. Τοπικός, εθνικός, παγκόσμιος αντίκτυπος Τέτοιες προσεγγίσεις μπορούν να προωθήσουν μεγαλύτερη κατανόηση, αυτοσεβασμό, ενσυναίσθηση και ισχυρότερους κοινωνικούς δεσμούς. Μπορούν να παρέχουν πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τις πολιτισμικές ταυτότητες των μαθητών και να δημιουργήσουν ένα πιο συμπεριληπτικό μαθησιακό περιβάλλον.
TETRA	Η αξιολόγηση του αντίκτυπου είναι ένα δύσκολο έργο. Η αξιολόγηση των δημοκρατικών ικανοτήτων αποτελεί πρόκληση, επειδή μπορεί να γίνει μόνο «στην πράξη», παρατηρώντας τη συμπεριφορά και τις στάσεις των μαθητών σε διαφορετικές καταστάσεις. Στρατηγικές που αναφέρθηκαν από τους συμμετέχοντες: αξιολόγηση βάσει περίπτωσης, αξιολόγηση βάσει σεναρίου, παιχνίδι ρόλων.

Συμπεράσματα και Προοπτικές

- Ποια είναι η οπτική γωνία σχετικά με τον ρόλο των εκπαιδευτικών σε αυτήν την ολοκληρωμένη μαθησιακή προσέγγιση; Χρειάζονται οι εκπαιδευτικοί πρόσθετη εκπαίδευση για να την εφαρμόσουν αποτελεσματικά;
- Λαμβάνοντας υπόψη τις σημερινές γεωπολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις και τον αναπόφευκτο αντίκτυπό τους στην εκπαίδευση, θα συμφωνούσατε ότι η ενσωμάτωση της διδασκαλίας γλωσσών με τις δημοκρατικές αξίες σε ένα ψηφιακό περιβάλλον θα μπορούσε να αποτελέσει μια σημαντική μελλοντική τάση στην εκπαίδευση;

UMFST	Ο Ρόλος των Εκπαιδευτικών σε μια Συμπεριληπτική, Διεπιστημονική Εκπαίδευση Οι εκπαιδευτικοί ενεργούν ως διευκολυντές και υποστηρικτές μιας συμπεριληπτικής κουλτούρας και όχι απλώς ως πάροχοι πληροφοριών. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού μετατοπίζεται από πληροφοριακός σε διαμορφωτικός, δίνοντας έμφαση στην κριτική σκέψη και την εκπαίδευση σε αξίες. Οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις υπάρχουν ήδη και αναμένεται να εξελιχθούν σε διεπιστημονική εκπαίδευση. Το μαθησιακό προϊόν ENLACED ευθυγραμμίζεται με αυτή τη μετατόπιση, ενσωματώνοντας πολλαπλούς κλάδους σε μια συνεκτική μαθησιακή εμπειρία. Επιπτώσεις του Έργου ENLACED Το έργο φέρνει τις σύγχρονες προκλήσεις στην τάξη σε ένα ελεγχόμενο, παιχνιδοποιημένο περιβάλλον. Αυτή η προσέγγιση ενισχύει την κριτική σκέψη, βοηθώντας τους μαθητές να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να αναπτύσσουν δημοκρατικές αξίες. Τα δημοκρατικά δικαιώματα και οι ελευθερίες απαιτούν εξάσκηση πριν από την εφαρμογή τους στον πραγματικό κόσμο, ενισχύοντας την ανάγκη για τέτοια εκπαιδευτικά μοντέλα. Το έργο ENLACED παρέχει ένα δομημένο, αποτελεσματικό περιβάλλον για την ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής και της υπεύθυνης ιδιότητας του πολίτη.
-------	--

UNWE	Αλλαγή του Ρόλου των Εκπαιδευτικών Οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν ως διαμεσολαβητές, μέντορες και πρότυπα, συνδυάζοντας τη διδασκαλία γλωσσών με δημοκρατικές αξίες. Ο ρόλος τους εκτείνεται πέρα από τη διδασκαλία γλωσσικών δεξιοτήτων, προωθώντας την κριτική σκέψη, την κοινωνική συμμετοχή και την διαπολιτισμική κατανόηση. Οι δάσκαλοι πρέπει να δημιουργούν περιβάλλοντα μάθησης που είναι συμπεριληπτικά, διαδραστικά και ενθαρρύνουν τον σεβασμό, τη δικαιοσύνη και τη συμμετοχή. Πρέπει να αποτελούν πρότυπα των δημοκρατικών αξιών στην πρακτική τους, ώστε να ενθαρρύνουν τους μαθητές να τις υποστηρίζουν. Η επαγγελματική ανάπτυξη σε θέματα δημοκρατικής εκπαίδευσης, διαπολιτισμικής επικοινωνίας και μαθητοκεντρικών μεθοδολογιών είναι απαραίτητη. Η εκπαίδευση πρέπει να εξοπλίζει τους εκπαιδευτικούς ώστε να προσαρμόζουν υλικά και δραστηριότητες στις ανάγκες ποικίλων μαθητών, ενσωματώνοντας ταυτόχρονα δημοκρατικές αρχές. Προτείνονται μέθοδοι όπως η μάθηση με βάση τις προκλήσεις (challenge-based learning), η παιγνιοποίηση (gamification) και η διεπιστημονική διδασκαλία. Εργαστήρια, συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και διαρκής επιμόρφωση διασφαλίζουν ότι οι δάσκαλοι παραμένουν ευέλικτοι και σίγουροι. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να προάγουν περιβάλλοντα όπου οι μαθητές εμπλέκονται ενεργά, αμφισβητούν υποθέσεις και αναστοχάζονται τις πεποιθήσεις τους. Η διδασκαλία πρέπει να ενσωματώνει ρόλους, μελέτες περίπτωσης, συζητήσεις και debates για παγκόσμια ζητήματα όπως η ελεύθερη σκέψη και το ελεύθερο εμπόριο. Η προσέγγιση αυτή βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν διαπολιτισμική επάρκεια, σημαντική τόσο για την γλωσσική ικανότητα όσο και για την κατανόηση της δημοκρατίας. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση έχει ήδη καθιερωθεί σε πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ). Δεδομένης της παγκόσμιας διασύνδεσης και των ψηφιακών εργαλείων, ο συνδυασμός γλωσσικής εκπαίδευσης με δημοκρατικές αξίες είναι επίκαιρος και αναγκαίος. Μπορεί να αποτελέσει ένα καθοριστικό χαρακτηριστικό της εκπαίδευσης του 21ου αιώνα, εξοπλίζοντας τους μαθητές για την παγκόσμια επιχειρηματικότητα και τη δημοκρατική συμμετοχή.
------	--

SSU	Αλλαγή του Ρόλου των Εκπαιδευτικών Η παιγνιοποίηση (gamification) απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς να προσαρμόσουν τις μεθόδους τους ώστε τα μαθήματα να γίνουν πιο ελκυστικά και διαδραστικά. Η παραδοσιακή διδασκαλία ήταν κυρίως ακαδημαϊκή με ελάχιστη διαδραστικότητα, ενώ η παιγνιοποίηση μετατοπίζει το επίκεντρο στην ενεργή συμμετοχή. Πολλές από τις τρέχουσες τεχνικές παιγνιοποίησης είναι υπεραπλουστευμένες και αναποτελεσματικές, ειδικά για μεγαλύτερους μαθητές και ενήλικες. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να διασφαλίσουν ότι η παιγνιοποίηση είναι ουσιαστική και εκπαιδευτική, όχι απλώς διασκεδαστική. Ανάγκη για Πρόσθετη Εκπαίδευση Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται κατάρτιση στις αρχές της παιγνιοποίησης και στον σχεδιασμό ποιοτικών εκπαιδευτικών παιχνιδιών. Πρέπει να μάθουν να διακρίνουν τα αποτελεσματικά από τα μη αποτελεσματικά στοιχεία των παιχνιδιών. Η λήψη υπόψη της ηλικίας και των μαθησιακών αναγκών των μαθητών είναι ουσιώδης για την αποτελεσματική εφαρμογή της παιγνιοποίησης. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ενσωματώνουν την τεχνολογία και καινοτόμες τεχνικές, διατηρώντας ταυτόχρονα το βάθος της εκπαίδευσης. Η Παιγνιοποίηση ως Μελλοντική Τάση Η παιγνιοποίηση έχει τη δυνατότητα να γίνει βασική τάση, αλλά μόνο εάν η ποιότητα των παιχνιδιών είναι υψηλή. Τα κακώς σχεδιασμένα παιχνίδια μπορούν να διαταράξουν τη μάθηση και να υποβαθμίσουν το εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Τα σοβαρά, πνευματικά προκλητικά παιχνίδια (π.χ. μάθηση βασισμένη σε ντετέκτιβ ή αποστολές) μπορούν να ενισχύσουν τη δέσμευση και τη μάθηση. Η παιγνιοποίηση πρέπει να ενισχύει το κίνητρο και την αποθήκευση γνώσεων χωρίς να υποτιμά σημαντικά θέματα, όπως οι δημοκρατικές αξίες. Εάν ενσωματωθεί σωστά, η παιγνιοποίηση μπορεί να κάνει τη μάθηση πιο δυναμική και αποτελεσματική χωρίς να θυσιάζει το βάθος του περιεχομένου.
------------	--

UNIC	Ρόλος των Εκπαιδευτικών στην Ολοκληρωμένη Προσέγγιση Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται τόσο εκπαίδευση όσο και κίνητρα για να εφαρμόσουν αποτελεσματικά αυτήν την προσέγγιση. Οι θεσμικοί περιορισμοί (απαιτήσεις προγράμματος σπουδών, διοικητικές πολιτικές) μπορούν να αποθαρρύνουν την καινοτομία. Η υποστήριξη από τους θεσμούς είναι κρίσιμη — συστηματική κατάρτιση προσωπικού και διεπιστημονική συνεργασία αποτελούν βασικά στοιχεία για ευρεία υιοθέτηση. Η εξάρτηση αποκλειστικά από τις ατομικές προσπάθειες των εκπαιδευτικών δεν είναι επαρκής για βιώσιμη ενσωμάτωση. Μελλοντικές Προοπτικές της Προσέγγισης Η ενσωμάτωση της διδασκαλίας γλωσσών και των δημοκρατικών αξιών σε ψηφιακά περιβάλλοντα παρουσιάζει τόσο ευκαιρίες όσο και προκλήσεις. Γεωπολιτικά και κοινωνικά ζητήματα (π.χ. άνοδος της δεξιάς πολιτικής, κοινωνικές ανισότητες) μπορεί να περιορίσουν τον πραγματικό αντίκτυπο. Η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαίδευση δημιουργεί ανησυχίες για μεροληψίες, αλλά η εκπαίδευση των μαθητών σε κριτική σκέψη για την αξιολόγηση περιεχομένου που παράγεται από AI είναι πρακτικός στόχος. Η πρώιμη εκπαίδευση είναι ουσιώδης για τη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών — η αναμονή μέχρι την εφηβεία είναι αργά. Η συμμετοχή των γονέων και της οικογένειας είναι κρίσιμη για την ενίσχυση των δημοκρατικών αξιών παράλληλα με την επίσημη εκπαίδευση. Τα δημόσια σχολεία αντιμετωπίζουν δυσκολίες λόγω γλωσσικών φραγμών, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για συστημικές λύσεις αντί για την αποκλειστική εξάρτηση από μεμονωμένους εκπαιδευτικούς.
TETRA	Υπάρχει ανάγκη για επιμόρφωση εκπαιδευτικών εν ενεργεία, με στόχο την ενίσχυση των ικανοτήτων τους για την ενσωμάτωση δημοκρατικών δεξιοτήτων στη διδασκαλία ξένων γλωσσών. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να στηρίζουν τη μαθησιακή διαδικασία των μαθητών και να δημιουργούν ένα δυναμικό περιβάλλον, στο οποίο κάθε μαθητής θα μπορεί να εξασκεί τη «μάθηση μέσω πράξης».

Συμπέρασμα

Οι συζητήσεις στις ομάδες εστίασης παρείχαν πολύτιμες πληροφορίες που ενίσχυσαν τις δραστηριότητες του έργου ENLACED, ιδιαίτερα στη βελτίωση του **Εννοιολογικού Πλαισίου** και στη διαμόρφωση των μαθησιακών μονάδων. Οι συμμετέχοντες τόνισαν τα οφέλη της ενσωμάτωσης της εκμάθησης ξένων γλωσσών με δημοκρατικές αξίες μέσω της μάθησης με βάση τις προκλήσεις σε ψηφιακά περιβάλλοντα, επισημαίνοντας τον κινητοποιητικό ρόλο της γκαμιφικέισον, την ανάγκη προσαρμοστικών μεθοδολογιών και τη σύνδεση του περιεχομένου με πραγματικές κοινωνικές προκλήσεις. Ταυτόχρονα, ανέδειξαν βασικές προκλήσεις, όπως οι θεσμικοί περιορισμοί, η ανάγκη στοχευμένης κατάρτισης των εκπαιδευτικών και η προσεκτική επιλογή παιδαγωγικών στρατηγικών ώστε να αναπτύσσονται αποτελεσματικά τόσο οι γλωσσικές όσο και οι πολιτικές δεξιότητες.

W Παρά τις ανησυχίες για πολιτικές δυσκολίες και ετοιμότητα των ιδρυμάτων, οι συζητήσεις επιβεβαίωσαν τη διαρκώς αυξανόμενη σημασία της ψηφιακής εκπαίδευσης και την αναγκαιότητα προώθησης της διαπολιτισμικής κατανόησης ως βασικών στοιχείων της σύγχρονης γλωσσικής μάθησης. Τα ευρήματα από αυτές τις συνεντεύξεις θα καθοδηγήσουν τα επόμενα βήματα του έργου, διασφαλίζοντας ότι τα παραδοτέα – ειδικά οι διδακτικές μεθοδολογίες και οι στρατηγικές αξιολόγησης – θα βασίζονται σε εμπειρογνωμοσύνη και πραγματικές ανάγκες, υποστηρίζοντας τελικά τη βιώσιμη ενσωμάτωση αυτής της προσέγγισης στην ανώτατη εκπαίδευση.

7. Πρόταση Πλαισίου ENLACED – Αγγλικά ως ξένη γλώσσα

Τίτλος Μαθήματος: ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Επίπεδο: Μεσο-Προχωρημένο / Προχωρημένο (B2–C1 Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς)

Πιστωτικές Μονάδες ECTS: 3

Γλώσσα Διδασκαλίας: Αγγλικά

Μορφή Παράδοσης: Διαδικτυακά μέσω της εφαρμογής ENLACED

Περιγραφή Μαθήματος

Αυτό το μάθημα έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει την επάρκεια των μαθητών στην αγγλική γλώσσα, ενώ παράλληλα τους καλεί να αναπτύξουν κριτική σκέψη γύρω από σύγχρονες ψηφιακές προκλήσεις, μέσα από αφηγήσεις που εστιάζουν σε έννοιες σχετικές με τη δημοκρατική ιθαγένεια. Υλοποιείται μέσω μιας ειδικά σχεδιασμένης εφαρμογής και περιλαμβάνει δέκα διαδραστικές ενότητες, καθεμία από τις οποίες εστιάζει σε ένα μοναδικό σενάριο εμπνευσμένο από την πραγματική ζωή, προωθώντας τόσο τη γλωσσική ανάπτυξη όσο και τον στοχασμό για την κοινωνική συμμετοχή σε ψηφιακά πλαίσια.

Το μάθημα αναπτύσσει δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής, ακρόασης, ομιλίας, λεξιλογίου και γραμματικής, ενώ παράλληλα καλλιεργεί την κριτική πρόσληψη των μέσων ενημέρωσης, την διαδικτυακή συμμετοχή στα κοινά και τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Στόχοι Μαθήματος

Στο τέλος του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι ικανοί να:

- Επικοινωνούν αποτελεσματικά και με αυτοπεποίθηση στα Αγγλικά σε επίπεδο B2/C1, σε διάφορα πολιτικά και δημοκρατικά πλαίσια.
- Ερμηνεύουν και αξιολογούν σύνθετα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, χρησιμοποιώντας κριτική σκέψη και δεξιότητες δημοκρατικής παιδείας.
- Συνεργάζονται σε σεβαστικό διάλογο για επίμαχα θέματα, χρησιμοποιώντας συμπεριληπτική γλώσσα και επιδεικνύοντας ανοιχτότητα, ενσυναίσθηση και διαπολιτισμική ευαισθησία.
- Παράγουν συνεκτικά, καλά δομημένα γραπτά κείμενα στα Αγγλικά που αναφέρονται σε ηθικά διλήμματα και κοινωνικές προκλήσεις στον ψηφιακό κόσμο.
- Χρησιμοποιούν με ακρίβεια θεματικό λεξιλόγιο και προχωρημένες γραμματικές δομές για να εκφράσουν αποχρώσεις ιδεών στον προφορικό και γραπτό λόγο.
- Κατανοούν, αντιδρούν κριτικά και αναλύουν προφορικό και γραπτό υλικό (π.χ. συζητήσεις, συνεντεύξεις, podcasts) σχετικά με πολιτικά και ψηφιακά ζητήματα.
- Εφαρμόζουν δημοκρατικές δεξιότητες όπως η ευθύνη, η κοινωνική συνείδηση και η

αυτοαποτελεσματικότητα για να ανταποκριθούν εποικοδομητικά σε ψηφιακά διλήμματα εμπνευσμένα από την πραγματική ζωή.

Περιεχόμενο και Δομή Μαθήματος

Κάθε ενότητα περιλαμβάνει:

- Ένα σενάριο βασισμένο σε αφήγηση συνδεδεμένο με μια ψηφιακή πρόκληση (π.χ. ανθρώπινα δικαιώματα, ψευδείς ειδήσεις, ελευθερία της έκφρασης, πολιτικές ευθύνες);
 - Γλωσσικό υλικό (λεξιλόγιο και γραμματική);
 - Ασκήσεις κατανόησης (ανάγνωση/ακρόαση);
 - Παραγωγικές ασκήσεις (γραφή/ομιλία);
- Ερωτήματα για συζήτηση και δραστηριότητες αυτοανάλυσης βασισμένες στους δείκτες του RFCDC.

Θέματα Ενοτήτων:

1. **Μίλα Ελεύθερα;** (για την ελευθερία του λόγου και τα όριά της)
2. **Έλεγχος Αλήθειας** (για τα ψεύτικα νέα και την κριτική ανάγνωση μέσων)
3. **Συμμετέχω** (για την πολιτική συμμετοχή και τη συμμετοχή των νέων)
4. **Εμείς και Αυτοί** (για τα στερεότυπα, την ταυτότητα και την ένταξη)
5. **Εξουσία και Διαμαρτυρία** (για τη δημοκρατία, τον ακτιβισμό και τη διαφωνία)
6. **Ψηφιακό Εγώ** (για την διαδικτυακή ταυτότητα και την ιδιωτικότητα)
7. **Πράσινες Συζητήσεις** (για την περιβαλλοντική πολιτειότητα)
8. **Σεβασμός στους Κανόνες** (για το νόμο, τη δικαιοσύνη και την ευθύνη)
9. **Σύγκρουση Κόσμων** (για την διαπολιτισμική επικοινωνία και τις συγκρούσεις)
10. **Μίλα Δυνατά** (για την δημόσια ομιλία, την επιχειρηματολογία και το πολιτικό debate)

Μέθοδοι Διδασκαλίας

- Διαδραστικά μαθήματα μέσω εφαρμογής
- Εμβάθυνση σε αφηγήσεις και διακλαδωτοί διάλογοι
- Συνεργασία μεταξύ μαθητών
- Αναστοχαστικά ημερολόγια και μέσα έργων
- Παιχνιδοποιημένα κουίζ και πίνακες συζητήσεων
- Συνεργατική διαδικτυακή διεθνής μάθηση

Μέθοδοι Αξιολόγησης

- Συνεχής παρακολούθηση προόδου μέσω της εφαρμογής
- Κουίζ λεξιλογίου και γραμματικής
- Γραπτές αναστοχαστικές απαντήσεις και αφηγηματικές εκθέσεις

- Συνεργατική αξιολόγηση (ανταλλαγή αξιολογήσεων μεταξύ μαθητών, ομαδική αξιολόγηση)
- Τελικό έργο ή portfolio

8. Πρόταση Πλαισίου ENLACED – Ρουμανικά, Βουλγαρικά, Ουκρανικά και Ελληνικά ως ξένες γλώσσες

Τίτλος Μαθήματος: ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Επίπεδο: Αρχάριο / Άνω Αρχάριο (A2 CEFR)

Αριθμός Πιστωτικών Μονάδων ECTS: 3

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ρουμανικά / Βουλγαρικά / Ουκρανικά / Ελληνικά

Μορφή Παράδοσης: Διαδικτυακά μέσω της εφαρμογής ENLACED

Περιγραφή Μαθήματος

Αυτό το μάθημα έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει την επάρκεια των μαθητών στις ξένες γλώσσες, ενώ παράλληλα ασχολείται κριτικά με τις σύγχρονες ψηφιακές προκλήσεις μέσω αφηγήσεων που επικεντρώνονται σε έννοιες που σχετίζονται με την δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη. Παραδίδεται μέσω μιας ειδικά σχεδιασμένης εφαρμογής και περιλαμβάνει δέκα διαδραστικές ενότητες, καθεμία από τις οποίες εστιάζει σε ένα μοναδικό σενάριο εμπνευσμένο από την πραγματική ζωή, το οποίο ενθαρρύνει τόσο τη γλωσσική ανάπτυξη όσο και τον πολιτικό αναστοχασμό σε ψηφιακά περιβάλλοντα.

Το μάθημα αναπτύσσει δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής, ακρόασης, ομιλίας, λεξιλογίου και γραμματικής, ενώ παράλληλα ενισχύει τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης, τη διαδικτυακή συμμετοχή στα κοινά και τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Στόχοι Μαθήματος

Μέχρι το τέλος του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- Να χρησιμοποιούν απλή γλώσσα για να μιλούν για καθημερινά θέματα που σχετίζονται με το σχολείο, την κοινότητα και τη δημοκρατική ζωή.
- Να κατανοούν βασικές πληροφορίες και να εκφράζουν απλές απόψεις για αστικά και κοινωνικά ζητήματα.
- Να συμμετέχουν σε σύντομες συζητήσεις για οικεία θέματα, δείχνοντας ανοιχτότητα και ενδιαφέρον για τις ιδέες των άλλων.

- Να γράφουν σύντομα και απλά κείμενα (π.χ. μηνύματα, σημειώσεις, σύντομες παραγράφους) για καθημερινές καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων προσωπικών απόψεων ή απλών κοινωνικών ζητημάτων.
- Να χρησιμοποιούν βασικό λεξιλόγιο σχετικό με το θέμα και απλές γραμματικές δομές για να μιλούν ή να γράφουν για απλά αστικά ζητήματα.
- Να κατανοούν και να αντιδρούν στην κύρια ιδέα σύντομων, σαφώς προφορικών και γραπτών κειμένων (π.χ. σύντομων συνεντεύξεων, απλών άρθρων ή βίντεο) σχετικά με τις πτυχές της κοινότητας.
- Να επιδεικνύουν επίγνωση των δημοκρατικών αξιών (π.χ. δικαιοσύνη, συνεργασία, υπευθυνότητα) δίνοντας απλά παραδείγματα από την καθημερινή ζωή ή τις ψηφιακές εμπειρίες.

Περιεχόμενο και Δομή Μαθήματος

Κάθε μονάδα περιλαμβάνει:

- Ένα σενάριο βασισμένο στην αφήγηση που συνδέεται με μια ψηφιακή πρόκληση (π.χ. ανθρώπινα δικαιώματα, ψευδείς ειδήσεις, ελευθερία έκφρασης, πολιτικές ευθύνες).
- Γλωσσική εισαγωγή (λεξιλόγιο και γραμματική).
- Δεκτική εργασία (ανάγνωση/ακρόαση).
- Παραγωγική εργασία (γραφή/ομιλία).
- Προτροπές συζήτησης και δραστηριότητες αναστοχασμού βασισμένες σε περιγραφές του RFCDC.

Θέματα ενότητας:

1. **Μιλάμε Ελεύθερα;** (για την ελευθερία του λόγου και τα όριά της)
2. **Έλεγχος Αλήθειας** (για τις ψευδείς ειδήσεις και τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης)
3. **Συμμετοχή** (για την πολιτική συμμετοχή και τη συμμετοχή των νέων)
4. **Εμείς και Αυτοί** (για τα στερεότυπα, την ταυτότητα και την ένταξη)
5. **Εξουσία και Διαμαρτυρία** (για τη δημοκρατία, τον ακτιβισμό και τη διαφωνία)
6. **Ψηφιακός Εαυτός** (για την διαδικτυακή ταυτότητα και το απόρρητο)
7. **Πράσινες Συζητήσεις** (για την περιβαλλοντική ιθαγένεια)
8. **Σεβασμός Κανόνων** (για το νόμο, τη δικαιοσύνη και την ευθύνη)
9. **Κόσμοι Συγκρούονται** (για την διαπολιτισμική επικοινωνία και τις συγκρούσεις)
10. **Μιλήστε** (για την δημόσια ομιλία, την επιχειρηματολογία και τον κοινωνικό διάλογο)

Μέθοδοι διδασκαλίας

- Διαδραστικές ενότητες βασισμένες σε εφαρμογές
- Αφηγηματική εμπάθυνση και διακλαδωμένοι διάλογοι

- Συνεργασία μεταξύ ομοτίμων
- Αναστοχαστικά ημερολόγια και έργα μέσων ενημέρωσης
- Παιχνιδοποιημένα κουίζ και πίνακες συζήτησης
- Συνεργατική διαδικτυακή διεθνής μάθηση

Μέθοδοι Αξιολόγησης

- Συνεχής παρακολούθηση προόδου εντός εφαρμογής
- Κουίζ λεξιλογίου και γραμματικής
- Γραπτές αναστοχασμοί και αφηγηματικές απαντήσεις
- Συνεργατική αξιολόγηση (αξιολόγηση από ομοτίμους, ομαδική αξιολόγηση)
- Τελική εργασία ή portfolio

Digitally-Enhanced Foreign Language Education
For Active European Citizenship and Democratic Culture
Project No. 2024-1-RO01-KA220-HED-000249951

GEORGE EMIL PALADE
UNIVERSITY OF MEDICINE,
PHARMACY, SCIENCE, AND
TECHNOLOGY OF TARGU MURES

UNIVERSITY
of NICOSIA

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Co-funded by
the European Union